

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

DİNLEME METİNLERİNDEN ÖNCE VE SONRA SORULAN
SORULARIN İLKÖĞRETİM 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
DİNLEDİĞİNİ ANLAMA BECERİSİNE VE
HATIRLAMA DÜZEYİNE ETKİSİ

Cemil ŞAHİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Osman UYANIK

Konya-2012

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

DİNLEME METİNLERİNDEN ÖNCE VE SONRA SORULAN
SORULARIN İLKÖĞRETİM 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
DİNLEDİĞİNİ ANLAMA BECERİSİNE VE
HATIRLAMA DÜZEYİNE ETKİSİ

Cemil ŞAHİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Osman UYANIK

Konya-2012

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

	Adı Soyadı	Cemil ŞAHİN
	Numarası	105213011002
Öğrencinin	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tezin Adı	Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine ve Hatırlama Düzeyine Etkisi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Cemil ŞAHİN

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Cemil ŞAHİN
	Numarası	105213011002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Osman UYANIK
Tezin Adı	Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine ve Hatırlama Düzeyine Etkisi	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “*Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine ve Hatırlama Düzeyine Etkisi*” başlıklı bu çalışma 29.05.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliğiyle başarıyla bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman ve Üyeler Ünvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Osman UYANIK	
Doç. Dr. Mehmet KIRSIYIK	
Doç. Dr. Mustafa YILDIZ	

ÖN SÖZ

İlköğretim, temel eğitim kapsamı içerisinde, bütün öğrenciler için istendik davranışların ve temel becerilerin kazanıldığı dönemdir. Bundan dolayı öğretim dönemleri içerisinde ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Bu dönemde kazanılan istendik davranışlar ve temel beceriler bireye hayatı boyunca ışık tutmaktadır.

Bir beceri dersi olan Türkçe dersinde okuma, yazma, konuşma becerisi eğitiminin yanı sıra dinleme becerisi eğitimi de günümüzde önemli bir yer tutmaktadır. Dinleme becerisinin önemi çok önceden fark edilmiş fakat bu farkındalığın sistematik bir şekilde eğitim ortamına yansıtılması biraz gecikmiştir. Yapılandırmacı felsefeye dayanan, 2005 yılında pilot uygulamaları yapılarak hazırlıkları tamamlanan ve 2006 yılında ülkemiz genelindeki ilköğretim 6. sınıflarda uygulamaya konulan Türkçe Dersi (6,7,8. sınıflar) Öğretim Programı'yla dinlediklerini/izlediklerini ve okuduklarını anlayan; duygu, düşünce ve hayallerini anlatan; eleştirel ve yaratıcı düşünen; sorumluluk üstlenen, girişimci, çevresiyle uyumlu, olay, durum ve bilgileri kendi birikimlerinden hareketle araştırma, sorgulama, eleştirme ve yorumlamayı alışkanlık hâline getiren, estetik zevk kazanmış ve millî değerlere duyarlı bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Böylece daha önce pek önemsenmeyen dinleme becerisi eğitimi 5 amaç ve 42 kazanımla Türkçe Dersi (6,7,8. sınıflar) Öğretim Programı'nda yerini almıştır. Programdaki beceri oranlarına bakıldığında ise dinleme becerisinin %15'lik bir orana sahip olduğu görülmektedir. Burada Türkçe öğretmenlerine düşen Programın belirlediği süreç içerisinde, yapılacak olan etkinliklerle, dinleme becerisi amaçlarına ve kazanımlarına en üst düzeyde ulaşılmasını sağlamaktır.

Günümüzde değişen toplumsal ve ekonomik yapı, bilişim dünyasındaki hızlı gelişmeler sürekli öğrenen bireyler yetiştirilmesini zorunlu kılmıştır. Öğrenmenin temelinde iletişim, iletişimin temelinde ise dinlemenin yattığı düşünüldüğünde dinleme becerisi eğitiminin önemi daha da öne çıkmaktadır.

Beş aylık bir çalışma sürecini kapsayan bu araştırma “Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine ve Hatırlama Düzeyine Etkisi” üzerine yapılmıştır.

Çalışmamın her aşamasında bilgi ve birikimlerini benden esirgemeyen N.E.Ü. Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı doktora öğrencisi Sayın Gökhan BAŞ'a, Sayın Dr. Muhammet BAŞTUĞ'a, İngilizce Öğretmeni Sayın Cem ŞAHİN'e uygulama yaptığım okullardaki eğitim yöneticilerine ve öğretmenlere ayrıca tez hazırlama sürecinde desteğini her daim yanı başımda hissettiğim tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Osman UYANIK'a teşekkürü bir borç bilirim.

Mart, 2012

Cemil ŞAHİN

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Cemil ŞAHİN	
	Numarası	105213011002	
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Osman UYANIK	
Tezin Adı	Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine ve Hatırlama Düzeyine Etkisi		

ÖZET

Bu çalışma dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine ve hatırlama düzeyine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın çalışma grubunu Konya, Kulu Cumhuriyet İlköğretim Okulunda öğrenim gören 7/A sınıfından 33 ve 7/B sınıfından 32 olmak üzere toplam 65 öğrenci oluşturmaktadır.

Çalışmaya başlanmadan önce 7/A ve 7/B sınıflarına dinlediğini anlama testi uygulanmış ve sonuçlar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ayrıca 7/A ve 7/B sınıflarında ders veren farklı branştaki beş öğretmenle görüşme yapılmış ve iki sınıf arasında dinlediğini anlama becerisi bakımından anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır. Daha sonra bu iki sınıftan 7/B deney grubu, 7/A kontrol grubu olarak yansız atama (rastgele/random) ile belirlenmiştir.

Deney grubundaki öğrencilere dinleme testi soruları metin dinletilmeden önce dağıtılmış ve öğrencilerin soruları incelemeleri sağlanmıştır. Daha sonra ise metin dinletilmiş ve dinleme esnasında soruların cevaplanması sağlanmıştır. Kontrol grubundaki öğrencilere ise önce metin dinletilmiş ve dinleme bittikten sonra dinleme testi soruları dağıtılmış ve soruların cevaplanması sağlanmıştır. Bu işlem 3 farklı dinleme metni kullanılarak 4 haftalık bir ara ile 3 defa tekrarlanmıştır. Bu işlem

bittikten 7 hafta sonra öğrencilerin dinlediklerini hatırlama düzeylerini ölçmek amacıyla kalıcılık testi uygulanmıştır. Bu uygulamalar 10.10.2011 tarihinde başlamış, 07.02.2012 tarihinde sona ermiştir.

Çalışma sonunda elde edilen veriler Excel ve SPSS 16.0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Deney grubunda uygulanan teknik, kontrol grubuna uygulanan tekniklere göre ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine daha olumlu katkı sağlamıştır.

Dinlenen metinlerin hatırlanmasında deney grubu, kontrol grubuna göre daha başarılıdır.

Anahtar Sözcükler: Türkçe öğretimi, dinleme becerisi, dinlediğini anlama, dinlediğini hatırlama.

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı: Cemil ŞAHİN	
	Numarası 105213011002	
	Ana Bilim / Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Osman UYANIK
Tezin İngilizce Adı The Effects of Pre and Post Listening Comprehension Questions on the Level of Recalling and Understanding Skills of 7th Grade Students		

ABSTRACT

The current study aimed to determine the effects of pre-listening and post-listening comprehension questions on the level of both recalling and understanding skills of 7th grade students. The study group of the research was composed of 65 students in total, 33 from 7/A and 32 from 7/B classes attending in Cumhuriyet Elementary School in Kulu, a town of Konya.

Before starting to this study, the listening comprehension test was performed in classes 7/A and 7/B and no considerable difference was found between the groups. Also, they were discussed with five different branch teachers, teaching in classes 7/A and 7/B. It was determined that there was not a considerable difference between two classes in regard of listening comprehension. Then, classes 7/B as the experimental group and 7/A as the control group were selected randomly.

First, the listening comprehension test was handed out to the experimental group, then the text was listened and the questions were answered during the listening process. As for the control group, the text was listened first and then the test was handed out and the students made the test questions answer. This process was repeated for three times with four weeks interval by using three different listening texts. After seven weeks this process was finished, the permanence test was performed in order to evaluate the students' recalling levels on what they listened. These applications started in 10.10.2011 and finished in 07.02.2012.

The data obtained from the study were evaluated via SPSS 16.0 package program and Excel, then the following results were obtained

The technique applied to the experimental group gave a more positive contribution to the listening comprehension skills of 7th grade students compared to the control group's technique.

The experimental group was more successful than the control group in terms of recalling of the listening texts.

Key Words: Turkish language teaching, listening skills, listening comprehension, recalling listening.

İÇİNDEKİLER

Sayfa Nu:

Bilimsel Etik Sayfası.....	i
Tez Kabul Formu.....	ii
Ön Söz.....	iii
Özet.....	v
Abstract.....	vii
İçindekiler.....	ix
Kısaltmalar Listesi.....	xiii
Tablolar Listesi.....	xiv
Şekiller ve Grafikler Listesi.....	xvi

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.1.2. Alt Problemler.....	5
1.2. Araştırmanın Amacı.....	6
1.3. Araştırmanın Önemi.....	6
1.4. Araştırmanın Sayıltıları.....	8
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	9
1.6. Tanımlar.....	9

İKİNCİ BÖLÜM

2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL AÇIKLAMALARI.....	11
2.1. Temel Dil Becerileri.....	11

2.1.1. Konuşma.....	11
2.1.2. Okuma.....	12
2.1.3. Yazma.....	14
2.1.4. Dinleme.....	15
2.1.4.1. Dinleme ve İşitme Farkı.....	17
2.1.4.2. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Dinleme Becerisi Amaç ve Kazanımları.....	19
2.1.4.3. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Temel Dil Becerileri ve Dil Bilgisi Oranları.....	21
2.1.4.4. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Dinleme/İzleme Yöntem ve Teknikleri.....	21
2.1.4.4.1. Katılımlı Dinleme.....	22
2.1.4.4.2. Katılımsız Dinleme/İzleme.....	22
2.1.4.4.3. Not Alarak Dinleme/İzleme.....	22
2.1.4.4.4. Kendini Konuşanın Yerine Koyarak Dinleme/İzleme.....	23
2.1.4.4.5. Yaratıcı Dinleme/İzleme.....	23
2.1.4.4.6. Seçici Dinleme/İzleme.....	23
2.1.4.4.7. Eleştirel Dinleme/İzleme.....	24
2.1.4.5. Türkçe Dersi Öğretim Programı'na Göre Dinlenilecek/İzlenilecek Materyallerin İçeriğinde Bulunması Gereken Özellikler.....	24
2.1.4.6. Türkçe Dersi Öğretim Programı'na Göre 6, 7 ve 8. Sınıflarda Yer Verilmesi Gereken Türler.....	25
2.1.4.7. Dinleme Becerisi ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	25
2.1.4.7.1. Kitaplar.....	26
2.1.4.7.2. Tezler.....	27

2.1.4.7.3. Makaleler.....	28
---------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	30
3.1. Çalışma Evreni ve Örneklem.....	30
3.1.1. Deney ve Kontrol Grubunun Belirlenmesi.....	31
3.2. Araştırma Modeli.....	34
3.3. Veri Toplama Araçları.....	35
3.4. Dinleme Metinlerinin Seçimi.....	35
3.5. Dinlediğini Anlama Testlerinin Hazırlanması ve Kalıcılık Testinin Oluşturulması.....	37
3.6. Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistikler.....	39
3.7. Deney ve Kontrol Grubunda Ders İşleme Süreci ile İlgili Bilgiler.....	39
3.8. Verilerin Analizi.....	41

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	43
4.1. Birinci Ölçme Sonuçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	43
4.2. İkinci Ölçme Sonuçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	44
4.3. Üçüncü Ölçme Sonuçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	46
4.4. Kalıcılık Testine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	48
4.5. Deney ve Kontrol Grubu Arasındaki Farkların İfade Edilmesi Bakımından Bulguların Grafikselsel Olarak Belirtilmesi.....	50
4.6. Dinlediğini Hatırlama Düzeyi ile Türkçe Dersi Başarısı Arasındaki İlgileşime (Korelasyona) İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	50
4.7. Dinlediğini Anlama Becerisi ile Türkçe Dersi Başarısı Arasındaki İlgileşime (Korelasyona) İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	52

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	54
5.1. Sonuç.....	54

5.1.1. Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine Etkisi ile İlgili Sonuç.....	54
5.1.2. Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Hatırlama Düzeyine Etkisi ile İlgili Sonuç.....	55
5.1.3. Dinlediğini Hatırlama Düzeyi ile Türkçe Dersi Başarısı Arasındaki İlgileşime (Korelasyona) İlişkin Sonuç	55
5.1.4. Dinlediğini Anlama Becerisi ile Türkçe Dersi Başarısı Arasındaki İlgileşime (Korelasyona) İlişkin Sonuç	56
5.2. Öneriler.....	56
KAYNAKÇA	58
EKLER	63
Ek:1 Tutanak	64
Ek:2 Tutanak	65
Ek:3 Tutanak	66
Ek:4 7/A ve 7/B Sınıflarının Dinlediğini Anlama Becerilerinin Tespiti Amacıyla Dinletilen Metin	81
Ek:5 Deney ve Kontrol Grubuna Dinletilen 1. Metin	83
Ek:6 Deney ve Kontrol Grubuna Dinletilen 2. Metin	84
Ek:7 Deney ve Kontrol Grubuna Dinletilen 3. Metin.....	85
Ek:8 7/A ve 7/B Sınıflarının Dinlediğini Anlama Becerilerinin Tespiti Amacıyla Uygulanan Test Soruları.....	87
Ek:9 Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 1. Dinlediğini Anlama Testi Soruları.....	91
Ek:10 Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 2. Dinlediğini Anlama Testi Soruları.....	95
Ek:11 Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 3. Dinlediğini Anlama Testi Soruları.....	99
Ek:12 Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan Kalıcılık Testi Soruları.....	103
ÖZ GEÇMİŞ	108

KISALTMALAR LİSTESİ

- çev.** : çeviren
ed. : editör
MEB : Millî Eğitim Bakanlığı
SPSS : Statistical Packages for the Social Sciences
TDK : Türk Dil Kurumu
TDÖKK : Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı
TDÖP : Türkçe Dersi Öğretim Programı
TTK : Talim ve Terbiye Kurulu
vd. : ve diğerleri

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa Nu:

Tablo-1: Dinleme Öğretimine Verilen Önem.....	3
Tablo-2: Gün İçerisinde İletişime Ayrılan Zaman.....	4
Tablo-3: Türkçe Dersi Öğretim Programında Dinleme Becerisi Amaç ve Kazanımları.....	19
Tablo-4: Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Temel Dil Becerileri Oranları.....	21
Tablo-5: Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Dil Bilgisi Oranları.....	21
Tablo-6: Grupların Dinlediğini Anlama Becerisi Bakımından Karşılaştırılması.....	32
Tablo-7: 2010-2011 Öğretim Yılı'na Ait Türkçe Dersi Aritmetik Ortalamaları.....	32
Tablo-8: Grupların 2010-2011 Öğretim Yılına Ait Türkçe Dersi Sene Sonu Notları Bakımından Karşılaştırılması.....	33
Tablo-9: Öğrencilerin Deney ve Kontrol Grubuna Dağılımı.....	34
Tablo-10: Oluşturulan Kurul Tarafından Seçilen Dinleme Metinleri.....	37
Tablo-11: Dinlediğini Anlama Testlerinin Oluşturulma Süreci.....	38
Tablo-12: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 1. Dinlediğini Anlama Testine İlişkin Bulgular.....	43
Tablo-13: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 2. Dinlediğini Anlama Testine İlişkin Bulgular.....	45
Tablo-14: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 3. Dinlediğini Anlama Testine İlişkin Bulgular.....	46
Tablo-15: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan Kalıcılık Testine İlişkin Bulgular.....	48
Tablo-16: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan Kalıcılık Testi ve Türkçe Dersi Dönem Sonu Puanları Arasındaki Korelasyona İlişkin Bulgular.....	52
Tablo-17: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan Dinlediğini Anlama Testi ve Türkçe Dersi Dönem Sonu Puanları Arasındaki Korelasyona İlişkin Bulgular.....	53
Tablo-18: 7/A ve 7/B Sınıflarının Dinlediğini Anlama Becerilerinin Tespiti Amacıyla Hazırlanan Ön Deneme Testi Belirtke Tablosu.....	67

Tablo-19: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 1. Dinlediğini Anlama Testi Ön Deneme Testi Belirtke Tablosu.....	69
Tablo-20: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 2. Dinlediğini Anlama Testi Ön Deneme Testi Belirtke Tablosu.....	71
Tablo-21: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 3. Dinlediğini Anlama Testi Ön Deneme Testi Belirtke Tablosu.....	73
Tablo-22: 7/A ve 7/B Sınıflarının Dinlediğini Anlama Becerilerinin Tespiti Amacıyla 26.09.2011 Tarihinde Uygulanan Test Maddelerinin 23.09.2011 Tarihinde Yapılan Ön Deneme Sonuçları [Test Maddelerinin, Madde Güçlük İndeksleri (Pj) ve Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (rjx)].....	75
Tablo-23: 10.10.2011 Tarihinde Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan “1. Dinlediğini Anlama Testi” nin 07.10.2011 Tarihinde Yapılan Ön Deneme Sonuçları [Test Maddelerinin, Madde Güçlük İndeksleri (Pj) ve Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (rjx)].....	76
Tablo-24: 14.11.2011 Tarihinde Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan “2. Dinlediğini Anlama Testi” nin 11.11.2011 Tarihinde Yapılan Ön Deneme Sonuçları [Test Maddelerinin, Madde Güçlük İndeksleri (Pj) ve Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (rjx)].....	77
Tablo-25: 13.12.2011 Tarihinde Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan “3. Dinlediğini Anlama Testi” nin 09.12.2011 Tarihinde Yapılan Ön Deneme Sonuçları [Test Maddelerinin, Madde Güçlük İndeksleri (Pj) ve Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (rjx)].....	78
Tablo-26: 07.01.2012 Tarihinde Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan “Kalıcılık Testi” ne Seçilen Maddelerin Madde Güçlük İndeksleri (Pj), Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (rjx) ve Soru Numaraları.....	79

ŞEKİLLER VE GRAFİKLER LİSTESİ

Sayfa Nu:

Şekil-1: Anlama ve Anlatma Aracı Olarak Dil.....	1
Şekil-2: Çin Pigtogramında “dinle-“ Fiilinin Yazımı.....	4
Şekil-3: Araştırmanın Problem Durumu ve Alt Problemleri.....	6
Şekil-4: Dinleme ve Diğer Dil Becerilerinin Ana Diline ve Başarıya Etkisi.....	7
Şekil-5: Dinleme Süreci.....	19
Grafik-1: Gün İçerisinde Dinlemeye Ayrılan Zaman.....	17
Grafik-2: Kalıcılık Testini Oluşturan Maddelerin 1., 2., ve 3. Dinlediğini Anlama Testlerine Göre Dağılımı.....	49
Grafik-3: Bulguların Grafikselleştirilmesi.....	50
Grafik-4: 7/A ve 7/B Sınıflarının Dinlediğini Anlama Becerilerinin Tespiti Amacıyla Hazırlanan Ön Deneme Testi Belirtke Tablosu'nda Yer Alan Kazanımların Soru Dağılımı.....	68
Grafik-5: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan "1. Dinlediğini Anlama Testi" Ön Deneme Belirtke Tablosu'nda Yer Alan Kazanımların Soru Dağılımı.....	70
Grafik-6: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan "2. Dinlediğini Anlama Testi" Ön Deneme Belirtke Tablosu'nda Yer Alan Kazanımların Soru Dağılımı.....	72
Grafik-7: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan "3. Dinlediğini Anlama Testi" Ön Deneme Belirtke Tablosu'nda Yer Alan Kazanımların Soru Dağılımı.....	74
Grafik-8: Kalıcılık Testini Oluşturan Maddelerin 1., 2., ve 3. Dinlediğini Anlama Testlerine Göre Dağılımı.....	80

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

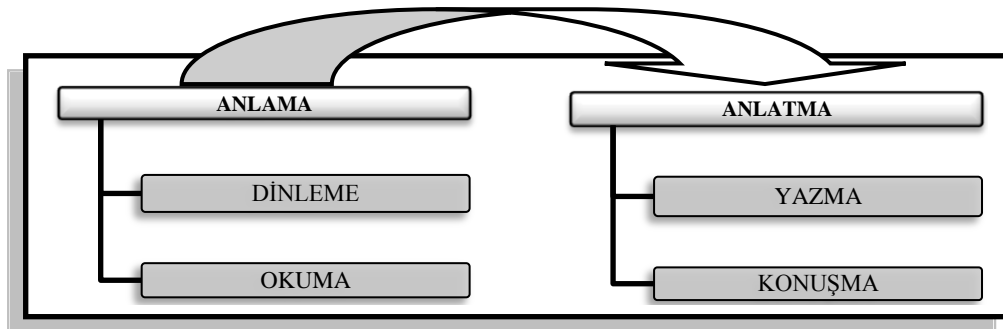
Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın sayıltıları ve sınırlılıkları ile tanımlara yer verilmiştir. Ele alınan konular birer alt başlık hâlinde açıklanmıştır.

1.1. Problem Durumu

Dil insanlar arasındaki iletişimi sağlayan en önemli unsurdur. Anlama ve anlatma vasıtası olan dil milleti oluşturan unsurlar arasında ilk sırayı almaktadır. “Bir milleti meydana getiren temel unsurlar arasında yer alan dil, bireylerin anlaşmalarını sağlayan araç niteliği taşır. Bireyler arasında sağlıklı ilişkilerin kurulabilmesi için etkili bir iletişime ihtiyaç vardır. İletişimin etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için ise bu aracın etkili ve verimli kullanılması şarttır. Kişinin iletişim yeteneğini büyük ölçüde, iletişim aracı olan dilini kullanabilme becerisi belirler” (Tekin, 1980:17). Kişi ana dilini etkili ve verimli kullandıkça iletişimdeki ve dolayısıyla hayattaki başarısı artacaktır.

İnsan ömrü boyunca bir anlama ve anlatma faaliyeti içerisindedir. Bir bebeğin, çevresini gözlemleyip işittiği sesleri taklit etmesinden; bir öğrencinin, dinlediği konuşmayla ilgili görüşlerini açıklamasına kadar pek çok örnekte olduğu gibi anlama ve anlatma faaliyeti hayatın her anında vardır (Doğan, 2011). Anlatma, yazma ve konuşma becerileri ile anlama ise okuma ve dinleme becerileri ile gerçekleşmektedir. Bu durum **Şekil-1**'de görselleştirilmiştir.

Şekil-1: Anlama ve Anlatma Aracı Olarak Dil

Doğumla yaşama “merhaba” diyen birey ilk kelimelerini dinleme yoluyla öğrenmektedir. Daha da önemlisi anne karnındaki bir bebek 5. ayını doldurduğunda duyduğu seslere tepki verebilmektedir. Bu da gösteriyor ki dinleme becerisi doğumla değil doğumdan önce başlamaktadır. Anne karnında başlayan bu beceri doğumla beraber daha işlevsel bir hâl almakta ve temelleri ailede atılmaktadır. Ailede temelleri atılan bu beceri ne yazık ki okullarımızda yeterince güçlendirilememektedir. Yazma, gerek aileler gerekse öğretmenler tarafından üzerine titrenen bir beceridir. Hatta okul sıraları ile yeni tanışan öğrenciler Türkçe dersinin ismini değiştirerek “yazma dersi” demektedirler. Okuma becerisi ise gelişimi için kampanyaların (kitap okuma kampanyaları) düzenlendiği ve genelgelerle (2005/70 Sayılı MEB Genelgesi) resmîleştirilen, okullardaki hizmetlilerden eğitim yöneticilerine kadar herkesin seferber edildiği bir beceri olarak karşımıza çıkmaktadır. Konuşma becerisi ise ilk sözcük döneminden başlanarak heyecan uyandıran ve gelişimi için kursların açıldığı, kitapların yazıldığı çok özel bir alan hüviyetindedir. Ya dinleme becerisi? Dinleme becerisine gelindiğinde dinlemenin kendiliğinden gelişen bir beceri olduğu ve gelişimi için özel bir eğitime gerek duyulmadığı ön yargıları karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenlerle dinleme becerisi yıllarca geri plana atılan bir alan olarak kalmıştır.

Günümüzde değişen toplumsal ve ekonomik yapı ile bilişim dünyasındaki hızlı gelişmeler dinleme becerisi gelişmemiş bireylerin akademik ve sosyal yönden, dinleme becerisi gelişmiş bireylere göre daha geri kalacaklarını gözler önüne sermektedir. Öğrenmenin temelinde iletişim, iletişimin temelinde ise dinlemenin yattığı düşünüldüğünde dinleme eğitiminin önemi daha da öne çıkmaktadır. “Birey örgün eğitime dâhil oluncaya kadar edindiği bilgi, duygu, düşünce evrenini dinleme yoluyla oluşturmaktadır” (Temur, 2010:305). Ayrıca Özbay (2010), dinleme becerisini diğer dil becerilerinin temeli olarak görmektedir. “Bireyin, çevresini ve dünyayı doğru biçimde algılaması ve içinde bulunduğu sosyal çevreye uyum sağlaması açısından dinleme alışkanlığının önemli bir payı vardır. Dinleme bireyin, hem okul yaşamında hem de okul yaşamından sonra, öğrendiği iletişim becerisini doğru bir biçimde kullanmasını ve dinlediklerini doğru yorumlamasını sağlayan

önemli bir beceridir (Çiftçi, 2007:231). Fakat dinleme becerisi eğitime gereken önem verilmemektedir.

Tablo-1: Dinleme Öğretimine Verilen Önem

	Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma
Öğrenilen	<i>birinci</i>	<i>ikinci</i>	<i>üçüncü</i>	<i>dördüncü</i>
Kullanılan	<i>En çok (%45)</i>	<i>Çok (%30)</i>	<i>Az(%16)</i>	<i>En az(%9)</i>
Öğretilen	<i>En az</i>	<i>Az</i>	<i>Çok</i>	<i>En çok</i>

Buzan'dan aktaran: Aydın, 2009:2

“Yukarıdaki tablodan da görüleceği gibi ilk öğrenilen ve en çok kullanılan beceri olmasına rağmen eğitim-öğretimi en az yapılan beceri dinlemedir” (Aydın, 2009:2). Türkçe öğretiminin “ihmal edilen alanı” dinleme becerisi eğitimi yalnızca ülkemizde değil yakın zamana kadar diğer ülkelerde de -anlamanın diğer ayağı olan okumaya göre- ihmal edilen alan konumundadır. “Son zamanlara kadar dinlediğini anlama hem teorik hem de pratik anlamda çok az dikkat çekmiştir. Diğer üç dil yeteneği (okuma, yazma ve konuşma) doğrudan dikkat çekerken öğretmenler, öğrencilerinin dinleme becerilerini yardım almaksızın kendilerinin geliştirmesini beklemektedirler” (Osada, 2004:54). Daha da önemlisi, dinleme becerisinin çok uzun yıllar tıpkı nefes almak, göz kırpmak veya yutkunmak gibi refleksif bir davranış olarak kabul edilmesi ve geliştirilmesi için özel bir çaba veya eğitim ihtiyacı hissedilmemiş olmasıdır (Miller, 2003; Nunan, 1999; Call, 1985). Ülkemizde de dinleme becerisi eğitimi alanında yapılan çalışmaların okuma ve yazma alanında yapılmış çalışmalar kadar fazla olmadığı fakat son yıllarda Türkçenin bu özel alanına ilişkin yapılan çalışmalarda dikkate değer bir artışın olduğu görülmektedir (Çağlayan, 2009; Aydın, 2009; Kurt, 2008; Doğan, 2007; Cihangir, 2004; Kaplan, 2004; Aras, 2004; Yazkan, 2000; Yangın, 1998).

Dinleme becerisi her ne kadar kendiliğinden gelişen bir beceri olarak görülse de birçok beceriyi bünyesinde bulunduran karmaşık bir bilişsel süreç olarak Çin pigtogramında “dinle-“ fiilinin yazımıyla karşımıza çıkar. Çünkü Çin pigtogramında “dinle-” fiilini yazmak için beş farklı kelimeyi (kulak, sen, gözler, dikkat ve kalp) bir

araya getirmek gerekmektedir. Çin pigtogramında “dinle-“ fiilinin yazımı **Şekil-2**'de gösterilmiştir.

Şekil-2: Çin Pigtogramında “dinle-“ Fiilinin Yazımı

Kaynak, <http://changediary.wordpress.com/> 28.03.2012

Bu yazıma göre dinleme: “Sana kulaklarımı, gözlerimi, dikkatimi ve kalbimi veriyorum.” demektir.

“Gün içerisinde iletişime ayrılan zamana ilişkin birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalar incelendiğinde dinleme becerisinin diğer dil becerilerine göre daha fazla kullanıldığı görülmektedir” (Temur, 2010:306). Bu durum **Tablo-2**'de “Gün İçerisinde İletişime Ayrılan Zaman” başlığıyla verilmiştir.

Tablo-2: Gün İçerisinde İletişime Ayrılan Zaman

Yazar (lar)	Örneklem	Okuma	Yazma	Konuşma	Dinleme
Werner, 1975	Öğrenci ve işçiler	.13	.08	.23	.55
Barker ve diğ., 1980	Üniversite öğrencileri	.17	.14	.16	.53
Perras ve Weitzel, 1981	Üniversite öğrencileri	.14	.08	.03	.15
Bohlekn, 1999	Üniversite öğrencileri	.13	.12	.22	.53
Davis, 2001	Üniversite öğrencileri	.12	.10	.31	.34
Janusik ve Wolvin, 2007	Üniversite öğrencileri	.07	.08	.20	.23

Temur, 2010:307

İlköğretim Türkçe programları incelendiğinde uzun yıllar okuma, yazma ve konuşma becerilerine verilen önemin dinleme becerisine verilmediği görülmektedir. 1923–1981 yılları arasındaki Türkçe öğretim programlarında dinleme becerisi ile ilgili davranışlara yer verilmemiştir. Ancak, 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı’nda dinleme becerisi ile ilgili davranışlara yer verilmeye başlanmıştır (Coşkun, 2009).

2005 yılına kadar geri plana itilmiş bir alan olan dinleme becerisi yenilenen İlköğretim (6,7 ve 8. Sınıflar) Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda 5 amaç ve 42 kazanım ile karşımıza çıkmaktadır. Programdaki beceri oranlarına bakıldığında ise dinleme becerisinin %15’lik bir orana sahip olduğu görülmektedir. 6,7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitapları 6 temadan oluşmakta ve her temada bir adet dinleme metnine yer verilmektedir. Burada Türkçe öğretmenlerine düşen Programın belirlediği süreç içerisinde, yapılacak olan etkinliklerle, dinleme becerisi amaçlarına ve kazanımlarına en üst düzeyde ulaşılmasını sağlamaktır.

Bu araştırmanın temel problemini ise “Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine ve hatırlama düzeyine etkisi var mıdır?” sorusu oluşturmaktadır.

1.1.2. Alt Problemler

Yukarıda belirtilen temel problem kapsamında aşağıdaki alt problemler oluşturulmuştur.

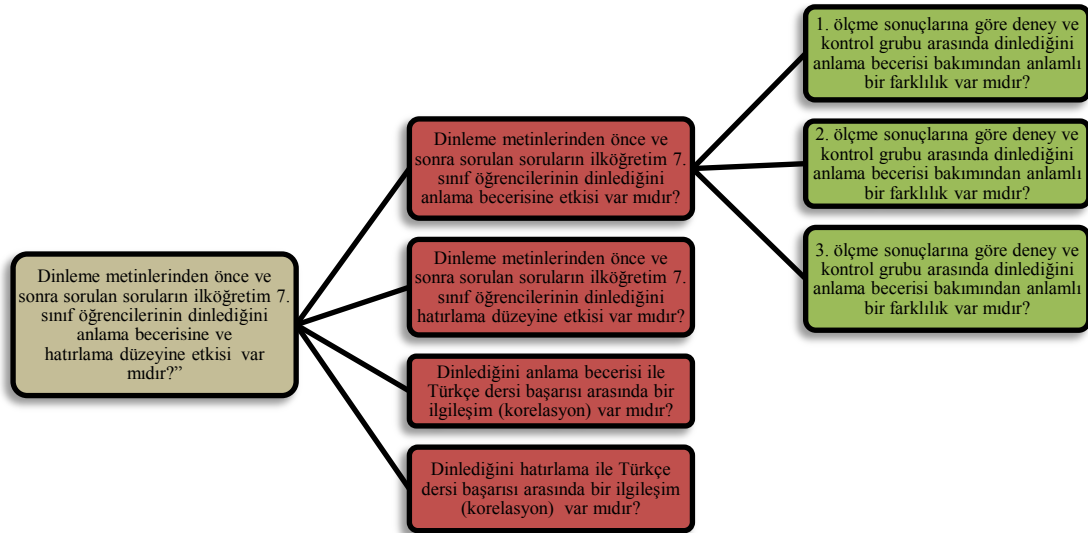
- a) Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine etkisi var mıdır?
 - I) 1. ölçme sonuçlarına göre deney ve kontrol grubu arasında dinlediğini anlama becerisi bakımından anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - II) 2. ölçme sonuçlarına göre deney ve kontrol grubu arasında dinlediğini anlama becerisi bakımından anlamlı bir farklılık var mıdır?

III) 3. ölçme sonuçlarına göre deney ve kontrol grubu arasında dinlediğini anlama becerisi bakımından anlamlı bir farklılık var mıdır?

- b) Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini hatırlama düzeyine etkisi var mıdır?
- c) Dinlediğini anlama becerisi ile Türkçe dersi başarısı arasında bir ilişki (korelasyon) var mıdır?
- d) Dinlediğini hatırlama ile Türkçe dersi başarısı arasında bir ilişki (korelasyon) var mıdır?

Araştırmanın problem durumu ve alt problemleri kavram haritası şeklinde Şekil-3 ile belirtilmiştir.

Şekil-3: Araştırmanın Problem Durumu ve Alt Problemleri

1.2. Araştırmanın Amacı

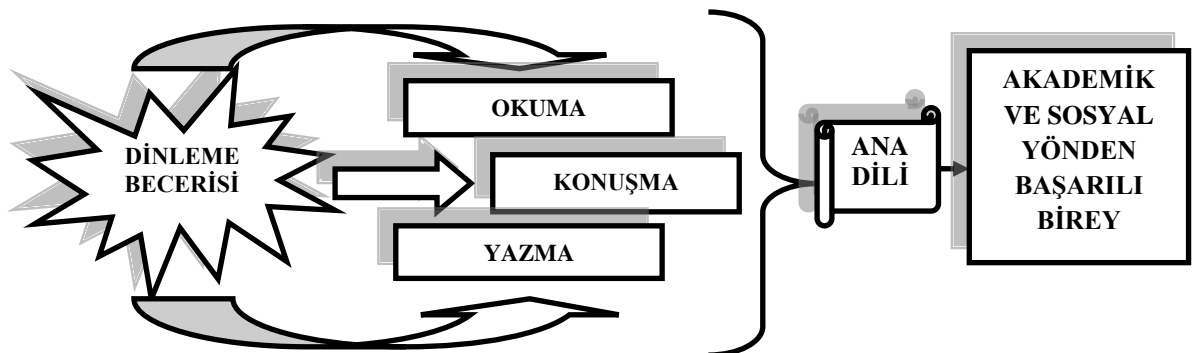
Bu araştırmanın temel amacı dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi ve hatırlama düzeyi açısından bir fark oluşturup-oluşturmadığını tespit etmektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

“Dinleme bireyin anne karnında öğrenmeye başladığı ve ömür boyunca kullanacağı ilk ve en önemli beceridir. Doğumdan itibaren dış dünyayı algılamanın ilk yolu olan dinleme diğer dil becerilerinin de temelini oluşturmaktadır. Sadece ana dilini öğrenmeyi değil, diğer bütün sayısal ve sözel alanlarda başarıyı büyük ölçüde etkileyen dinleme, akademik başarı için büyük bir öneme sahiptir” (Aydın, 2009:4). “Bildiklerimizin aşağı yukarı %80’i dinleme yoluyla kazanılmaktadır” (Hunsaker (1990)’den aktaran: Akyol, 2008:1).

Ana dilini etkili ve doğru kullanan bireyler genelde akademik ve sosyal yönden başarılı bireylerdir. Ana dili bireyin iletişim kurma ve problem çözme becerisiyle doğru orantılıdır. Ana dili gelişimi ve etkili kullanımı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği’nin 6. maddesinin c bendi hükmü gereğince tüm derslerin temel hedefi olarak belirtilse de yaşamımızın her alanını etkileyen ana dili eğitimi ve dolayısıyla temel dil becerileri eğitimi Türkçe dersinden beklenmektedir. Ana dili gelişiminde dinleme becerisinin yeri ve önemi çok büyüktür. “Bebek, doğum öncesinden itibaren konuşmaları ve sesleri dinlemektedir. Bebek sık tekrarlanan kelimelerle, anne ve babasının adını bilerek doğmaktadır” (Güneş, 2007:74). Bu açıdan bakıldığında dinleme becerisinin okuma, konuşma ve yazma becerilerinin temelini oluşturduğu görülür. Çünkü daha anne karnında iken varlığını gösteren dinleme becerisine karşın okuma ve yazma becerileri ilköğretim yıllarında, konuşma becerisi ise -bireysel farklılıklar bulunmakla beraber- 1,5/2 yaşlarında başlamaktadır. Özetle belirtmek gerekirse dinleme becerisi, diğer dil becerilerinin temelini oluşturmaktadır. Dil becerileri ise ana dili gelişimini sağlamaktadır. Ana dilini etkili ve doğru kullanan bireyler ise sosyal, ekonomik ve akademik yönden yapıcı, yaratıcı ve başarılı bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır. **Şekil-4**’te bu durum görselleştirilmiştir.

Şekil-4: Dinleme ve Diğer Dil Becerilerinin Ana Diline ve Başarıya Etkisi

Bilindiği gibi ülkemizde zorunlu eğitim 11.04.2012 tarih ve 28261 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (*Kanun No: 6287, Kabul Tarihi: 30.03.2012*)” ile 2012–2013 eğitim-öğretim yılından itibaren 4 yıl süreli ve zorunlu ilkokul ve 4 yıl süreli ve zorunlu farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullardan oluşacaktır (madde:2). Bu uygulamanın yanı sıra ortaöğretim de zorunlu hâle getirilmiştir (madde:10). İlgili Kanun’un yayımından önce 8 yıl olan zorunlu eğitim 4+4+4 şeklinde 12 yıla çıkarılmıştır. Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması bireylerin özellikle akademik başarı anlamında temel dil becerilerini daha çok kullanacağı anlamına gelmektedir. Çünkü bütün derslerin temelinde anlama ve anlatma vasıtası olan temel dil becerileri yer almaktadır.

Yaşadığımız toplum içerisinde birlik, güven ve sevgi ortamı oluşturmak için birbirini saygıyla dinleyen ve anlayan, istekli, ilgili, amaçlı, eleştirici dinleyiciler yetiştirmemiz gerekmektedir. Bunun için de dinleme eğitimine önem vermeli, sürekli olarak yeni metot ve teknikler aramalı ve bunları uygulamalıyız (Özbay, 2010).

Ana dilini doğru ve etkili kullanma konusunda Türkçe dersinden beklenen başarıya, temel dil becerilerine eğitim programı içerisinde ayrılan ders saatlerini çok verimli ve etkili kullanarak, dinlediğini anlama becerisini ve kalıcılık düzeyini artırarak ulaşılabacaktır. Bu çalışma dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama ve hatırlama düzeyini ortaya koyma bakımından önem arz etmektedir.

1.4. Araştırmanın Sayıtları

Bu araştırma aşağıda belirtilen sayıtlardan hareketle yapılmıştır:

- a) Kontrol altına alınamayan değişkenler tüm grupları eşit şekilde etkilemektedir.
- b) Çalışmada Talim ve Terbiye Kurulu incelemesinden geçmiş 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan dinleme metinleri kullanılmıştır. Dinleme metinleri Talim ve Terbiye Kurulu incelemesinden geçtiği için ayrıca akademik düzeyde uzman görüşü alınmamıştır.

- c) Uygulanan anlama testlerinin ve kalıcılık testinin geçerliği, güvenilirliği, soruların tespiti ve yapılan uygulamada izlenen yöntemde uzman görüşlerinin yanı sıra uygulanan madde ve test istatistikleri yeterlidir.
- d) Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin dinleme etkinliği öncesindeki psikolojik durumları eşit kabul edilmiştir.
- e) Uygulanan anlama testleri ve kalıcılık testi “son test” kabul edilmiştir.
- f) Öğrencilerin hazırlanan dinlediğini anlama testlerini ve kalıcılık testini dikkatlice cevapladıkları varsayılmıştır.
- g) Araştırmada öğrenciler üzerinde yapılan ölçümlerin gerçeği yansıttığı varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- a) Konya ili Kulu ilçesindeki Cumhuriyet İlköğretim Okulunun 7.sınıf öğrencileri ile,
- b) 2011-2012 öğretim yılı ile,
- c) Araştırma sürecinde kullanılacak metinlerle,
- d) Araştırma sürecinde kullanılacak ölçme araçlarıyla,
- e) Araştırma sonucunda elde edilen verilerle sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Dinleme: “Konuşan kişinin vermek istediği mesajı pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliğidir” (Demirel ve Şahinel, 2006:72).

Anlama: “Duyulan ses, söz ve anlatımlardan; okunan materyallerden; görülen olay ve olgulardan bir sonuç çıkarma, mesaj alma; denmek isteneni veya neye işaret edildiğini kavrama ve bilgi edinmedir” (Calp, 2010:73).

Dinlediğini Anlama: Duyulan ses, söz ve anlatımlardan bir sonuç çıkarma, bunları yorumlama ve kavrama işidir.

Dinlediğini Anlama Testi: Öğrencilerin dinlediğini anlama oranını ölçmeye yarayan çoktan seçmeli test.

Hatırlama: “Kayıtlı bilginin ihtiyaç duyulduğu zamanda ve yerde hafızadan çıkarılarak kullanılmasıdır” (Sekman, 2000:67).

Kalıcılık Testi: Öğrencilerin dinleyerek anladıklarının hatırlanma oranını ölçmeye yarayan çoktan seçmeli test.

İlgileşim: Fransızca *corrélation* (korelasyon). İki bağlaşik kavram arasındaki ilişki anlamına gelen bu sözcüğün Türkçe karşılığını Türk Dil Kurumu (TDK) “İlgileşim” olarak belirlemiştir (TDK, 2002:70). Çalışma içerisinde; “İlgileşim” sözcüğü -dilimize yeterince yerleşmediği için- “korelasyon” sözcüğü ile beraber verilmiştir.

Ana Dil: “Kendisinden, başka diller veya lehçeler türemiş olan dil” (<http://www.tdk.gov.tr> Güncel Türkçe Sözlük 08.05.2012).

Ana Dili: “Çocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı topluluktan edindiği dil” (<http://www.tdk.gov.tr> Güncel Türkçe Sözlük 08.05.2012).

İKİNCİ BÖLÜM

2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL AÇIKLAMALARI

Bu bölümde, araştırmanın kuramsal temellerini oluşturan temel dil becerileri (konuşma, okuma, yazma, dinleme) ve dinleme becerisi alanında yapılmış çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir.

2.1. Temel Dil Becerileri

Temel dil becerileri dört başlık hâlinde incelenmiştir.

2.1.1. Konuşma

Konuşma becerisinin pek çok farklı tanımı ve açıklaması bulunmaktadır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2006:6) konuşmanın önemi: “Bireyin sosyal hayatında iletişim kurmasını, bilgi ve birikimlerini paylaşmasını, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerini ifade etmesini sağlayan en etkili araçtır.” şeklinde vurgulanmıştır.

Demirel ve Şahinel (2006:98)'e göre konuşma: düşüncelerin, duyguların ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığıyla aktarılmasıdır.

Ünalın (2006:89)'a göre konuşma: duygu, düşünce ve isteklerin seslendirilmesidir.

Calp (2010:191)'e göre ise konuşma: zihin ve kas gücünün devreye girdiği, psiko-motor bir yetenek, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan en etkili araçtır.

Güneş (2007:95)'e göre konuşma: zihinde başlayan ve düşüncelerin sözle ifade edilmesiyle tamamlanan bir süreçtir.

Yalçın (2002:97) ise konuşmayı, beyinden başlayarak vücudumuzdaki birçok organın birbiri ile uyum içerisinde çalışması ile oluşan bir yetenek, alışkanlık, beceri ve sanat olarak tanımlamıştır.

“İnsanın sosyal bir varlık oluşunun en önemli yönünü konuşma oluşturur. İnsanlar ile ilişkilerimizi yazıdan çok söz ile sürdürürüz. Bu bakımdan konuşmanın

gerek günlük hayatta, gerekse iş ve meslek hayatında büyük önemi vardır” (Calp, 2010:191) Toplumda güzel ve etkili konuşan bireylerin daha çok saygı gördüğü ve çevresine daha çok güven verdiği yadsınamaz bir gerçektir. “Sosyal hayatta başarının yolu şüphesiz güzel konuşmadan geçer” (Calp, 2010:193). Atalarımızın güzel konuşmaya verdiği önem atasözlerinde yerini bulmaktadır. Ayrıca konuşmaya verilen önem Yunus Emre’de de kendini göstermektedir. “*Söz ola kese savaşı/ Söz ola kestire başı/ Söz ola ağulu aşı/ Bal ile yağ ede bir söz.*” “İnsanların birbirleriyle iletişimini sağlayan en önemli beceri alanı konuşmadır. İnsanlar hayatlarının önemli bir kısmını konuşarak geçirirler. Yaşadığımız zaman dilimi iletişim çağı olarak nitelendirilmekte ve teknoloji ürünleri bu iletişimi daha da yoğunlaştırmakta ve geliştirmektedir” (Arı, 2010:153).

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda, konuşma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaştıkları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirmeleri amaçlanmaktadır. Bu amaçla programdaki konuşma etkinlik örneklerinde; birikimlerden, çeşitli görsel ve işitsel materyallerden yararlanma, düşüncelerini mantık akışı ve bütünlük içinde sunma, karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflandırma, değerlendirme, özetleme gibi anlamaya ve zihinsel becerileri geliştirici çalışmalara yer verilmiştir (TDÖP-MEB, 2006:6).

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda konuşma becerisine 5 amaç ve 42 kazanım ile yer verilmiştir. Konuşma becerisinin kazanım oranı %20 ile temsil edilmektedir.

2.1.2. Okuma

Okuma, genellikle okul yıllarında öğrenilen ve bireye akademik hayatın kapılarını açan, gelişen toplumun ve gelişen teknolojinin ilk ve en önemli unsurunu oluşturmaktadır. Okuma, Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2006:6) “Ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması süreci.” şeklinde tanımlanmıştır.

Güneş (2007:117) okumayı: görme, algılama, seslendirme, anlama, beyinde yapılandırma gibi göz, ses ve beyin çeşitli işlevlerinden oluşan karmaşık bir süreç olarak tanımlamıştır.

Akyol (2009:15) okumayı: yazar ve okuyucu arasında aktif ve etkili iletişimi gerekli kılan, dinamik bir anlam kurma süreci olarak tanımlamıştır.

Yıldız (2010:115) okumayı, yazıdaki duygu ve düşüncelerin kavranması, çözümlenmesi ve değerlendirilmesi gibi fizyolojik, zihinsel ve ruhsal yönleri bulunan karmaşık bir süreç olarak tanımlamıştır.

Yalçın (2002:97) okumayı, insanların kendi aralarında önceden kararlaştırdıkları özel sembollerin duyu organları yoluyla algılanıp beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemi olarak tanımlamıştır.

Calp (2010:92) okumayı, bir yazıyı, sözcükleri, cümleleri noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, algılama ve kavrama süreci olarak tanımlamaktadır.

Demirel ve Şahinel (2006:81) ise okumayı yazının anlamlı ses hâline dönüşmesi olarak tanımlamışlardır.

Okuma becerisi, öğrencinin farklı kaynaklara ulaşarak yeni bilgi, olay, durum ve deneyimlerle karşılaşmasını sağlar. Dolayısıyla bu beceri; öğrenme, araştırma, yorumlama, tartışma ve eleştirel düşünmeyi sağlayan bir süreci de içine alır (TDÖP-MEB,2006:6). “Okuma insanın dünyasını geliştiren, kişiliğini biçimlendiren, onu başkalarına bağlayan en önemli etkendir” (Demirel ve Şahinel, 2006:82). “Öğrenci okuma yoluyla çeşitli yaşantılar edinir ve elde ettiği yaşantıları sosyal hayatta amacına uygun kullanmaktan büyük yarar sağlar. Çocuk edindiği bilgileri arkadaşlarıyla paylaşma imkânı bulduğunda çok daha mutlu olur. Bu duygu yeni okuma eylemlerine zemin hazırlar. Bunun sonucu olarak çocuk, sosyal ve psikolojik bakımdan olgunlaşma sürecine girer. Böyle bir çocuk, kendisiyle ve çevresiyle barışık olarak sosyal hayata daha etkin bir şekilde katılır” (Calp, 2010:93).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda okuma becerisiyle, öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaştıkları yazılı metinleri doğru, akıcı bir biçimde ve uygun yöntemleri kullanarak okuyabilmeleri, okuduklarını değerlendirip eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayabilmeleri ve okumayı bir alışkanlık haline getirebilmeleri amaçlanmıştır (TDÖP-MEB, 2006:6).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda okuma becerisine 5 amaç ve 52 kazanım ile yer verilmiştir. Okuma becerisinin kazanım oranı %30 ile temsil edilmektedir.

2.1.3. Yazma

“Yazma, bireyin kendini doğru ve amacına uygun olarak ifade etmesinde ve iletişim kurmasında en etkili araçlardan biridir” (TDÖP-MEB, 2006:7). Yazma, tarih karşısında insanoğlunun bulduğu unutulmazlık senetidir. “Yazmayı öğrenmek, düşünmeyi de öğrenmek anlamına gelir” (Ünalın, 2006:99). Yazma zihinde organize edilmiş her türlü duygu, düşünce veya tasarının düzenli bir plan dâhilinde kâğıda aktarılmasıdır.

Güneş (2007:159)'e göre yazma beyinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya dökülmesidir.

“Yazma becerisi dört temel dil becerisinin son halkasıdır” (Demirel ve Şahinel, 2006:111). Çünkü bireyin ilk edindiği dil becerisi dinlemedir. Bireyler dinledikleri sesleri taklit ve tekrar ederek konuşmayı öğrenmektedirler. Konuşmadan sonra okul yıllarında okuma öğrenilmektedir. Okumadan sonra ise yazma öğrenilmektedir. Yazma öğretimindeki başarı, öğrencilerin okuma seviyeleri ile doğru orantılıdır. Başka bir deyişle okumayı bilmeyen bireyler yazmayı öğrenememektedirler. “Bir anlama becerisi olarak yazma insanoğlunun binlerce yıldır kullandığı en önemli iletişim araçlarından biridir. Yazının icadı insanlığa konuşmanın yanında çok önemli yeni bir iletişim aracı kazandırmıştır. Yazı sayesinde kuşaklar ve toplumlar arasında bilgi ve kültür aktarımı çok daha kolay ve etkili hâle gelmiştir” (Coşkun, 2009:50). Yıllar boyunca yazılı iletişim toplumların gelişmişlik düzeyleri ile doğru orantılı olmuştur. Bugün yazılı iletişimin fazla olduğu toplumlar daha gelişmiş toplumlardır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yazma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimleri dilin imkânlarından yararlanarak ve yazılı anlatım kurallarına uygun bir şekilde anlatmaları, yazmayı kendini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmeleri ve yazma yeteneği olanların bu becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Uzun bir süreç isteyen yazma becerisinin kazanılması ve istenen amaçlara ulaşılması, ancak çeşitli ve özendirici yazma uygulamalarıyla mümkün olur (TDÖP-MEB, 2006:7).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yazma becerisine 6 amaç ve 42 kazanım ile yer verilmiştir. Yazma becerisinin kazanım oranı %20 ile temsil edilmektedir.

2.1.4. Dinleme

Anlama becerilerinden dinlemenin pek çok tanımı yapılmıştır. Aşağıda bu tanımlardan bazıları belirtilmiştir. Belirtilen tanımlardaki temel hususlar üzerinde durulmuştur.

“Dinleme, iletişim kurmanın ve öğrenmenin temel yollarından biri olup verilen iletiyi doğru bir şekilde anlama, yorumlama ve değerlendirme becerisidir” (TDÖP-MEB, 2006:5). “Dinleme sözlü iletişim sürecinde etkili anlama ve cevap verme niteliğidir” (Johnson, 1951:58).

Taşer (2000)'e göre dinleme: Konuşmada ileri sürülen düşünceleri anlamak, yorumlamak, değerlendirmek, organize ederek aralarındaki ilişkileri saptamak, belleğimizde saklamaya değer bulduklarımızı seçip ayırmak anlamına gelmektedir.

Özbay (2011)'a göre dinleme: Konuşan ya da sesli okuyan bir kişinin vermek istediği sözlü mesajları doğru olarak anlayabilme etkinliğidir.

Ergin ve Birol (2000)'a göre ise dinleme: Seslerin ve varsa konuşma görüntülerinin farkında olmayla ve onlara dikkati vermeye başlayan, belli işitsel işaretlerin tanınması ve hatırlanmasıyla süren ve anlamlandırılmayla son bulan psikolojik bir süreçtir.

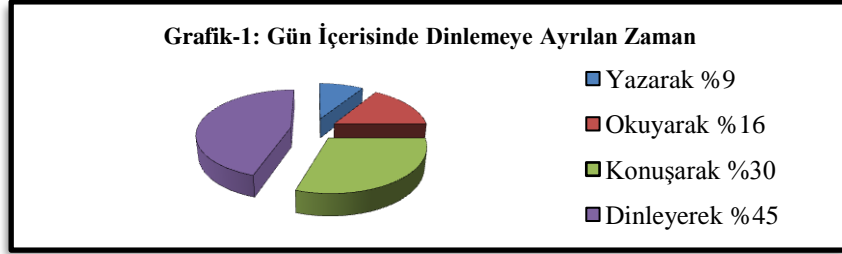
“İlk kazanılan dil becerisi dinlemedir” (Coşkun, 2009:49). “Bildiklerimizin aşağı yukarı %80'i dinleme yoluyla kazanılmaktadır” (Hunsaker (1990)'den aktaran:

Akyol, 2008:1). Dinlemenin diğer dil becerilerine göre daha zor ve karmaşık bir beceri olduğu söylenebilir. Çünkü dinlemede dikkati toplama süreci diğer dil becerilerine göre daha zordur (Doğan, 2007). “Dinleme hayatın her döneminde hatta günün her dakikasında gerçekleştirilen bir etkinliktir. Konuşma, okuma, yazma ve dinleme etkinliklerimizde ilk sırayı “dinleme” almaktadır” (Ungan, 2009:138). “Seslerin ve sözel uyarıcıların işitilmesiyle başlayan ve bu uyarıcılara öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırması ile sürdürülen dinleme sürecinin öğrenmede yeri ve önemi büyüktür. Öğrencinin bir ders süresi içinde dinleyerek ve izleyerek öğrendiği bir konuyu ders dışında öğrenebilmesi için daha fazla zaman ayırması gerekmektedir (Demirel ve Şahinel, 2006:73).

“İlköğretimde çocuklara çeşitli dinleme etkinlikleri uygulamak, onların ilerleyen yıllarda, yetişkinlik dönemlerinde daha iyi dinleyiciler olmalarına katkı sağlayacaktır” (Funk ve Funk, 1989:661). Dinleme becerisi gelişmemiş bireyler diğer dil becerilerini öğrenmede zorlanmaktadırlar. “Dinleme becerisinde sorun olan çocuklar önce konuşma becerisini, okula başlamayla birlikte okuma ve yazma becerilerini edinmekte zorlanırlar. Bu durum, diğer dil becerilerinin edinilmesinde dinlemenin üstlendiği rolün ne derece önemli olduğunu göstermektedir” (Doğan, 2011:9). “Zamanının büyük bir kısmını dinleme/izleme ile geçiren, bilgilenmesi bu etkinliklere bağlı olan bireylerin kendilerine yarayacak bilgileri en iyi şekilde süzüp alması, yanlış yönlendirmelere yol açacak etkinliklere dur diyebilmesi için iyi bir dinleme becerisine sahip olmaları gerekmektedir” (Ungan, 2009:135). Dinleme becerisi gelişimi ise ilköğretime gelinceye kadar aile, arkadaşlar, T.V. vb. gibi sesli aletler tarafından gelişigüzel yönlendirilmektedir. Dinleme becerisinin gelişimi sistematik ve planlı bir şekilde ilköğretimde gerçekleşmektedir. Dinleme becerisinin gelişimi öğrenme ile yakından ilişkilidir. “Öğrenmenin gerçekleşmesi iyi dinlemeye bağlıdır” (Ungan, 2009:137). Dinleme en etkili öğrenme yollarından biridir ve kişiyi başarıya götüren becerilerin başında gelir. Sosyal bir varlık olan insan, edindiği bilgilerin büyük bir kısmını dinleme yoluyla kazanır (Özbay, 2010).

Yapılan araştırmalar, insanın günlük hayatında dinlemeye ayırdığı zaman diliminin oldukça fazla olduğunu göstermektedir. Bu araştırmalara göre insan bir

günü Ailes'ten uyarlanarak **Grafik-1**'de gösterilen veriler oranında temel dil becerilerine ayırmaktadır.

Kaynak: Ailes, 1996:69

“Günlük yaşantımızda, paylaşmanın ne kadar önemli olduğunu kavramak, aynı zamanda dinlemenin önemini kavramak anlamına gelmektedir. Yaşadığımız çağ, “bilgi çağı” ve toplum ise “bilgi toplumu” olarak adlandırılmaktadır. Bilgi çağında, bilgi toplumu olabilmek için, okuma becerisinin yanında dinleme becerisinden de en üst seviyede faydalanılması zorunludur” (Özbay, 2010:67).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dinleme becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerden dinlediklerini/izlediklerini sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişkilendirme, eleştirme ve bunlarla ilgili çıkarımlarda bulunma gibi üst becerileri gerçekleştirmesi beklenmektedir (TDÖP-MEB, 2006:5).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dinleme becerisine 5 amaç ve 42 kazanım ile yer verilmiştir. Dinleme becerisinin kazanım oranı %15 ile temsil edilmektedir.

2.1.4.1. Dinleme ve İşitme Farkı

Büyük Türkçe Sözlük (2005)'te işitmek “sesleri duymak” , dinlemek ise “kulak vermek, dikkate almak” olarak tanımlanmıştır. “İşitme kişinin iradesiyle olmayan, insanın kulağı aracılığı ile beynine giden her türlü ses unsurudur. Dinleme ise kişinin tercihine bağlı olarak, seçerek ve isteyerek algıladığı sesler bütünüdür” (Özbay, 2010:49). “İşitme doğal bir sürecin sonucudur. Dinleme ise öğrenilmesi gereken bir beceridir. İnsan her şeyi işitebilir fakat dinlemeyebilir. Dinlemek irade işidir. İşitilen seslerle dinleyici arasındaki temel ilgi dışarıdan dinleyicinin kulağına

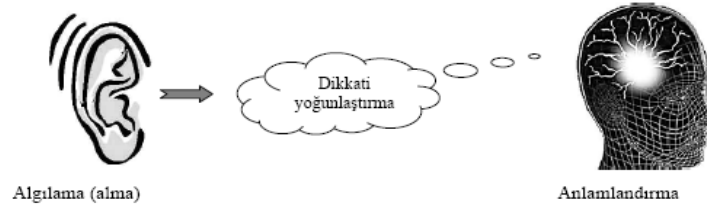
gelen bilgilerden hangisine ilgi duyduğu, dikkatini hangi ses üzerine yoğunlaştırdığıdır. Bu yoğunlaştırmada dinleme için seçici olmak gerekmektedir. Yapılan araştırmalara göre insan beyni konuşmacının sözünün tamamını dinlememektedir. Aynı zamanda konuşmacının bütün sözlerine aynı ölçüde dikkat sarf etmemektedir” (nalın, 2006:50). “İşitme, bizim isteğimiz, irademiz dışında gerçekleşirken; dinleme, belli bir amaç doğrultusunda yapılan ve öğrenilmesi gereken bir beceridir” (Calp, 2010:167). “İşitme, fiziksel bir durumken; dinleme, içine işitmeyi de alan aktif bir zihinsel süreçtir. İşitme, iradeli bir iş değildir. Kulağa gelen belirli frekans gücündeki her ses işitilir. Kulağa aynı anda birden fazla ses gelir. Ama insan bunlardan istediğini, ilgisini çekeni seçer ve dinler. Dinleme, ses dalgalarının kulak tarafından işitilmesinin ötesinde bir şeydir. Her dinlemede işitme vardır ama her işitmede dinleme yoktur. İşitilen sesler arasından “anlamlandırma” çalışmasının başladığı sesler için dinlemeden bahsedilebilir. Dinleme çaba gerektirir ve aynı zamanda bir süreci kapsar. aba göstermek, dikkati belli noktaya yoğunlaştırma anlamına da gelir. Bunun için dikkat geliştirme çalışmaları dinleme eğitiminde önemlidir. Okumanın, yazılı harflere bakmak ve onları sadece seslendirmek demek olmadığı gibi dinleme de ses dalgalarını işitmekten öte, o dalgaların oluşturduğu anlamları algılamayı, bu anlamlar üzerinde düşünmeyi ve icap ederse hareket etmeyi gerektirir” (Doğan, 2011:5).

“İnsan, kulağına gelen her sesi dinlememektedir. Dinleme merkezine gelen sesler burada bir szlmeye tabi tutulur. İnsan, istese de istemese de kulağı hemen hemen bütün sesleri beyindeki ilgili merkezlere ulaştırır. Ses, hafızada ayrıştırılır. Hafıza, gelen sesleri tek tek tarar ve önceki deneyimlerden yola çıkarak bu seslerden anlaşılmak istenenleri süzerek tanımlar. Bütün sesler kulaktan işitme merkezine gider, oradan hafızaya ulaşır. Sesler, hafızada taranır ve ses tanımlanır. O sesle ilgili bilgiler hafızada bir araya gelerek çağrışımlar yapılır. Bu çağrışımlar sonunda hafızaya gelen sesler anlamlandırılmış olur” (zbay, 2010,51).

“Dinleme işitmeden farklıdır. İşitme istek dışı da olabilir ancak dinleme amaçlı bir davranıştır. İşitme dinleme sürecinin bir ögesidir. Dinleme alınan uyarıdan anlam kurmayı gerektirir. Dinleme süreci algılama, dikkati yoğunlaştırma ve

anlamlandırma şeklinde birbirini tamamlayan üç aşamadan oluşur” (Wolvin ve Coakley, 1985; Akt. Akyol, 2008:2)

Şekil-5: Dinleme Süreci

Kaynak: Aydın, 2009:13

Dinlemenin ve işitmenin tanımları incelendiğinde; dinlemenin, bilinçli ve geliştirilebilen bir beceri; işitmenin ise bilinçsiz ve refleksif bir davranış olduğu görülmektedir.

2.1.4.2. Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda Dinleme Becerisi Amaç ve Kazanımları

Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006)’nda dinleme becerisi ile ilgili 5 amaç ve 42 kazanım bulunmaktadır. Dinleme/izleme becerisinin diğer dil becerilerine göre kazanım oranı %15’tir. “Kazanımlar; öğretim sürecinde öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri ve alışkanlıkları kapsamaktadır. Öğrencilerin dil becerilerinde gelişme sağlamaları, bu kazanımların edinilmesine bağlıdır (TDÖP-MEB, 2006:8). Programda belirtilen dinleme/izleme kazanımları, amaçlar ile birlikte **Tablo-3**’te verilmiştir.

Tablo-3: Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda Dinleme Becerisi Amaç ve Kazanımları

AMAÇ-KAZANIM	
A	<i>DİNLEME/İZLEME KURALLARINI UYGULAMA</i>
1	Konuşmacının sözünü kesmeden sabır ve saygıyla dinler.
2	Başkalarını rahatsız etmeden dinler/izler.
3	Dinlenenle ilgili soru sormak, görüş bildirmek için uygun zamanda söz alır.
4	Dinleme/izleme yöntem ve tekniklerini kullanır.
B	<i>DİNLENENİ/İZLENENİ ANLAMA VE ÇÖZÜMLEME</i>
1	Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.

-
- 2 Dinlediklerindeki/izlediklerindeki anahtar kelimeleri fark eder.
 - 3 Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.
 - 4 Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.
 - 5 Dinlediklerindeki/izlediklerindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.
 - 6 Dinlediklerindeki/izlediklerindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.
 - 7 Dinlediklerinde/izlediklerinde sebep-sonuç ilişkilerini belirler.
 - 8 Dinlediklerinde/izlediklerinde amaç-sonuç ilişkilerini belirler.
 - 9 Dinlediklerindeki/izlediklerindeki örtülü anlamları bulur.
 - 10 Dinlediklerini/izlediklerini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.
 - 11 Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorular oluşturur.
 - 12 Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.
 - 13 Dinlediklerinde/izlediklerinde yer alan öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.
 - 14 Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin karşılaştırmalar yapar.
 - 15 Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
 - 16 Dinlediklerinde/izlediklerinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.
 - 17 İpuçlarından hareketle dinlediklerine/izlediklerine yönelik tahminlerde bulunur.
 - 18 Dinlediklerinin/izlediklerinin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.
 - 19 Dinlediklerinin/izlediklerinin başlığı/adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
 - 20 Dinlediği/izlediği metne farklı başlıklar bulur.
 - 21 Görsel/işitsel unsurlarla dinledikleri/izledikleri arasında ilgi kurar.
 - 22 Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.
 - 23 Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.
 - 24 Dinlediklerini/izlediklerini kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.
 - 25 Dinlediği/izlediği kişi, konu ya da metnin yazarı/şairi hakkında bilgi edinir.
- C DİNLEDİKLERİNİ/İZLEDİKLERİNİ DEĞERLENDİRME**
- 1 Dinlediklerini/izlediklerini dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
 - 2 Dinlediklerini/izlediklerini içerik yönünden değerlendirir.
 - 3 Dinlediği/izlediği kişiyi sesini ve beden dilini etkili kullanma yönünden değerlendirir.
- D SÖZ VARLIĞINI ZENGİNLEŞTİRME**
- 1 Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.
 - 2 Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.
 - 3 Tekerleme, sayısmaca, bilmece ve yanıltmacaları ezberler/kullanır.
 - 4 Şiir, türkü, şarkı türlerinde metinler ezberler.
 - 5 Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.
 - 6 Dinlediklerinden/izlediklerinden hareketle yeni öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.
- E ETKİLİ DİNLEME/İZLEME ALIŞKANLIĞI KAZANMA**
- 1 Yaşına ve seviyesine uygun sanat ve bilim etkinliklerine dinleyici/izleyici olarak katılır.
 - 2 Şiir, hikâye, masal dinletilerine katılır.
-

3 Çok yönlü iletişim araçlarındaki yayınlardan ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun olanlarını takip eder.

4 Kaset, CD, film vb. kaynaklardan kişisel arşiv oluşturur.

Kaynak: TDÖP-MEB, 2006:15-20

2.1.4.3. Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Temel Dil Becerileri ve Dil Bilgisi Oranları

Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006)'nda temel dil becerileri kazanım oranları şu şekilde belirtilmiştir:

Tablo-4: Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Temel Dil Becerileri Oranları

TEMEL DİL BECERİLERİ	ORAN (%)
<i>DİNLEME/İZLEME</i>	15
<i>KONUŞMA</i>	20
<i>OKUMA</i>	30
<i>YAZMA</i>	20

Kaynak: TDÖP-MEB, 2006:10

Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006)'nda dil bilgisi kazanım oranları şu şekilde belirtilmiştir:

Tablo-5: Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Dil Bilgisi Oranları

DİL BİLGİSİ	
SINIFLAR	ORAN (%)
6	15
7	15
8	15

Kaynak: TDÖP-MEB, 2006:10

2.1.4.4. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Dinleme/İzleme Yöntem ve Teknikleri

İlgili alanyazın tarandığında dinleme/izleme yöntem ve teknikleri ile ilgili pek çok başlığa rastlanmasına rağmen, daha sistematik ve düzenli bir yapıya sahip olduğundan Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı esas alınmıştır.

2.1.4.4.1. Katılımlı Dinleme

Amaç: Dinleme sürecinde zihinde oluşan soruların konuşmacıya iletilerek dinlenenlerin daha iyi kavranmasıdır. Dinlenenlerin ve soruların konuşmacıya yansıtılarak karşısındakine dinlediğini hissettirme, konuşmacının rahatlamasını ve iletişimin amacına ulaşmasını da sağlar.

Uygulama: Dinleme sırasında başka bir işle uğraşmamak ve konuşmacı ile göz teması kurmak gereklidir. Konuşmacıdan anlatılanlara açıklık getirmesini istemek, konuşmacının sözlerini ve duygularını geri yansıtmak, fikir ve duygularını özetlemek bu uygulamada yapılacaktır.

Uygun yerlerde konuşmacının sözleri özetlenmeli veya söylenmek istenen geri bildirimle verilmelidir.

Dinleyici, konuyu daha iyi anlamak, istekte bulunmak veya karmaşık bir probleme çözüm sunmak amacıyla da konuşmacıya sorular sorabilir. Böyle durumlarda not alınarak veya araya girilerek “Söylediklerinizi tam olarak anlayamadım. Daha açık söyler misiniz?” gibi açıklama soruları sorulabilir.

2.1.4.4.2. Katılımsız Dinleme/İzleme

Amaç: Dinleme/izleme sürecinde öğrencilerin dinledikleri üzerinde düşünmelerini sağlayarak zihinsel faaliyetlerini etkin kılmaktır.

Uygulama: Dinlenen metnin bir süreçten mi bahsettiği, yoksa bir açıklama mı getirdiği belirlenir. Metnin türüne ve metinden elde etmek istenilenlere uygun olarak zihinde “Kim, ne, nereye, ne zaman, nasıl?” gibi sorulara cevap bulmaları için öğrenciler yönlendirilir.

2.1.4.4.3. Not Alarak Dinleme/İzleme

Amaç: Dinlenenlerin/izlenenlerin daha kolay anlaşılmasını ve hatırlanmasını sağlamaktır.

Uygulama: Öğrencilerden dinleme/izleme amaçlarına göre notlar almaları istenir. Not alınırken dikkat etmeleri gereken noktalar (ana fikrin, önemli ifadelerin, güzel sözlerin not alınması; özgün ifadelerin kullanılması vb.) hatırlatılır. Öğrencilere not alabilecekleri çalışma kâğıtları verilir.

2.1.4.4.4. Kendini Konuşanın Yerine Koyarak Dinleme/İzleme (Empati Kurma)

Amaç: Dinleyicinin kendisini konuşmacının yerine koyarak onun neler hissettiğini, sözlerinin hangi deneyimleri yansıttığını, kendini ve dünyayı nasıl algıladığını anlamaktır.

Uygulama: Öğrencilerden konuşmacının veya dinlediklerindeki/izlediklerindeki varlık ve şahıslardan birinin yerine kendilerini koyarak olayları, duygu ve düşünceleri anlamaları istenir. Bu yöntemle yapılan dinleme/izleme diğer kişi ile aynı fikri paylaşma anlamına gelmez. Bir süre için kendi duygu ve düşüncelerinden sıyrılarak olaylara ve durumlara karşısındakinin bakış açısıyla bakmayı ve onu anlamayı gerektirir. Öğrenci, kendini karşısındakinin yerine koyarken o kişiyi iyi-kötü, onun duygu ve düşüncelerini de doğru-yanlış olarak değerlendirmekten kaçınmalıdır; çünkü ön yargılı yaklaşım karşımızdakini anlamamızı engeller.

2.1.4.4.5. Yaratıcı Dinleme/İzleme

Amaç: Öğrencilerin dinlediklerini/izlediklerini yorumlaması ve bunlardan yeni fikirler üretmesidir.

Uygulama: Bu yöntem iki şekilde uygulanabilir:

1.Katılımsız dinleme/izleme yapılarak konuşmacının sözlerinden yeni düşünce ve hayaller üretilir.

2.Katılımlı dinleme/izleme yapılarak konuşmacının sözlerinden üretilen düşünce ve hayaller ifade edilir. Konuşmacının daha rahat ve yaratıcı düşünmesini sağlamak için yönlendirici sorular sorulur veya cesaret verici sözler söylenir.

2.1.4.4.6. Seçici Dinleme/İzleme

Amaç: Dinlenenlerin/izlenenlerin içinden ilgi ve ihtiyaca yönelik olanların seçilerek dinlenmesi/izlenmesidir.

Uygulama: Seçici dinleme/izleme aşağıdaki şekillerde uygulanabilir:

1.Önceden hazırlanmış sorular dağıtılarak öğrencilerden bunların cevaplarını bulmaya yönelik olarak dinlemeleri/izlemeleri istenir.

2.Dinleme/izleme amacına veya ilgi alanına yönelik olarak dinlenenlerden/izlenenlerden bir veya birkaç bölüm/ konu seçilerek yalnızca bu kısımlar dikkatle dinlenir/izlenir. Örneğin; hazırlanan bir karşılıklı konuşmada (öğretmen-öğrenci, doktor-hasta, satıcı-müşteri vb.) tarafların birbirlerinin konuşmalarından seçme yapmaları ve bunları sınıfta değerlendirmeleri istenir.

2.1.4.4.7. Eleştirel Dinleme/İzleme

Amaç: Öğrencilere dinledikleri/izledikleri hakkında soru sorma alışkanlığı kazandırarak konu hakkında düşüncelerini, konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla, tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirmelerini sağlayarak kendi doğrularını buldurmaktadır.

Uygulama: Sunulan bilginin konuşmacının kişisel duygu ve düşüncelerini mi yansıttığı, yoksa bilimsel verilere ve gözlemlere mi dayandığı hızlı bir şekilde analiz edilmelidir. Bunun için öğrencilerin konuya yönelik olarak aşağıdaki soruları sorma becerisini kazanmış olmaları gerekmektedir.

1. Konuşmacının amacı nedir?
2. Konuşmacı konuyla ilgili yeterli bilgi ve birikime sahip mi?
3. Verilen bilgiler güncel ve geçerli midir?
4. Konu tarafsız bir bakış açısıyla mı ele alınıyor? Eleştiriler doğru mu?
5. Alternatif çözüm önerileri sunuluyor mu?
6. Çözüm önerileri bilimsel mi? (TÖP-MEB, 2006:61-62).

2.1.4.5. Türkçe Dersi Öğretim Programı'na Göre Dinlenilecek/İzlenilecek Materyallerin İçeriğinde Bulunması Gereken Özellikler

1. Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olmalıdır.
2. Millî, kültürel ve ahlâkî değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamalıdır.
3. Siyasî kutuplaşmalara ve ayrımcılığa yol açacak bölücü, yıkıcı ve ideolojik ifadeler yer almamalıdır.
4. Öğrencilerin sosyal, zihinsel, psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek cinsellik, karamsarlık, şiddet vb. öğeler yer almamalıdır.

5. İnsan hak ve özgürlüklerine, insanî değerlere aykırı öğeler yer almamalıdır.
6. Dersin amaçları ile kazanımlarını gerçekleştirecek nitelikte olmalıdır.
7. Öğrencilerin ilgi alanlarına ve seviyesine uygun olmalıdır.
8. İşlenecek süreye uygun uzunlukta olmalıdır.
9. Türkçenin anlatım zenginliklerini ve güzelliklerini yansıtmalıdır.
10. Dinleme metinlerinde, metnin özünü ve anlam bütünlüğünü bozmamak kaydıyla kısaltma ya da düzenlemeye gidilebilir. Düzenleme sırasında metne cümle ya da paragraf düzeyinde ekleme yapılamaz.
11. Aynı temada birden fazla dinleme/izleme materyaline yer verilecekse bunları türleri farklı olmalıdır.
12. Öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirecek, hayal dünyalarını zenginleştirecek nitelikte olmalıdır.
13. Öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik bir duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır (TÖP-MEB, 2006:57).

2.1.4.6. Türkçe Dersi Öğretim Programı'na Göre 6, 7 ve 8. Sınıflarda Yer Verilmesi Gereken Türler

- 6. Sınıfta;** şiir, hikâye, anı, masal, fabl, deneme, tiyatro, mektup
- 7. Sınıfta;** şiir, hikâye, anı, deneme, tiyatro, sohbet (söyleşi), gezi yazısı, biyografi
- 8. Sınıfta;** şiir, hikâye, anı, makale, roman, deneme, sohbet (söyleşi), eleştiri, destan türlerinde metinlere mutlaka yer verilecektir. Bu türler dışındaki türlerde de metinlere yer verilerek öğrencilerin farklı türden metinlerle karşılaşması sağlanmalıdır (TÖP-MEB, 2006:57).

2.1.4.7. Dinleme Becerisi ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Dinleme becerisi ile ilgili yapılan çalışmalar ilgili alanyazın taraması yapılarak ulaşılabildiği kadarıyla temin edilip üç bölüm hâlinde belirtilmiştir.

2.1.4.7.1. Kitaplar

Özby (2010)'ın “*Anlama Teknikleri: 2 Dinleme Eğitimi*” adlı çalışması dinleme becerisi alanında yapılmış en kapsamlı ve en ayrıntılı çalışmadır. Çalışmada ana başlıklarıyla: beyin, dil becerileri ve bellek, dinleme becerisi, dinleme eğitimi, dinleme türleri, dinlemeyi etkileyen faktörler, dinleme eğitiminde ölçme ve değerlendirme hakkında bilgiler verilmektedir. Kitapta ayrıca uygulama örnekleri ve dinleme CD'si yer almaktadır. Eserde dinleme becerisinin geliştirilmesine yönelik öneriler de bulunmaktadır.

Doğan (2011)'ın “*Dinleme Eğitimi*” adlı çalışması genel olarak dinleme becerisi eğitimi ile ilgili özlü bilgiler vermektedir. Eserde dinleme becerisinin önemine, dinleme kusurlarına ve Türk eğitim sisteminde dinleme becerisinin yerine değinilmiştir. Ayrıca kitapta temel eğitim sürecinde Türkçe dersine düşen vazifelere dikkat çekilmiştir. Bu çalışma teoriden ziyade uygulamaya dönük bir çalışmadır. Kitap içerisinde 6,7 ve 8. sınıflarda uygulanabilir nitelikte toplam 33 dinleme etkinliği bulunmaktadır. Kitapta ayrıca dinleme/izleme CD'si yer almaktadır. CD içerisinde yer alan özellikle sesli ve görüntülü öğeler ilgi ve istek uyandırıcı bir eğitim materyali işlevini görmektedir.

Cihangir (2004)', “*Kişilerarası İletişimde Dinleme Becerisi*” adlı eserinde iletişimin vazgeçilmez ögesi dinlemenin özelliklerini belirtmiştir. Ayrıntılı bir şekilde dinleme türleri üzerinde durmuştur. Dinleme becerisinin etkinliklerle geliştirilebilecek bir beceri olduğuna dikkat çekmiştir.

A. K. Robertson (2008), çevirisi E. Sabri Yarmalı tarafından yapılan “*Effective Listening (Etkili Dinleme)*” adlı eserde kişisel gelişimde dinleme becerisinin önemi üzerinde durulmuştur. Eser ana başlıklarıyla; dinlemenin yararları, verimsiz dinleme alışkanlıkları, etkili dinleme ve etkili dinleme yöntemleri konularında okuyuculara bilgiler sunmuştur.

R. Z. Shafir (2003), çevirisi Işık Uçkun tarafından yapılan “*The Zen of Listening (Dinlemenin Zen'i)*” adlı eserde dinlemenin iletişimdeki önemi üzerinde durulmuştur. Yazar dinlemeyi daha çok ruhsal açıdan değerlendirmiştir.

2.1.4.7.2. Tezler

Doğan (2007)'ın, “*İlköğretim İkinci Kademedeki Dil Becerisi Olarak Dinlemeyi Geliştirme Çalışmaları*” isimli çalışmasında 7. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi, uygulanan bir program dâhilinde geliştirilmeye çalışılmıştır. Öğrencilere 4 hafta boyunca haftada ikişer saat uygulamalı eğitim verilmiştir. Bu eğitimin sonucunda ise deney grubundaki 7. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerinin anlamlı bir düzeyde arttığı görülmüştür.

Aydın (2009), “*Zihin Haritalama Tekniğinin Dinlenen Anlamaya Etkisi*” isimli çalışmasında, üniversite öğrencilerinin dinledikleri metinleri anlama ve hatırlamaları üzerinde zihin haritalama tekniği ile klasik not alma tekniği arasında bir farkın olup-olmadığını tespit etmeye çalışmıştır. Dört haftalık bir süreyi kapsayan çalışma sonrasında zihin haritalama tekniği uygulanan grubun daha başarılı olduğu görülmüştür.

Çağlayan (2009), “*İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Dinleyerek Anladıklarını Yazılı Anlatıma Aktarma Becerilerinin Değerlendirilmesi*” isimli çalışmada sosyo-ekonomik seviyeleri farklı 3 grup arasında dinleyerek anladıklarını yazılı anlatıma aktarma bakımından bir fark olup-olmadığını tespit etmeye çalışmıştır. Çalışma sonucunda dinleyerek anladıklarını yazılı anlatıma aktarma bakımından üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin alt sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilere göre daha başarılı oldukları sonucuna varılmıştır.

Yazkan (2000), “*İlköğretim Okullarının 1. Kademesinde Dinlediğini Anlama Davranışının Kazandırılmasında Dramatizasyonun Etkisi*” isimli çalışmasında dramatizasyon ile dinlediğini anlama arasında bir ilişkinin olup-olmadığını tespit etmeye çalışmıştır. Çalışmanın sonunda dramanın dinlediğini anlamada olumlu bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kurt (2008), “*Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Temel Dil Becerisi Olarak Dinlemenin Gelişmesine Etkisi*” isimli çalışmada çocuk edebiyatı açısından uygun olduğu varsayılan metinler ile böyle bir varsayımdan uzak metinlerin dinleme becerisine olumlu ya da olumsuz bir etkisinin olup-olmadığı tespit etmeye

çalışmıştır. Çalışma sonucunda çocuk edebiyatı açısından uygun olduğu varsayılan metinlerin böyle bir varsayımdan uzak metinlere göre dinleme becerisine daha olumlu katkı sağladığı görülmüştür.

Aras (2004), “*İlköğretimde Dinleme Anlama Becerisinin Geliştirilmesi*” isimli çalışmasında dinlediğini anlama becerisi bakımında 6,7 ve 8. sınıf öğrencileri arasında bir farkın olup-olmadığını ve sosyo-ekonomik açıdan farklı düzeydeki öğrencilerin dinlediğini anlama becerisi bakımından bir farklılaşma olup-olmadığını tespit etmeye çalışmıştır. Çalışma sonunda 8. sınıf öğrencilerinin 7. sınıf öğrencilerine göre; 7. sınıf öğrencilerinin de 6. sınıf öğrencilerine göre dinlediklerini daha iyi anladıklarını tespit etmiştir. Ayrıca il merkezindeki öğrencilerin ilçe merkezindeki öğrencilere göre; ilçe merkezindeki öğrencilerin de köylerdeki öğrencilere göre dinlediklerini daha iyi anladıkları tespit edilmiştir.

2.1.4.7.3. Makaleler

Temur (2010), “*Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların Üniversite Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Beceri Düzeyine Etkisi*” isimli çalışmasında dinleme metni öncesinde ve sonrasında sorulan soruların üniversite öğrencilerinin dinlediğini anlama beceri düzeylerine etkisinin olup-olmadığını tespit etmeye çalışmıştır. Uygulama sonucunda dinleme metinlerinden önce sorulan soruların dinlediğini anlama beceri düzeyine etkisinin; metni dinledikten sonra sorulan sorulara göre daha büyük olduğu tespit edilmiştir.

Durukan ve Maden (2010), “*Kavram Haritaları ile Not Tutmanın İlköğretim Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisi Düzeyine Etkisi*” isimli çalışmada kavram haritalarıyla not tutma tekniğinin öğrencilerin dinlediğini anlama becerisi üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışma sonucunda kavram haritalarıyla not tutma tekniğinin öğrencilerin dinlediğini anlama becerisi üzerinde klasik not tutma tekniklerine göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kalaycı ve Temur (2005), “*İlköğretim Okullarında Dinleme Becerisini Nasıl Geliştirebiliriz?*” isimli çalışmada ilköğretimde ve günlük hayatta dinleme becerisinin önemini vurgulamışlardır. Çalışmada İlköğretimde dinleme becerisinin

geliştirilmesi ile ilgili örnek etkinlikler verilmiş ve dinleme becerisinin kuramsal temelleri üzerinde durulmuştur.

Özer (1996), "*Duyguları İşitebilme Becerisi, Etkin Dinleme*" isimli çalışmasında etkin dinleme ve empati (duygudaşlık) üzerinde durmuştur. Dürüst ve saydam ilişkilerde etkin dinlemenin önemi belirtmiştir.

Yıldırım, Yıldız, Ateş ve Rasinski (2010), "*İlköğretim Beşinci Sınıf Türk Öğrencilerin Metin Türlerine Göre Okuduğunu ve Dinlediğini Anlama Düzeyleri*" isimli çalışmada öyküleyici ve bilgi verici metinler arasında okuduğunu ve dinlediğini anlama bakımından bir farklılık olup-olmadığını tespit etmeye çalışmışlardır. Öyküleyici metinlerde öğrencilerin dinlediklerini, okuduklarına göre daha iyi anladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bilgi verici metinlerde ise okuduğunu anlama ve dinlediğini anlama arasında bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın evreni, çalışma grupları, veri toplama araçları, verilerin analizinde kullanılan istatistikler ve uygulama süreci ile ilgili bilgiler verilmiştir.

3.1. Çalışma Evreni ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini ilköğretim 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çünkü çalışma sonunda ilköğretim 7. sınıf öğrencileri hakkında görüş bildirilecektir. “Çalışma evreni ulaşılabilen evrendir. Bu yönü ile somuttur. Araştırmacının ya doğrudan gözlemleyerek ya da ondan seçilmiş bir örnek küme üzerinde yapılan gözlemlerden yararlanarak hakkında görüş bildirebileceği evren çalışma evrenidir” (Karasar, 2010:110).

“Kimi zaman araştırmaların evrenin tamamı üzerinde yapılması mümkün olmaz. Bu nedenle evren yerine örneklem üzerinde çalışılması ve evrenin geneline ilişkin genellemelere ulaşılması tercih edilir” (Yeşil, 2010:58). Araştırmanın örneklemine ise Konya ili, Kulu ilçesi, Cumhuriyet İlköğretim Okulu 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu örneklem “küme örnekleme tekniği” ile belirlenmiştir. Sınıflar birer küme olarak ele alınmıştır. “Örneklem belli bir evrenden belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir. Araştırmalar, örneklem kümeler üzerinde yapılır ve alınan sonuçlar ilgili evrenlerine genellenir” (Karasar, 2010:110-111). Bilimsel araştırmalarda yapılan ölçme işlemlerinde, ölçmecinin -yani araştırmacının- ölçme işlemini bizzat kendisinin yapması çalışmanın geçerliğini artıran bir husustur. Bu sebeple araştırmacı 2011-2012 Öğretim Yılı’nda ders verdiği sınıfları örnekleme dâhil etmiştir.

“Araştırmada amaç çok veri toplamak değil “sağlam” (geçerli ve güvenilir) veriler toplamaktır. (...) Çoğu durumda, iyi belirlenmiş küçük bir örneklem üzerinde yapılan araştırma, geniş bir evrende yapılandan daha iyi sonuçlar verir. Bu nedenle gereğinden büyük kümeler üzerinde çalışmak bir övünç kaynağı değildir” (Karasar,

2010:111). Bu çalışmanın örneklemini oluşturan 7. sınıflardan, 7/A sınıfında 33; 7/B sınıfında ise 32 öğrenci bulunmaktadır. Toplamda örnekleme dâhil edilen öğrenci sayısı 65'tir. Örnekleme dâhil edilen sınıflardaki öğrenciler arasında sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan bir farklılık bulunmamaktadır.

3.1.1. Deney ve Kontrol Grubunun Belirlenmesi

Deney ve kontrol grubunun belirlenmesi işlemi üç aşamada gerçekleştirilmiştir.

Birinci aşamada, 7/A ve 7/B sınıfı öğrencilerine, uzman görüşü alınarak tespit edilen ve 7. sınıf Türkçe dersi programında yer alan “*Miras Keçe*” (TÖKK-MEB,181) dinleme metni dinletilmiştir. Araştırmacı tarafından belirtke tablosuna uygun bir şekilde, uzman görüşüne sunulacak hazırlanan 40 sorudan oluşan bir dinlediğini anlama testi 112 kişilik bir öğrenci grubuna, 23.09.2011 tarihinde uygulanarak ön deneme yapılmıştır. Ön deneme sonrası **KR-20** güvenirlik katsayısı 0,83 olarak hesaplanmıştır. Bu testteki 40 sorudan madde güçlük indeksi (**Pj**) 0,42 ile 0,64 madde ayırıcılık gücü indeksi (**rjx**) ise 0,42 ile 0,91 arasında değişen 20 madde seçilerek oluşturulan “*dinlediğini anlama testi*” 7/A ve 7/B sınıflarına 27.09.2011 tarihinde uygulanmıştır. Uygulanan “*dinlediğini anlama testi*”ni oluşturan maddelerin madde güçlük indeksi (**Pj**) ortalaması, 0,464 ; madde ayırıcılık gücü indeksi (**rjx**) ortalaması ise 0,53'tür.

Gruplar arasında dinlediğini anlama becerisi bakımından istatistiksel bir farkın olup-olmadığını tespit etmek amacıyla uygulanan dinlediğini anlama testi puan ortalamaları arasında “**Bağımsız Gruplar T-testi**” yapılmıştır. “Bu test, iki bağımsız örneklemden elde edilen ortalamalar arasındaki farkın manidarlığını test etmek için kullanılan parametrik bir tekniktir” (Büyüköztürk vd. 2010:159). T-testi uygulanabilmesi için “bağımlı değişken aralık veya oranlı ölçek düzeyinde ölçülmüş olmalıdır” (Büyüköztürk vd. 2010:159). Çalışmada, dilediğini anlama düzeyi bağımlı değişkeni oluşturmaktadır. Çalışmada öğrencilerin dinlediğini anlama düzeyi dinlediğini anlama testiyle ölçülmüştür. Yazılı testler birer “*eşit aralıklı ölçek*”tir.

Tablo-6: Grupların Dinlediğini Anlama Becerisi Bakımından Karşılaştırılması

Gruplar	η	\bar{X}	Sx	sd	t	p
7/B	32	56,4	14,1	63	0,523	0,60*
7/A	33	58,5	17,7			

* $p > ,05$

(η , örneklem; \bar{X} , aritmetik ortalama; Sx, standart sapma; sd, serbestlik derecesi; t, t puanı; p, anlamlılık derecesi)

Tablo-6'daki sonuçlar incelendiğinde, 7/B sınıfının dinlediğini anlama testi puanının $X_{7/B} = 56,4 \pm 14,1$; 7/A sınıfının dinlediğini anlama testi puanının ise $X_{7/A} = 58,5 \pm 17,7$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre; her iki grubun aritmetik ortalamaları arasında yapılan bağımsız gruplar t-testi [$t(63) = 0,523$; $p > ,05$] sonucuna göre ,05 düzeyinde istatistiksel olarak **anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir**. Sonuç itibarıyla grupların dinlediğini anlama testi puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı, yani grupların birbirleri ile homojenlik gösterdiği ifade edilebilir.

İkinci aşamada, 7/A ve 7/B sınıfı öğrencilerinin bir önceki yıla ait (2010-2011 Öğretim Yılı) Türkçe dersi sene sonu notları tespit edilmiş ve sınıf bazında Türkçe dersine ait aritmetik ortalamalar hesaplanmıştır. (Not ortalamaları hesaplanırken **MEB e-okul** verilerinden yararlanılmıştır. İlgili notların aritmetik ortalamaları hesaplandıktan sonra tutanak altına alınmış ve doğruluğu konusunda herhangi bir şüpheye meydan vermemek için Okul Müdürü'ne onaylatılmıştır. Tutanak tezin **EKLER** bölümünde verilmiştir.) Sınıf bazında Türkçe dersine ait aritmetik ortalamalar **Tablo-7**'da gösterilmiştir.

Tablo-7: 2010-2011 Öğretim Yılı'na Ait Türkçe Dersi Aritmetik Ortalamaları

SINIF	η	\bar{X}
7/A	33	3,23
7/B	32	3,40

(η örneklem; \bar{X} aritmetik ortalama)

Yukarıda belirtilen, sınıf bazında Türkçe dersine ait aritmetik ortalamalar uzman görüşüne sunulmuş ve alınan görüş doğrultusunda, *gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı* kanısına varılmıştır. Bunun yanı sıra öğrencilerin 2010-2011

öğretim yılına ait Türkçe dersi sene sonu notları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup-olmadığını tespit etmek amacıyla puan ortalamaları arasında “*Bağımsız Gruplar T-testi*” yapılmıştır.

Tablo-8: Grupların 2010-2011 Öğretim Yılına Ait Türkçe Dersi Sene Sonu Notları Bakımından Karşılaştırılması

Gruplar	n	\bar{X}	Sx	sd	t	p
7/B	32	66,03	11,57	63	0,578	0,80*
7/A	33	65,30	12,32			

* $p > ,05$

(n , örneklem; \bar{X} , aritmetik ortalama; Sx, standart sapma; sd, serbestlik derecesi; t, t puanı; p, anlamlılık derecesi)

Tablo-8'deki sonuçlar incelendiğinde, 7/B sınıfının 2010-2011 öğretim yılına ait Türkçe dersi sene sonu puanının $X_{7/B} = 66,03 \pm 11,57$; 7/A sınıfının 2010-2011 öğretim yılına ait Türkçe dersi sene sonu puanının ise $X_{7/A} = 65,30 \pm 12,32$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre; her iki grubun aritmetik ortalamaları arasında yapılan bağımsız gruplar t-testi [$t(63) = 0,578$; $p > ,05$] sonucuna göre ,05 düzeyinde istatistiksel olarak **anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir**. Sonuç itibarıyla sınıfların 2010-2011 öğretim yılına ait Türkçe dersi sene sonu puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı, yani grupların birbirleri ile homojenlik gösterdiği ifade edilebilir.

Üçüncü aşamada, 7/A ve 7/B sınıflarında derse giren, farklı branştaki beş öğretmene: “*Dinlediğini anlama becerisi bakımından, 7/A ve 7/B sınıfları arasında anlamlı bir fark var mıdır?*” sorusu yöneltilmiş ve bütün öğretmenlerden “*Dinlediğini anlama becerisi bakımından sınıflar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.*” cevabı alınmıştır. (İlgili görüşme tutanak altına alınmış ve tezin **EKLER** bölümünde verilmiştir.)

Bu bulgular 7/A ve 7/B sınıfları için; dinlediğini anlama becerisi bakımından aralarında anlamlı bir farkın olmadığı ve araştırmaya başlanabileceği şeklinde yorumlanmıştır.

Deney ve kontrol grubu kura çekilerek “*yansız atama*” ile belirlenmiştir. Yansız atama sonucunda: 7/A sınıfı, kontrol grubu; 7/B sınıfı ise deney grubu olarak belirlenmiştir. **Tablo-9**'da örneklem sayısı ve oranlar belirtilmiştir.

Tablo-9: Öğrencilerin Deney ve Kontrol Grubuna Dağılımı

		TOPLAM
DENEY	η	32
GRUBU	%	49,23
KONTROL	η	33
GRUBU	%	50,77
TOPLAM	η	65
	%	100

(η , örneklem; %, yüzde)

3.2. Araştırma Modeli

Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine ve hatırlama düzeyine etkisini belirlemeye çalışan bu araştırma nicel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Nicel araştırmalar, verilerin sayılarla ifade edildiği araştırmalardır. “Nicel araştırma içinde temel olarak deneme öncesi (*pre-experimental*) modeller, gerçek deneme (*true-experimental*) modelleri ve yarı deneme (*quasi-experimental*) modeller olmak üzere üç farklı model kullanılmaktadır” (Karasar, 2010:95-96). Bu araştırma gerçek deneme (*true-experimental*) modellerinden “*sontest kontrol gruplu gerçek deneme modeli*” nin kullanıldığı *yarı deneysel* bir çalışmadır. Çünkü deney ve kontrol grubu -yani 7/A ve 7/B sınıfı- bizzat araştırmacı tarafından oluşturulmamıştır. Dinlediğini anlama becerisi bakımından aralarında anlamlı bir fark olmayan ve rastgele bir şekilde oluşturulmuş hâlihazırdaki iki ilköğretim 7. sınıf deney ve kontrol grubunu oluşturmuştur.

“Bilimsel değeri en yüksek denemeler, gerçek deneme modelleriyle yapılanlardır” (Karasar, 2010:97). Bu çalışmada gerçek deneme

modellerinden “*sontest kontrol gruplu gerçek deneme modeli*” kullanılmıştır. “Çoğu denemelerde öntestin uygulanması ya olanaksız ya da gereksizdir” (Karasar, 2010:98). Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine ve hatırlama düzeyine etkisini belirlemeye çalışan bu çalışmada da öntestin uygulanması çalışmanın amacına uymamaktadır. Çünkü bu çalışmada kontrol grubuna sorulacak soruların dinleme metinlerinden sonra sorulması esastır. Kontrol grubuna öntestin uygulanması öğrencilerin soruları önceden görmesine sebep olacağından bu çalışmada öntest yapılması çalışmanın amacına aykırı olacaktır.

“Deneme bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenleri etkilemesi, kontrollü koşullarda sistemli değişiklikler yapılması ve sonuçların izlenmesi ile olur” (Karasar, 2010:88). Sontest kontrol gruplu modelde gerçekleştirilen bu araştırmanın bağımsız değişkenlerini 18 haftalık çalışma süresi boyunca deney ve kontrol grubuna verilen strateji eğitimi ve soru sormada uygulanan farklı teknikler; bağımlı değişkeni ise öğrencilerin dinlediklerini anlama düzeyi ve hatırlama düzeyi oluşturmaktadır. “ Bu modelde, bağımsız değişkenin deney grubu üzerindeki etkisi, kontrol grubuyla karşılaştırılarak bulunmaya çalışılır” (Köse, 2010.116). Çalışmada dinleme metinlerinden önce sorulan soruların deney grubu öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi ve hatırlama düzeyi üzerindeki etkisi, dinleme metinlerinden sonra sorulan soruların kontrol grubu öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi ve hatırlama düzeyi ile karşılaştırılarak bulunmaya çalışılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama araçlarını, araştırmacı tarafından uzman görüşlerine sunulmuş hazırlanan dinlediğini anlama testleri ve kalıcılık testi oluşturmaktadır.

3.4. Dinleme Metinlerinin Seçimi

Araştırmacı tarafından <http://yayim.meb.gov.tr/cd.html> adresinde yer alan ve MEB Talim ve Terbiye Kurulunun onayından geçerek ilköğretim 7. sınıf ders kitaplarında kullanılan dinleme metinleri 30.09.2011 tarihinde bir araya getirilmiştir.

Bu dinleme metinleri arasında; MEB Yayınları dinleme metinleri, Pasifik Yayınları dinleme metinleri ve Koza Yayınları dinleme metinleri yer almaktadır. Bu metinlerin MEB Talim ve Terbiye Kurulunun onayından geçtiği için; Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006)'nın 57. sayfasında belirtilen **“Dinlenilecek/İzlenilecek Materyallerin İçeriğinde Bulunması Gereken Özellikler”**i taşıdığı varsayılmış ve akademik düzeyde uzman görüşüne sunulmamıştır.

Araştırmada kullanılacak metinlerin seçimi için Konya ili, Kulu ilçesinde görev yapan 5 Türkçe öğretmeni; 3 sınıf öğretmeni ve 1 müzik öğretmeninden oluşan bir kurul oluşturulmuştur. Araştırmacı bu kurulda yer almamış ve sadece araştırmanın amacı ve önemini anlatan bir konuşma yapmıştır ve 18 dinleme metni içerisinden (6 adet MEB Yay.; 6 adet Koza Yay. ve 6 adet Pasifik Yay.) 3 metnin seçilmesi istenmiştir. Kurul tarafından 2011-2012 Öğretim Yılı'nda Konya ili, Kulu ilçesindeki tüm 7.sınıflarda, Türkçe dersi için Koza Yayınları'nın ders ve öğrenci çalışma kitaplarının kullanıldığı gerekçesiyle Koza Yayınları'na ait 6 dinleme metnini elenmiştir. Geriye kalan 12 dinleme metni Yayın ismi belirtilmeden karışık olarak, oluşturulan kurula dinletilmiştir. Dinleme esnasında kayıt kalitesi, metni okuyan kişinin ses tonu ve ses tonunun metnin türüne uygunluğu, arka plan sesi ve bu sesin metne uygunluğu ölçütleri baz alınarak bir seçim yapılmıştır. Yapılan seçim sonucunda aşağıdaki gerekçeler belirtilerek MEB Yayınları'na ait 3 dinleme metni seçilmiştir.

Seçim Gerekçeleri:

- a) 2011-2012 Öğretim Yılı'nda Konya ili, Kulu ilçesinde MEB Yayınlarına ait Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitabının kullanılmaması,
- b) MEB Yayınlarına ait dinleme metinlerinin daha kaliteli seslendirilmiş olması,
- c) MEB Yayınlarına ait dinleme metinlerinin arka plan seslerinin metne daha uygun olduğu,
- d) MEB Yayınlarına ait dinleme metinlerinin vurgu, telaffuz ve tonlama bakımından daha profesyonel olduğu,

gerekçeleriyle araştırmada kullanılacak 3 dinleme metni MEB Yayınları'na ait dinleme metinleri içerisinde seçilmiştir. Seçilen dinleme metinleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. (İlgili çalışma/metinlerin seçimi tutanak altına alınmış ve tezin **EKLER** bölümünde verilmiştir.)

Tablo-10: Oluşturulan Kurul Tarafından Seçilen Dinleme Metinleri.

	DİNLEME METNİ	YAYINEVİ	TÜR	SÜRE	KAYNAK
1	Yeşil Gözlü Kardan Adam	MEB Yayınları	Hikâye	6 dk. 46 sn.	TÖKK-MEB, 2010:223
2	Bülbül ile Bağcı	MEB Yayınları	Masal	3 dk. 58 sn.	TÖKK-MEB, 2010:81
3	Emine Teyze'nin Çilek Reçeli	MEB Yayınları	Hikâye	8 dk 35 sn.	TÖKK-MEB, 2010:252

3.5. Dinlediğini Anlama Testlerinin Hazırlanması ve Kalıcılık Testinin Oluşturulması

Dinlediğini anlama testleri hazırlanırken dinleme metinlerinin içeriği temel alınmıştır. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin dinlediklerini anlama düzeylerini belirlemek amacıyla hazırlanan ve ön denemesi yapılan dinlediğini anlama testleri aşağıda belirtilen özelliklere göre hazırlanmıştır.

- 1) Sorular MEB Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan dinleme/izleme kazanımlarını ölçmeye yönelik hazırlanmıştır.
- 2) Testte yer alan sorular genellikle metindeki anlatım sırasını takip etmektedir.
- 3) Ön deneme uygulamasında belirtke tablosundaki her bir kazanım için 2 adet soru/madde hazırlanmıştır (toplamda 40 madde). “Deneme uygulamasına konulacak madde sayısının, kesin bir kural olmamakla beraber, esas teste konulacak madde sayısının 3 katı olması tavsiye edilir. (...) madde yazarları tecrübeli, testin uygulanacağı grubu iyi tanıyan kişiler ise bu daha az, aksi hâllerde daha çok da olabilir” (Baykul, 2000:323). Soru hazırlanacak dinleme metinlerinin sürelerinin kısa olmasından (Bülbül ile Bağcı: 3 dk. 58 sn. ; Yeşil Gözlü Kardan Adam: 6 dk. 46 sn.; Emine Teyze'nin Çilek Reçeli: 8 dk. 35 sn.) ve madde yazarının testin uygulanacağı grubu iyi tanımasından dolayı deneme uygulamasında belirtke tablosundaki her bir kazanım için 2 soru

sorulmuştur. Ayrıca soru sayısının fazla olmasının öğrencilerde sıkılmaya neden olacağı ve öğrencileri özellikle sonlarda yer alan soruları okumadan cevaplamaya iteceği hesaba katılmıştır.

- 4) Soruların açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiş, yanlış anlaşılma ihtimaline karşı diğer Türkçe öğretmenlerinden uzman görüşü alınmıştır.
- 5) Hazırlanan her soruya belirgin çeldiriciler yerleştirilmiş ve test hazırlama konusunda uzman olan kişilerden bu konuda uzman görüşü alınmıştır.
- 6) Testlerin ön denemesi yapıldıktan sonra geçerlik ve güvenilirliğe ilişkin çalışmalar yapılmış ve test sorularının kalitesi sorgulanmıştır. Ön deneme sonrası testlerin **KR-20** güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. 40 sorudan oluşan ve ön denemesi yapılan testlerden madde güçlük indeksleri (**P_j**) ve madde ayırt edicilik gücü indeksleri (**r_{jx}**) baz alınarak, uzman görüşüne de sunularak 20 soru seçilmiş, belirtke tablosundaki her bir kazanımın 1 soru ile temsil edildiği “*dinlediğini anlama testleri*” oluşturulmuştur. Soruların madde istatistikleri çalışmanın “**EKLER**” bölümünde ayrıntılı olarak verilmiştir. Hazırlanan üç dinlediğini anlama testi için de test hazırlama aşamasında aynı yöntem izlenmiştir. Dinlediğini anlama testlerinin oluşturulma süreci **Tablo-11**'de tablo şeklinde verilmiştir.

Tablo-11: Dinlediğini Anlama Testlerinin Oluşturulma Süreci

TEST	HAZIRLANIŞ	ÖN DENEME	NİHAİ (ESAS) TESTİN OLUŞTURULMASI	NİHAİ TESTİN UYGULANMASI
1. Dinlediğini Anlama Testi (Metin: Yeşil Gözlü Kardan Adam)	<i>Belirtke tablolarının oluşturulması soruların yazımı ve uzman görüşüne sunulmuş.</i>	<i>07.10.2011 tarihinde 103 ilköğretim 7. sınıf öğrencisine uygulanarak ön deneme uygulamasının yapılması.</i>	<i>Ön denemesi yapılan test maddelerinden, madde güçlük indekslerine ve madde ayırt edicilik gücü indekslerine göre uzman görüşü alınarak belirtke tablosundaki kazanımları ölçmeye yönelik 20 sorunun belirlenmesi.</i>	<i>10.10.2011 tarihinde Deney ve Kontrol Grubuna uygulanmıştır.</i>

2.Dinlediğini Anlama Testi (Metin: Bübül ile Bağcı)	Belirtke tablolarının oluşturulması soruların yazımı ve uzman görüşüne sunuş.	11.11.2011 tarihinde 115 ilköğretim 7. sınıf öğrencisine uygulanarak ön deneme uygulamasının yapılması.	Ön denemesi yapılan test maddelerinden, madde güçlük indekslerine ve madde ayırt edicilik gücü indekslerine göre uzman görüşü alınarak belirtke tablosundaki kazanımları ölçmeye yönelik 20 sorunun belirlenmesi.	14.11.2011 tarihinde Deney ve Kontrol Grubuna uygulanmıştır.
3.Dinlediğini Anlama Testi (Metin: Emine Teyze'nin Çilek Reçeli)	Belirtke tablolarının oluşturulması soruların yazımı ve uzman görüşüne sunuş.	09.12.2011 tarihinde 107 ilköğretim 7. sınıf öğrencisine uygulanarak ön deneme uygulamasının yapılması.	Ön denemesi yapılan test maddelerinden, madde güçlük indekslerine ve madde ayırt edicilik gücü indekslerine göre uzman görüşü alınarak belirtke tablosundaki kazanımları ölçmeye yönelik 20 sorunun belirlenmesi.	13.12.2011 tarihinde Deney ve Kontrol Grubuna uygulanmıştır.

Kalıcılık testi ise yukarıda belirtilen tarihlerde uygulanan üç dinlediğini anlama testinden -uzman görüşü alınarak- her bir kazanım için seçilen bir soru ile oluşturulmuştur. Belirtke tablosunda 20 kazanım olduğu için 60 soru içerisinde ilgili kazanımları en iyi şekilde ölçeceği düşünülen 20 soru seçilmiştir.

3.6. Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistikler

Verilerin analizinde “bağımsız gruplar t-testi”, “KR-20 testi”, “madde güçlük indeksi testi”, “madde ayırt edicilik gücü indeksi testi” “Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı Analizi” uygulanmıştır.

3.7. Deney ve Kontrol Grubunda Ders İşleme Süreci İle İlgili Bilgiler

Grupların eşitliği çeşitli yöntemlerle belirlendikten sonra, yansız atama ile deney ve kontrol grubu belirlenmiştir. Çalışmada kullanılacak dinleme metinleri oluşturulan bir kurulca belirlenmiştir. Hazırlanan çalışma planına göre çalışmalar sürdürülmüştür.

Bu çalışma sürecinde, kontrol grubunda ders işlenirken “Türkçe Dersi 7. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı” nda belirtilen dinleme yöntem ve tekniklerine aynen uyulmuştur. Deney grubunda ise dinleme metinlerinden önce sorular dağıtılmış, soruların incelenmesi ve dinleme esnasında soruların cevaplanması sağlanmıştır. Çalışma üç farklı dinleme metni ile uygulanan üç farklı dinleme tekniği ile dinleme metinlerinden önce soruların sorulduğu stratejik dinleme tekniğinin dinlediğini anlama ve hatırlama düzeyine etkisini karşılaştırmaktadır.

Aşağıda deney ve kontrol grubundaki ders işleme süreçleri hakkında bilgi verilmiştir.

10.10.2011 tarihinde deney grubunda ve kontrol grubunda “**Yeşil Gözlü Kardan Adam**” adlı metnin işleniş işlemleri:

Deney grubunda, öğrencilere metin ile ilgili test soruları dağıtılmış ve incelemeleri istenmiştir (15 dk.). Soruların dinleme esnasında cevaplanacağı belirtilmiştir. Metin 1 kere dinletilmiştir (6 dk 46 sn). Testi cevaplamaları için ders sonuna kadar öğrencilere süre verilmiştir (ders: 40 dk). Ders sonunda testler toplanmıştır.

Kontrol grubu öğrencilerine ilk önce “seçici dinleme yöntemi” hakkında bilgi verilmiştir ve metnin Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda belirtildiği gibi “seçici dinleme yöntemi” ne göre dinleneceği ve dinleme sonrasında test sorularının cevaplanacağı belirtilmiştir (15 dk). Metin 1 kere dinletilmiştir (6 dk 46 sn). Test soruları dağıtılmış ve testi cevaplamaları için ders sonuna kadar öğrencilere süre verilmiştir. (ders: 40 dk) Ders sonunda testler toplanmıştır.

14.11.2011 tarihinde deney grubunda ve kontrol grubunda “**Bülbül ile Bağcı**” adlı metnin işleniş işlemleri:

Deney grubunda, öğrencilere metin ile ilgili test soruları dağıtılmış ve incelemeleri istenmiştir (15 dk.). Soruların dinleme esnasında cevaplanacağı belirtilmiştir. Metin 1 kere dinletilmiştir (3 dk 58 sn). Testi cevaplamaları için ders sonuna kadar öğrencilere süre verilmiştir (ders: 40 dk). Ders sonunda testler toplanmıştır.

Kontrol grubunda, öğrencilere “kendini konuşanın yerine koyarak dinleme yöntemi” hakkında bilgi verilmiştir ve metnin Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda belirtildiği gibi “kendini konuşanın yerine koyarak dinleme yöntemi” ne göre

dinleneceği ve dinleme sonrasında test sorularının cevaplanacağı belirtilmiştir (15 dk). Metin 1 kere dinletilmiştir (3 dk 58 sn.). Test soruları dağıtılmış ve testi cevaplamaları için ders sonuna kadar öğrencilere süre verilmiştir. (ders: 40 dk) Ders sonunda testler toplanmıştır.

13.12.2011 tarihinde deney grubunda ve kontrol grubunda **“Emine Teyze’nin Çilek Reçeli”** adlı metnin işleniş işlemleri:

Deney grubunda, öğrencilere metin ile ilgili test soruları dağıtılmış ve incelemeleri istenmiştir (15 dk.). Soruların dinleme esnasında cevaplanacağı belirtilmiştir. Metin 1 kere dinletilmiştir (8 dk 35 sn.). Testi cevaplamaları için ders sonuna kadar öğrencilere süre verilmiştir (ders: 40 dk). Ders sonunda testler toplanmıştır.

Kontrol grubunda, öğrencilere “katılımsız dinleme yöntemi” hakkında bilgi verilmiştir ve metnin Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda belirtildiği gibi “katılımsız dinleme yöntemi”ne göre dinleneceği ve dinleme sonrasında dağıtılan test sorularının cevaplanacağı belirtilmiştir (15 dk). Metin 1 kere dinletilmiştir (8 dk 35 sn.). Test soruları dağıtılmış ve testi cevaplamaları için ders sonuna kadar öğrencilere süre verilmiştir. (ders:40dk) Ders sonunda testler toplanmıştır.

07.02.2012 tarihinde deney grubuna ve kontrol grubuna aynı anda **“Kalıcılık Testi”** uygulanmıştır.

Daha önce öğrencilerin dinlediğini anlama becerisini ölçmeye yönelik uygulanan 3 testin sorularından oluşan 60 soruluk bir soru havuzu oluşturulmuş ve belirtke tablosundaki her bir kazanımı en iyi ölçeceği düşünülen 20 soru uzman görüşü alınarak seçilmiştir. Oluşturulan test “1 ders saati” süre verilerek uygulanmıştır. Ders sonunda testler toplanmıştır. Uygulanan Kalıcılık Testi’nin madde istatistikleri çalışmanın **EKLER** Bölümünde verilmiştir.

3.8. Verilerin Analizi

Yapılan araştırmada nicel verilerin ışığında analiz yapılmıştır. Nicel veriler analiz edilirken deney ve kontrol grubuna uygulanan dinlediğini anlama testlerinden ve kalıcılık testinin elde edilen aritmetik ortalama sonuçlarından yararlanılmıştır. Deney ve kontrol grubunun puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını

araştırmak için “*bağımsız gruplar t-testi*” yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS 16 istatistiksel paket programı ve Windows Excel programı kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistiksel sonuçların yorumlanmasında ,05 anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir. Öğrencilerin dinlediğini anlama beceri düzeyi ve dinlediğini hatırlama düzeyi ile Türkçe dersi dönem sonu notları arasındaki ilgileşim (korelasyon) ise “*Pearson Momentler arpımı Korelasyon Katsayısı*”na bakılarak tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, deney ve kontrol grubu arasındaki farkların ifade edilmesi bakımından grafiksel olarak da belirtilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmada toplanan verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular ve yorumlar verilmiştir.

Çalışmaya başlamadan önce grupların dinlediğini anlama becerisi bakımından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını belirlemek amacıyla yapılan dinlediğini anlama testinin bulguları ve yorumları “Yöntem Bölümü”ndeki “**3.1.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Belirlenmesi**” alt başlığıyla verildiği için burada verilmemiştir.

4.1. Birinci Ölçme Sonuçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine etkisini belirlemek amacıyla 10.10.2011 tarihinde uygulanan “*1. Dinlediğini Anlama Testi*” sonuçları aşağıda belirtilmiştir.

Tablo-12: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 1. Dinlediğini Anlama Testine İlişkin Bulgular

Gruplar	η	\bar{X}	Sx	sd	t	p
Deney	32	72,2	11,6	63	-5,00	0,001*
Kontrol	33	59,7	8,38			

* $p < ,05$

(η , örneklem; \bar{X} , aritmetik ortalama; Sx, standart sapma; sd, serbestlik derecesi; t, t puanı; p, anlamlılık derecesi)

Tablo-12'de, öğrencilerin “*1. Dinlediğini Anlama Testi*” puanlarının $\bar{X}_{deney}=72,2\pm 11,6$ ile $\bar{X}_{kontrol}=59,7\pm 8,38$ arasında değiştiği görülmektedir. Deney grubu ve kontrol grubu arasında hesaplanan bağımsız gruplar t-testi değeri [$t(63)=-5,00$; $p < ,05$], istatistiksel olarak **anlamlı bir farkın olduğunu** göstermektedir. Deney grubu ve kontrol grubu arasındaki “*1. Dinlediğini Anlama Testi*” puanları arasındaki farka bakıldığında, **farkın deney grubu lehine olduğu**, başka bir ifadeyle, dinleme metinlerinden önce sorulan soruların dinlediğini anlamaya etkisinin; dinleme

metinlerinden sonra sorulan soruların dinlediğini anlamaya etkisinden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Uygulanan “1. Dinlediğini Anlama Testi”ne alınan maddelerin, madde güçlük indeksi (**Pj**) 0,40 ila 0,60 ; madde ayırıcılık gücü indeksi (**rjx**) ise 0,41 ila 0,71 arasında değişmektedir. Ön denemesi 07.10.2011 tarihinde Kulu ilçe merkezindeki çeşitli okullarda öğrenim gören 103 7. sınıf öğrencisine uygulanarak yapılan bu testin ön deneme **KR-20** güvenilirlik katsayısı 0,79’dur. Araştırmalarda kullanılacak testlerin güvenilirlik katsayısının $\geq 0,70$ olması gerektiği düşünüldüğünde testin güvenilirliğinin araştırma için uygun olduğu sonucuna ulaşılır. Teste alınan maddelerin madde güçlük indeksleri (**Pj**) ortalaması 0,51’dir. “Madde güçlük indeksi 0,0 ile 1,0 arasında değerler alabilir. Bulunan değer sıfıra yaklaştıkça maddenin zor olduğu, bire yaklaştıkça da kolay olduğu söylenebilir. Genellikle madde güçlük indeksinin başarı testlerinde 0,50 civarında olması arzu edilir. Bu 0,50 değeri maddenin orta düzey bir zorluğa sahip olduğunu gösterir. Genelde orta zorluk düzeyindeki maddelerden oluşan testlerin güvenilirlik düzeyi daha yüksek bulunmaktadır. Çok kolay veya çok zor maddelerden oluşan testlerin güvenilirlik düzeyleri düşük bulunmaktadır. Bir testteki maddelerin her birinin güçlük düzeyi 0,50’den farklı olsa da bunların ortalaması alınarak bulunacak olan testin ortalama güçlüğü 0,50 civarında olması arzu edilen bir durumdur” (Bayrakçeken, 2011:315). Buradan hareketle teste alınan maddelerin istenen düzeyde madde güçlük indekslerine (**Pj**) sahip olduğu söylenebilir. Madde ayırıcılık gücü indeksleri (**rjx**) ortalaması ise 0,56’dır. “Madde ayırıcılık gücü indeksi -1,0 ile 1,0 arasında değerler alabilir. İndeksin 0,0’a yaklaşması durumu maddenin (...) ayırt ediciliğinin düşük, 1,0’a yaklaşması durumu ise yüksek olduğunu gösterir” (Bayrakçeken, 2011:315). Buradan hareketle teste alınan maddelerin orta düzeyde madde ayırt edicilik gücü indekslerine (**rjx**) sahip oldukları söylenebilir. (Testteki maddelerin istatistikleri **EKLER** Bölümünde verilmiştir.)

4.2. İkinci Ölçme Sonuçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine etkisini belirlemek amacıyla 14.11.2011

tarihinde uygulanan “2. Dinlediğini Anlama Testi” sonuçları aşağıda belirtilmiştir.

Tablo-13: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 2. Dinlediğini Anlama Testine İlişkin Bulgular

Gruplar	η	\bar{X}	Sx	sd	t	p
Deney	32	83,8	8,61	63	-9,34	0,001*
Kontrol	33	60,9	10,9			

* $p < ,05$

(η , örneklem; \bar{X} , aritmetik ortalama; Sx, standart sapma; sd, serbestlik derecesi; t, t puanı; p, anlamlılık derecesi)

Tablo-13'te, öğrencilerin “2. Dinlediğini Anlama Testi” puanlarının $\bar{X}_{deney} = 83,8 \pm 8,61$ ile $\bar{X}_{kontrol} = 60,9 \pm 10,9$ arasında değiştiği görülmektedir. Deney grubu ve kontrol grubu arasında hesaplanan bağımsız gruplar t-testi değeri [$t(63) = -9,34$; $p < ,05$], istatistiksel olarak **anlamlı bir farkın olduğunu** göstermektedir. Deney grubu ve kontrol grubu arasındaki “2. Dinlediğini Anlama Testi” puanları arasındaki farka bakıldığında, **farkın deney grubu lehine olduğu**, başka bir ifadeyle, dinleme metinlerinden önce sorulan soruların dinlediğini anlamaya etkisinin; dinleme metinlerinden sonra sorulan soruların dinlediğini anlamaya etkisinden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Uygulanan “2. Dinlediğini Anlama Testi”ne alınan maddelerin, madde güçlük indeksi (**Pj**) 0,41 ila 0,70 madde ayırıcılık gücü indeksi (**rjx**) ise 0,41 ila 0,76 arasında değişmektedir. Ön denemesi 11.11.2011 tarihinde Kulu ilçe merkezindeki çeşitli okullarda öğrenim gören 115 7. sınıf öğrencisine uygulanarak yapılan bu testin ön deneme **KR-20** güvenilirlik katsayısı 0,81'dir. Araştırmalarda kullanılacak testlerin güvenilirlik katsayısının $\geq 0,70$ olması gerektiği düşünüldüğünde testin güvenilirliğinin araştırma için uygun olduğu sonucuna ulaşılır. Teste alınan maddelerin madde güçlük indeksleri (**Pj**) ortalaması 0,57'dir. “Madde güçlük indeksi 0,0 ile 1,0 arasında değerler alabilir. Bulunan değer sifıra yaklaştıkça maddenin zor olduğu, bire yaklaştıkça da kolay olduğu söylenebilir. Genellikle madde güçlük indeksinin başarı testlerinde 0,50 civarında olması arzu edilir. Bu 0,50 değeri maddenin orta düzey bir zorluğa sahip olduğunu gösterir. Genelde orta zorluk düzeyindeki maddelerden oluşan testlerin güvenilirlik düzeyi daha yüksek bulunmaktadır. Çok kolay veya çok

zor maddelerden oluşan testlerin güvenilirlik düzeyleri düşük bulunmaktadır. Bir testteki maddelerin her birinin güçlük düzeyi 0,50'den farklı olsa da bunların ortalaması alınarak bulunacak olan testin ortalama güçlüğü 0,50 civarında olması arzu edilen bir durumdur” (Bayrakçeken, 2011:315). Buradan hareketle teste alınan maddelerin istenen düzeyde madde güçlük indekslerine (**P_j**) sahip oldukları söylenebilir. Madde ayırıcılık gücü indeksleri (**r_{jx}**) ortalaması ise 0,54'tür. “Madde ayırıcılık indeksi -1,0 ile 1,0 arasında değerler alabilir. İndeksin 0,0'a yaklaşması durumu maddenin (...) ayırt ediciliğinin düşük, 1,0'a yaklaşması durumu ise yüksek olduğunu gösterir” (Bayrakçeken, 2011:315). Buradan hareketle teste alınan maddelerin orta düzeyde madde ayırt edicilik gücü indekslerine (**r_{jx}**) sahip oldukları söylenebilir. (Testteki maddelerin istatistikleri **EKLER** Bölümünde verilmiştir.)

4.3. Üçüncü Ölçme Sonuçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine etkisini belirlemek amacıyla 13.12.2011 tarihinde uygulanan “3. Dinlediğini Anlama Testi” sonuçları aşağıda belirtilmiştir.

Tablo-14: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 3. Dinlediğini Anlama Testine İlişkin Bulgular

Gruplar	η	\bar{X}	Sx	sd	t	p
Deney	32	86,4	9,36	63	-9,25	0,0001*
Kontrol	33	68,8	5,42			

* $p < ,05$

(η , örneklem; \bar{X} , aritmetik ortalama; Sx, standart sapma; sd, serbestlik derecesi; t, t puanı; p, anlamlılık derecesi)

Tablo-14'te, öğrencilerin “3. Dinlediğini Anlama Testi” puanlarının $\bar{X}_{deney} = 86,4 \pm 9,36$ ile $\bar{X}_{kontrol} = 68,8 \pm 5,42$ arasında değiştiği görülmektedir. Deney grubu ve kontrol grubu arasında hesaplanan bağımsız gruplar t-testi değeri [$t(63) = -9,25$; $p < ,05$], istatistiksel olarak **anlamlı bir farkın olduğunu** göstermektedir. Deney grubu ve kontrol grubu arasındaki “3. Dinlediğini Anlama Testi” puanları arasındaki farka bakıldığında, **farkın deney grubu lehine olduğu**, başka bir ifadeyle, dinleme

metinlerinden önce sorulan soruların dinlediğini anlamaya etkisinin; dinleme metinlerinden sonra sorulan soruların dinlediğini anlamaya etkisinden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Uygulanan “3. *Dinlediğini Anlama Testi*”ne alınan maddelerin, madde güçlük indeksi (**Pj**) 0,48 ila 0,76 ; madde ayıricılık gücü indeksi (**rjx**) ise 0,41 ila 0,68 arasında değişmektedir. Ön denemesi 07.09.2011 tarihinde Kulu ilçe merkezindeki çeşitli okullarda öğrenim gören 103 7. sınıf öğrencisine uygulanarak yapılan bu testin ön deneme **KR-20** güvenilirlik katsayısı 0,77’dir. Araştırmalarda kullanılacak testlerin güvenilirlik katsayısının $\geq 0,70$ olması gerektiği düşünüldüğünde testin güvenilirliğinin araştırma için uygun olduğu sonucuna ulaşılır. Teste alınan maddelerin madde güçlük indeksleri (**Pj**) ortalaması 0,53’tür. “Madde güçlük indeksi 0,0 ile 1,0 arasında değerler alabilir. Bulunan değer sıfıra yaklaştıkça maddenin zor olduğu, bire yaklaştıkça da kolay olduğu söylenebilir. Genellikle madde güçlük indeksinin başarı testlerinde 0,50 civarında olması arzu edilir. Bu 0,50 değeri maddenin orta düzey bir zorluğa sahip olduğunu gösterir. Genelde orta zorluk düzeyindeki maddelerden oluşan testlerin güvenilirlik düzeyi daha yüksek bulunmaktadır. Çok kolay veya çok zor maddelerden oluşan testlerin güvenilirlik düzeyleri düşük bulunmaktadır. Bir testteki maddelerin her birinin güçlük düzeyi 0,50’den farklı olsa da bunların ortalaması alınarak bulunacak olan testin ortalama güçlüğü 0,50 civarında olması arzu edilen bir durumdur” (Bayrakçeken, 2011:315). Buradan hareketle teste alınan maddelerin istenen düzeyde madde güçlük indekslerine (**Pj**) sahip oldukları söylenebilir. Madde ayıricılık gücü indeksleri (**rjx**) ortalaması ise 0,49’dur. “Madde ayıricılık indeksi -1,0 ile 1,0 arasında değerler alabilir. İndeksin 0,0’a yaklaşması durumu maddenin (...) ayırt ediciliğinin düşük, 1,0’a yaklaşması durumu ise yüksek olduğunu gösterir” (Bayrakçeken, 2011:315). Buradan hareketle teste alınan maddelerin orta düzeyde madde ayırt edicilik gücü indekslerine (**rjx**) sahip oldukları söylenebilir. (Testteki maddelerin istatistikleri **EKLER** Bölümünde verilmiştir.)

4.4. Kalıcılık Testine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin kalıcılık düzeyine etkisini belirlemek amacıyla 07.02.2012 tarihinde uygulanan Kalıcılık Testi sonuçları aşağıda belirtilmiştir.

Tablo-15: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan Kalıcılık Testine İlişkin Bulgular

Gruplar	η	\bar{X}	Sx	sd	t	p
Deney	32	60,8	7,63	63	-10,1	0,0001*
Kontrol	33	42,9	6,62			

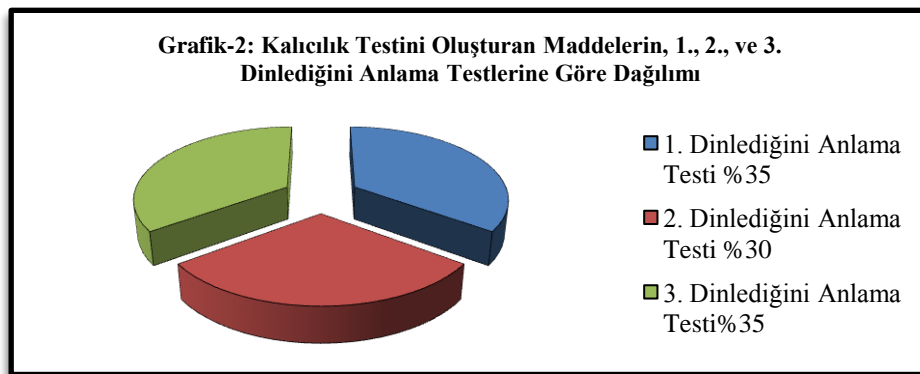
* $p < ,05$

(η , örneklem; \bar{X} , aritmetik ortalama; Sx, standart sapma; sd, serbestlik derecesi; t, t puanı; p, anlamlılık derecesi)

Tablo-15’te, öğrencilerin “Kalıcılık Testi” puanlarının $\bar{X}_{deney}=60,8 \pm 7,63$ ile $\bar{X}_{kontrol}=42,9 \pm 6,62$ arasında değiştiği görülmektedir. Deney grubu ve kontrol grubu arasında hesaplanan bağımsız gruplar t-testi değeri [$t(63)=-10,1$; $p < ,05$], istatistiksel olarak **anlamlı bir farkın olduğunu** göstermektedir. Deney grubu ve kontrol grubu arasındaki “Kalıcılık Testi” puanları arasındaki farka bakıldığında, **farkın deney grubu lehine olduğu**, başka bir ifadeyle, dinleme metinlerinden önce sorulan soruların kalıcılığa etkisinin; dinleme metinlerinden sonra sorulan soruların kalıcılığa etkisinden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

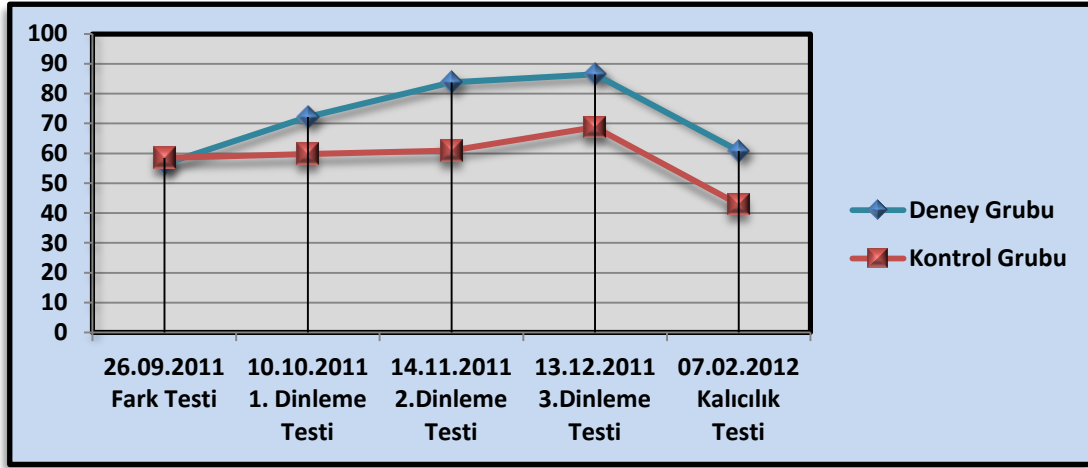
Uygulanan “Kalıcılık Testi”ni oluşturmak için daha önce uygulanan 1., 2. ve 3. Dinlediğini Anlama Testleri’nden maddeler seçilmiştir. Belirtke tablosundaki her bir kazanımı ölçmek için en uygun madde uzman görüşleri alınarak belirlenmiştir. Belirtke tablosunda 20 kazanım bulunmaktadır dolayısıyla Kalıcılık Testi için 20 madde seçilmiştir. Seçilen maddelerin testlere göre dağılımı şöyledir: 1. Dinlediğini Anlama Testi’nden 7 madde, 2. Dinlediğini Anlama Testi’nden 6 madde, 3. Dinlediğini Anlama Testi’nden ise 7 madde seçilmiştir. Testlere göre seçilen maddelerin Kalıcılık Testi’ndeki oransal dağılımı ise şöyledir: 1. Dinlediğini Anlama Testi %35, 2. Dinlediğini Anlama Testi %30, 3. Dinlediğini Anlama Testi ise %35’lik bir orana sahiptir. Kalıcılık Testi’ne seçilen maddelerin madde güçlük indeksi (**Pj**) 0,41 ila 0,68; madde ayırıcılık gücü indeksi (**rjx**) ise 0,41 ila 0,76

arasında değişmektedir. Teste alınan maddelerin madde güçlük indeksleri (**P_j**) ortalaması 0,52'dir. "Madde güçlük indeksi 0,0 ile 1,0 arasında değerler alabilir. Bulunan değer sifira yaklaştıkça maddenin zor olduğu, bire yaklaştıkça da kolay olduğu söylenebilir. Genellikle madde güçlük indeksinin başarı testlerinde 0,50 civarında olması arzu edilir. Bu 0,50 değeri maddenin orta düzey bir zorluğa sahip olduğunu gösterir. Genelde orta zorluk düzeyindeki maddelerden oluşan testlerin güvenilirlik düzeyi daha yüksek bulunmaktadır. Çok kolay veya çok zor maddelerden oluşan testlerin güvenilirlik düzeyleri düşük bulunmaktadır. Bir testteki maddelerin her birinin güçlük düzeyi 0,50'den farklı olsa da bunların ortalaması alınarak bulunacak olan testin ortalama güçlüğü'nün 0,50 civarında olması arzu edilen bir durumdur" (Bayrakçeken, 2011:315). Buradan hareketle teste alınan maddelerin istenen düzeyde madde güçlük indekslerine (**P_j**) sahip oldukları söylenebilir. Teste alınan maddelerin madde ayırıcılık gücü indeksleri (**r_{jx}**) ortalaması ise 0,54'tür. "Madde ayırıcılık indeksi -1,0 ile 1,0 arasında değerler alabilir. İndeksin 0,0'a yaklaşması durumu maddenin (...) ayırt ediciliğinin düşük, 1,0'a yaklaşması durumu ise yüksek olduğunu gösterir" (Bayrakçeken, 2011:315). Buradan hareketle teste alınan maddelerin orta düzeyde madde ayırt edicilik gücü indekslerine (**r_{jx}**) sahip oldukları söylenebilir. (Testteki maddelerin istatistikleri **EKLER** Bölümünde verilmiştir.) Testlere göre seçilen maddelerin Kalıcılık Testi'ndeki oransal dağılımı **Grafik-2**'de gösterilmiştir.

4.5. Deney ve Kontrol Grubu Arasındaki Farkların İfade Edilmesi Bakımından Bulguların Grafikselleştirilmesi

Grafik-3: Bulguların Grafikselleştirilmesi

Elde edilen bulguların ışığında deney ve kontrol grubu öğrencilerinin çalışma öncesinde dinlediğini anlama seviyelerinde anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Belirtilen tarihlerde yapılan dinlediğini anlama testlerinden ve kalıcılık testinden elde edilen aritmetik ortalama düzeylerinin deney grubu öğrencileri lehine anlamlı bir fark oluşturduğu görülmektedir. Bu sonuçlara bakılarak dinleme metinlerinden önce soruların sorulduğu deney grubu öğrencilerinin dinlediğini anlama ve hatırlama düzeyleri ile dinleme metinlerinden sonra soruların sorulduğu kontrol grubu öğrencilerinin dinlediğini anlama ve hatırlama düzeyleri arasında deney grubu öğrencilerinin lehine anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.6. Dinlediğini Hatırlama Düzeyi ile Türkçe Dersi Başarısı Arasındaki İlgileşime (Korelasyona) İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Dinlediğini hatırlama düzeyi ve Türkçe dersi başarısı arasında bir ilgililişimin (korelasyonun) olup-olmadığını tespit etmek amacıyla deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık testinden aldıkları puanlar ile Türkçe dersi dönem sonu puanları karşılaştırılarak “Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı (r)”na

bakılmıştır. “Korelasyon katsayısı, değişkenler arasındaki ilişkinin düzeyini ya da miktarını ve yönünü açıklayan bir sayıdır” (Büyüköztürk, 2011:31). Buradaki değişkenler dinlediğini hatırlama düzeyi ve Türkçe dersi dönem sonu başarısıdır. “İki değişken arasında korelasyonu hesaplayabilmek için aynı kişiye ait x ve y değerleri elde edilir her bir kişinin x değeri, ona karşılık gelen y değeri ile eşleştirilir” (Büyüköztürk vd, 2010:80). Çalışmada ise öğrencinin kalıcılık testinden aldığı puan ile Türkçe dersi dönem sonu puanı eşleştirilmiştir.

“Korelasyon analizi neticesinde hesaplanan korelasyon katsayısı r ile gösterilir ve -1 ila +1 arası değerler alabilir. Katsayının +1 olması iki değişken arasında mükemmel bir doğrusal ilişkinin (x değeri 1 birim artarken y değeri de bir birim artmaktadır) olduğunu gösterirken, katsayının -1 olması ise değişkenler arasında mükemmel bir ilişkinin olduğu fakat ilişkinin yönünün ters olduğu (x değeri artarken y değeri azalmaktadır) anlamına gelmektedir. Katsayının 0 olması durumunda ise iki değişken arasında herhangi bir açık/görülebilir ilişkinin olmadığı anlamına gelmektedir” (Altunışık, vd, 2010:226). “Korelasyon katsayısının 1,00 olması, tüm noktaların eğimi pozitif olan bir doğru üzerinde olduğunu yani mükemmel pozitif korelasyonu; -1,00 olması tüm noktaların eğimi negatif olan bir doğru üzerinde olduğunu, mükemmel negatif korelasyonu gösterir. Katsayının 0,00 olması ise ilişkinin olmadığını gösterir. Eğer r , 0,30-0,70 arasında kalıyor ise, iki değişken arasında orta düzeyde (*moderate*) bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Bu değer 0,70’ten büyük ise yüksek (*hing*) ve 0,30’dan küçük ise düşük (*low*) düzeyde bir ilişkiyi gösterdiği ifade edilebilir. İlişkinin pozitif tarafı için düşünülen bu yorum, negatif tarafı için de benzer şekilde yapılabilir” (Aktaran: Büyüköztürk vd, 2010:92). “Değişkenler birlikte azalıp çoğalan değerler alıyorsa ilişki artı (+) yönde; biri azalırken öteki çoğalan, biri çoğalırken de öteki azalan değerler alıyorsa, ilişki eksi (-) yönde çıkar” (Karasar, 2010:220).

Dinlediğini hatırlama düzeyi ve Türkçe dersi başarısı arasında bir ilgileşimin (korelasyonun) olup-olmadığını tespit etmek amacıyla deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık testinden aldıkları puanlar ile Türkçe dersi dönem sonu puanları karşılaştırılarak Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı (r)

hesaplanmıştır. Hesaplanan korelasyon katsayısı iki değişken arasındaki ilişkinin yönünü (pozitif/negatif) ve ilişkinin gücünü belirlemiştir.

Tablo-16: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan Kalıcılık Testi ve Türkçe Dersi Dönem Sonu Puanları Arasındaki Korelasyona İlişkin Bulgular

Gruplar	η	Kalıcılık Testi \bar{X}	Türkçe D. S. Puanı \bar{X}	Korelasyon (r)
Deney	32	60,8	63,9	$r = 0,6697^*$
Kontrol	33	42,9	53,6	$r = 0,7184^*$

(η , örneklem; \bar{x} , aritmetik ortalama; r , Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı)

* [(1>Yüksek ilişki>0,70; 0,70> orta düzey ilişki> 0,30; 0,30> düşük ilişki>0,00) aynı değerler (-) ilişkiler için de geçerlidir (Büyüköztürk vd, 2010:92).]

Deney grubunda, dinlediğini hatırlama düzeyi ve Türkçe dersi başarısı arasındaki ilişim/korelasyon katsayısının $r = 0,6697$ olduğu görülmüştür. Elde edilen bu Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı puanı yukarıda belirtilen bilgiler ışığında yorumlandığında, katsayı puanının artı (+) olması; dinlediğini hatırlama düzeyi ile Türkçe dersi başarısı değişkenlerinin birlikte azalıp çoğalacağı yani iki değişken arasında doğru orantı bulunduğu; $r = 0,6697$ korelasyon katsayısı ise iki değişken arasında orta düzeyde bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Kontrol grubunda ise dinlediğini hatırlama düzeyi ve Türkçe dersi başarısı arasında ki ilişim/korelasyon katsayısının $r = 0,7184$ olduğu görülmüştür. Elde edilen bu Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı puanı yukarıda belirtilen bilgiler ışığında yorumlandığında, katsayı puanının artı (+) olması; dinlediğini hatırlama düzeyi ile Türkçe dersi başarısı değişkenlerinin birlikte azalıp çoğalacağı yani iki değişken arasında doğru orantı bulunduğu; $r = 0,7184$ korelasyon katsayısı ise iki değişken arasında yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu göstermektedir.

4.7. Dinlediğini Anlama Becerisi ile Türkçe Dersi Başarısı Arasındaki İlgileşime (Korelasyona) İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Dinlediğini anlama becerisi ile Türkçe dersi başarısı arasında bir ilgileşimin (korelasyonun) olup-olmadığını tespit etmek amacıyla deney ve kontrol grubu öğrencilerinin en son (3.) dinlediğini anlama testinden aldıkları puanlar ile Türkçe dersi dönem sonu puanları karşılaştırılarak “Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı (r)”na bakılmıştır.

Tablo-17: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan Dinlediğini Anlama Testi ve Türkçe Dersi Dönem Sonu Puanları Arasındaki Korelasyona İlişkin Bulgular

Gruplar	n	Din. An. Testi \bar{X}	Türkçe D. S. Puanı \bar{X}	Korelasyon (r)
Deney	32	86,4	63,9	$r = 0,3241^*$
Kontrol	33	68,7	53,6	$r = 0,4288^*$

(n , örneklem; \bar{X} , aritmetik ortalama; r , Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı)

[($1 > \text{Yüksek ilişki} > 0,70$; $0,70 > \text{orta düzey ilişki} > 0,30$; $0,30 > \text{düşük ilişki} > 0,00$) aynı değerler (-) ilişkiler için de geçerlidir (Büyüköztürk vd, 2010:92).]

Deney grubunda, dinlediğini anlama düzeyi ve Türkçe dersi başarısı arasındaki ilgileşim/korelasyon katsayısının $r = 0,3241$ olduğu görülmüştür. Elde edilen bu Pearson Mometler Çarpımı Korelosyon Katsayısı puanı yukarıda belirtilen bilgiler ışığında yorumlandığında, katsayı puanının artı (+) olması; dinlediğini hatırlama düzeyi ile Türkçe dersi başarısı değişkenlerinin birlikte azalıp çoğalacağı yani iki değişken arasında doğru orantı bulunduğu; $r = 0,3241$ korelasyon katsayısı ise iki değişken arasında orta düzeyde bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Kontrol grubunda ise dinlediğini anlama düzeyi ve Türkçe dersi başarısı arasında ki ilgileşim/korelasyon katsayısının $r = 0,4288$ olduğu görülmüştür. Elde edilen bu Pearson Momentler Çarpımı Korelosyon Katsayısı puanı yukarıda belirtilen bilgiler ışığında yorumlandığında, katsayı puanının artı (+) olması; dinlediğini hatırlama düzeyi ile Türkçe dersi başarısı değişkenlerinin birlikte azalıp çoğalacağı yani iki değişken arasında doğru orantı bulunduğu; $r = 0,4288$ korelasyon katsayısı ise iki değişken arasında orta düzeyde bir ilişki olduğunu göstermektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde; Konya ili, Kulu ilçesi, Cumhuriyet İlköğretim Okulu 7. sınıf öğrencilerinin dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların dinlediğini anlama becerisine ve hatırlama düzeyine etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada ulaşılan sonuçlar ve bunlarla ilgili önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Gerçek deneme modellerinden “*sontest kontrol gruplu deneme modeli*”ne göre yapılan yarı deneysel bu çalışmada elde edilen sonuçlar dört alt başlık hâlinde açıklanmıştır.

5.1.1. Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine Etkisi ile İlgili Sonuç

Araştırmaya deney ve kontrol grubu adayı iki sınıfın dinlediğini anlama becerisi bakımından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını belirlemekle başlanmıştır. Bu işlem 3 aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. İlk önce 7/A ve 7/B sınıflarına dinlediğini anlama testi uygulanmış ve sonuçlar arasında t-testi yapılmıştır. Yapılan sınavda 7/A sınıfının aritmetik ortalamasının 58,5; 7/B sınıfının aritmetik ortalaması ise 56,4 olarak belirlenmiştir. Yapılan t-testi sonucunda iki grup arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna varılmıştır. İkinci aşamada, sınıflarının bir önceki yıl Türkçe dersi sene sonu puanları tespit edilmiştir. 7/B sınıfının 3,40 olan Türkçe dersi sene sonu puanı ve 7/A sınıfının 3,23 olan Türkçe dersi sene sonu puanı uzman görüşüne sunulmuş ve aralarında anlamlı bir fark olmadığı kanısına varılmıştır. Bunun yanı sıra iki sınıfın sene sonu Türkçe dersi puanları arasında t-testi yapılmış ve istatistiksel açıdan sınıflar arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Üçüncü aşamada 7/A ve 7/B sınıflarında ders veren beş farklı branş öğretmeni ile görüşme yapılmış ve sınıflar arasında dikkate değer bir dinlediğini anlama farkının olmadığı belirlenmiştir.

Daha sonra yansız atama ile deney ve kontrol grubu belirlenmiştir. Gerçek deneme modellerinden sontest kontrol gruplu deneme modeli ile çalışmaya başlanmıştır. Bu işlem sonrasında öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerinin ölçüldüğü 3 dinlediğini anlama testi uygulanmıştır. Uygulanan testlerin sonunda deney ve kontrol grubunun test sonuçları arasında t-testi yapılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Uygulanan üç dinlediğini anlama testinde de dinleme metinlerinden önce soruların sorulduğu deney grubu lehine anlamlı sonuçlar çıkmıştır.

Çalışma sonucunda elde edilen veriler ışığında dinleme metinlerinden önce sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine olumlu bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2. Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Hatırlama Düzeyine Etkisi ile İlgili Sonuç

Üçüncü dinlediğini anlama testinden 56 gün sonra kalıcılık testi uygulanmış, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin dinlediklerini hatırlama oranları ölçülmeye çalışılmıştır. Kalıcılık testi daha önce uygulanan üç dinlediğini anlama testinden 20 soru tespit edilerek hazırlanmış, aynı tarih ve ders saatinde gruplara uygulanmıştır. Uygulama sonrasında grupların test ortalamaları belirlenmiş ve sonuçlar arasında t-testi yapılmıştır. T-testi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Deney grubu lehine anlamlı bir sonuç çıkmıştır.

Çalışma sonucunda elde edilen veriler ışığında dinleme metinlerinden önce sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini hatırlama düzeyine olumlu bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.3. Dinlediğini Hatırlama Düzeyi ile Türkçe Dersi Başarısı Arasındaki İlgileşime (Korelasyona) İlişkin Sonuç

Öğrencilerin dinlediklerini hatırlama düzeyi ile Türkçe dersi dönem sonu puanları arasında bir ilişimin (korelasyonun) olup olmadığını tespit etmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tespit edilmiştir.

Yapılan işlemler sonucunda deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık testi sonuçları ile Türkçe dersi dönem sonu puanları arasındaki korelasyon katsayısına bakılmıştır. Deney grubunun korelasyon katsayısı $r = 0,6697$; kontrol grubu korelasyon katsayısı $r = 0,7184$ olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlar dinlediğini hatırlama düzeyi ile Türkçe dersi dönem sonu puanı arasında deney grubu açısından iki değişken arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğunu, kontrol grubu açısından ise iki değişken arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki olduğunu ortaya çıkartmıştır.

5.1.4. Dinlediğini Anlama Becerisi ile Türkçe Dersi Başarısı Arasındaki İlgileşime (Korelasyona) İlişkin Sonuç

Öğrencilerin dinlediğini anlama becerileri ile Türkçe dersi dönem sonu puanları arasında bir ilgileşimin (korelasyonun) olup olmadığını tespit etmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tespit edilmiştir.

Yapılan işlemler sonucunda deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin 3. Dinlediğini Anlama Testi sonuçları ile Türkçe dersi dönem sonu puanları arasındaki korelasyon katsayısına bakılmıştır. Deney grubunun korelasyon katsayısı $r = 0,3241$; kontrol grubu korelasyon katsayısı $r = 0,4288$ olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlar dinlediğini anlama düzeyi ile Türkçe dersi dönem sonu puanı arasında deney grubu açısından iki değişken arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğunu, kontrol grubu açısından ise iki değişken arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır.

5.2. Öneriler

1) Öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesi akademik ve sosyal yaşam üzerinde olumlu katkılar sağlayacaktır. Bundan dolayı, bu becerinin geliştirilmesi için sadece Türkçe öğretmenlerinin değil bütün öğretmenlerin Türkçe öğretmenleri ile devamlı iletişim içerisinde olarak gayret göstermesi gerekmektedir.

2) Bu çalışma ilköğretim 7. sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Benzer çalışmalar ilköğretimin diğer sınıflarında da uygulanabilir ve sonuçlar arasında karşılaştırmalar yapılabilir.

3) İlköğretimdeki tüm derslerin temeli olan Türkçe dersine ve dinleme becerisi eğitime gereken önem verilmeli ve Türkçe dersi başarısı ile diğer dersler arasındaki başarı düzeyi gözlemlenmelidir.

4) İlköğretim 4,5,6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin hangi tür metinleri dinlemekten hoşlandıkları yaş, sosyo-ekonomik durum, çevresel faktörler, öğrencilerin ilgi ve istekleri vb. değişkenler baz alınarak tespit edilmeli ve sonuçlar eğitim-öğretim ortamlarına yansıtılmalıdır.

5) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dinleme/izleme kazanımları birlikte verilmiş fakat izleme materyalleri tespit edilmemiştir. İzleme materyallerinin kazanımlara ulaşmada dinleme metinlerine göre etkisi araştırılmalı ve Türkçe derslerinde izleme etkinliklerine yer verilmelidir.

6) Bu çalışma ile dinleme metinlerinden önce sorulan soruların, dinleme metinlerinden sonra sorulan sorulara göre ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama düzeyine olumlu katkılar sağladığı görülmüştür. Eğitim ortamlarında bu teknik kullanılmalı ve sonuçlar izlenmelidir.

7) Bu çalışma ile dinleme metinlerinden önce sorulan soruların, dinleme metinlerinden sonra sorulan sorulara göre daha kalıcı olduğu görülmüştür. Eğitim ortamlarında bu teknik kullanılmalı ve sonuçlar izlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Ailes, Roger (1996). *Mesaj Sizsiniz Kendiniz Olun İstediginizi Elde Edin*. (Çeviren Alev Önder). İstanbul: Sistem Yay.
- Akyol, Hayati (2008). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri* (2.Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Altunışık, Remzi; Coşkun, Recai; Bayraktaroğlu, Serkan; Yıldırım, Engin (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı* (6. Baskı). İstanbul:Sakarya Yay.
- Aras, Bülent (2004). *İlköğretimde Dinleme Anlama Becerisinin Geliştirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Arı, Gökhan (2010). *Konuşma Öğretimi, Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi*. (Ed. Cemal Yıldız; 3.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Aydın, Gülnur (2009). *Zihin Haritalama Tekniğinin Dinlenen Anlamaya Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Erzurum.
- Baykul, Yaşar (2000). *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Bayrakçeken, Samih (2011). *Test Geliştirme, Ölçme ve Değerlendirme* (4. Baskı). (Ed. Emin Karip). Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Buzan, Tony (2006). *Aklını En İyi Şekilde Kullan*, (Çev. Banu Ergüder). İstanbul:Arion Yay.
- Büyüköztürk, Şener (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, (13. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Büyüköztürk, Şener vd. (2010). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik* (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yay.

Call, M.E. (1985). *Auditory Short-Term Memory, Listening Comprehension and the Input Hypothesis*. *Tesol*,19., December. Pp. 765-781.

Calp, Mihrali (2010). *Özel Eğitim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi* (4.Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

Cihangir, Zeynep (2004). *Kişilerarası İletişimde Dinleme Becerisi*. Ankara: Nobel Yay.

Coşkun, Eyyüp (2009). *Geçmişten Günümüze Türkçe Öğretiminin Gelişimi, İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. (Editörler: A. Kırkkılıç ve H. Akyol). Ankara: Pegem Akademi Yay.

Çağlayan, Nilay (2009). *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Dinleyerek Anladıklarını Yazılı Anlatıma Aktarma Becerilerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Bursa.

Çiftçi, Ömer (2007). *Aktif Dinleme*. *Milli Eğitim*. Sayı:176, 231.

Demirel, Özcan; Şahinel, Melek (2006). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: PegemA Yayınları.

Doğan, D. Mehmet, (2005). *Büyük Türkçe Sözlük* (17. Baskı). İstanbul: Pınar Yay.

Doğan, Yusuf (2007). *İlköğretim İkinci Kademedeki Dil Becerisi Olarak Dinlemeyi Geliştirme Çalışmaları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

_____ (2011). *Dinleme Becerisi*. Ankara: Pegem Akademi Yay.

Durukan, Erhan ve Maden, Sedat (2010). *Kavram Haritaları ile Not Tutmanın İlköğretim Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisi Düzeyine Etkisi*. ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü; Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi. 2, 63-70.

Ergin, Akif ve Birol, Cem (2000). *Eğitimde İletişim*. Ankara:Anı Yay.

Funk, H. D. and Funk, G.D. (1989). *Guidelines for Developing Listening Skills*. *The Reading Teacher*, pp. 660-663

Güneş, Firdevs (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*, Ankara: Nobel Yayınları.

Hunsaker, R. A. (1990). *Understanding and Developing the Skills of Oral Communication: Speaking and Listening Englivood*. Co:Morton Press.

Johnson, K. O. (1951). *The Effect of Classroom Training upon Listening Comprehension*. The Journal of Communication. 1, 58.

Kalaycı, Nurdan ve Temur, Turan (2005), *İlköğretim Okullarında Dinleme Becerisini Nasıl Geliştirebiliriz?*, Eğitime Bakış, Ocak 2005, 53-63.

Kaplan, Hüseyin (2004). *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerileri Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

Karasar, Niyazi (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (21. Baskı). Ankara: Nobel Yay.

Köse, Erdoğan (2010). *Bilimsel Araştırma Modelleri, Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Editör: R. Y. Kıncal). Ankara: Nobel Yay.

Kurt. Berker (2008). *Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Temel Dil Becerisi Olarak Dinlemenin Gelişmesine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

MEB (2010). *Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı* (4. Baskı). Ankara: Özgün Mabaacılık.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2006). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara:MEB Basımevi.

Miller, L. (2003). *Developing Listening Skills With Authentic Materials*. ELS Magazine. March/April issue.

Nunan. D. (1999). *Second-Language Teaching&Learning*. Heinle&Heinle Publishers. Canada.

- Osada, N., (2004). *Listening Comprehension Research: A Brief Review of the Past Thirty Years*. Dialogue, Vol. 3, pp. 54.
- Özbay, Murat (2010). *Anlama Teknikleri 2 Dinleme Eğitimi* (2. Baskı). Ankara: Akçağ Öncü Kitap Basımevi.
- Özer, Zuhâl (1996), *Duyguları İşitebilme Becerisi, Etkin Dinleme*. Bilim ve Teknik Dergisi. 347, 56-60.
- Robertson, A., K., (2008). *Etkili Dinleme*, (çev. E. Sabri Yarmalı). İstanbul:Hayat Yay.
- Sekman, Mümin (2000). *Kesintisiz Öğrenme*. İstanbul: Alfa Yay.
- Shafir, R.,Z., (2003). *Dinlemenin Zen'i*, (çev. Işık Uçkun). İstanbul:Ruh ve Madde Yay.
- Taşer, Suat.(2000). *Konuşma Eğitimi*. İstanbul:Papirus Yay.
- TDK (2002). *Yabancı Kelimelere Karşılıklar* (2. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: 708.
- Tekin, Halil (1980). *Okuduğunu Anlama Gücü ile Yazılı Anlatımı Geliştirme Yönünden Okullarımızdaki Türkçe Öğretimi*. Ankara: Mars Matbaası.
- Temur, Turan (2010). *Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların Üniversite Öğrencilerinin Dinleme Beceri Düzeyine Etkisi*. Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi. 29, 305-319.
- Ungan, Suat (2009). *Dinleme Eğitimi, İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. (Editörler: A. Kırkkılıç ve H. Akyol). Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Ünalın, Şükrü (2006). *Türkçe Öğretimi* (3.Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Yalçın. Alemdar (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri, Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yay.

Yangın, Banu (1998). *Dinlediğini Anlama Becerisini Geliştirmede Elves Yönteminin Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yazkan, Mustafa (2000). *İlköğretim Okullarının 1. Kademesinde Dinlediğini Anlama Davranışının Kazandırılmasında Dramatizasyonun Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.

Yeşil, Rüştü (2010). *Nitel ve Nitel Araştırma Yöntemleri, Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Editör: R. Y. Kıncal). Ankara: Nobel Yay.

Yıldırım, Kasım; Yıldız, Mustafa; Ateş, Seyit ve Rasinski, Timothy (2010), *İlköğretim Beşinci Sınıf Türk Öğrencilerin Metin Türlerine Göre Okuduğunu ve Dinlediğini Anlama Düzeyleri*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. 10(3), 1855-1891.

Yıldız, Cemal vd. (2010). *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi* (3.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yay.

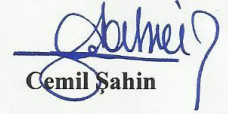
EK:1

TUTANAKTIR

7/A ve 7/B sınıfı öğrencilerinin bir önceki yıla ait (2010-2011 Öğretim Yılı) Türkçe dersi sene sonu ortalama notları tespit edilmiş ve sınıf bazında Türkçe dersine ait aritmetik ortalamalar hesaplanmıştır. Sınıf bazında Türkçe dersine ait aritmetik ortalamalar aşağıda gösterilmiştir.

2010-2011 Öğretim Yılı'na Ait Türkçe Dersi Aritmetik Ortalamalar

SINIF	n	\bar{X}
7/A	33	3,23
7/B	32	3,40

Cemil Şahin

Türkçe Öğretmeni

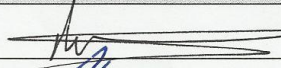

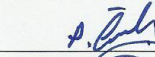

EK:2

TUTANAKTIR

7/A ve 7/B sınıflarında derse giren, farklı branştaki beş öğretmene 05.10.2011 tarihinde: “Dinlediğini anlama becerisi bakımından, 7/A ve 7/B sınıfları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusu yöneltilmiş ve bütün öğretmenlerden “Dinlediğini anlama becerisi bakımından sınıflar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.” cevabı alınmıştır.

İş bu tutanak Cemil Şahin’in çalışacağı yüksek lisans tezi için düzenlenmiştir.

	AD-SOYAD	BRANŞ	İMZA
1	M. Sayid BÜYÜKKARA	Fen ve Tek.	
2	Aysel ÖZTÜRK	Görsel Sanatlar	
3	Ali ÖZENS	Sosyal Bil. Öğret.	
4	Kadir GÖKKURT	Din K. ve A.B.	
5	Sergül KESTİK	Teknoloji ve Tasarım	

EK:3

TUTANAKTIR

Metinlerin seçimi için Konya ili, Kulu ilçesinde görev yapan 5 Türkçe öğretmeni; 3 Sınıf öğretmeni ve Müzik öğretmeninden oluşan bir kurul oluşturulmuş. Araştırmacı bu kurulda yer almamış ve sadece araştırmanın amacı ve önemini anlatan bir konuşma yapmıştır ve 18 dinleme metni içerisinde (6 adet MEB Yay.; 6 adet Koza Yay. ve 6 adet Pasifik Yayınları) 3 metnin seçilmesi istenmiştir. Kurul tarafından 2011-2012 Öğretim Yılı'nda Konya ili, Kulu ilçesindeki tüm okullarda, Türkçe dersi için Koza Yayınları'nın ders ve öğrenci çalışma kitaplarının bulunduğu gerekçesiyle Koza yayınlarına ait 6 dinleme metnini elemiştir. Geriye kalan 12 dinleme metni Yayın ismi belirtilmeden karışık olarak oluşturulan kurula dinletilmiştir. Dinleme esnasında kayıt kalitesi, metni okuyan kişinin ses tonu ve ses tonunun metnin türüne uygunluğu, arka plan sesi ve bu sesin metne uygunluğu ölçütleri temel alınarak bir seçim yapılmıştır. Yapılan seçim sonucunda aşağıdaki gerekçeler belirtilerek MEB Yayınları'na ait 3 dinleme metni belirlenmiştir.

Seçim Gerekçeleri:

- Konya ili, Kulu ilçesinde MEB Yayınlarına ait Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitabının kullanılmaması,
- MEB Yayınlarına ait dinleme metnininin daha kaliteli seslendirilmiş olması,
- MEB Yayınlarına ait dinleme metnininin arka plan seslerinin metne daha uygun olduğu,
- MEB Yayınlarına ait dinleme metnininin vurgu, telaffuz ve tonlama bakımından daha profesyonel olduğu,

gerekçeleriyle araştırmada kullanılacak 3 dinleme metni MEB Yayınları'na ait dinleme metnileri içerisinde seçilmiştir. Seçilen dinleme metnileri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. 03.10.2011

	DİNLEME METNİ	YAYINEVİ	TÜR	KAYNAK
1	Yeşil Gözlü Kardan Adam	MEB Yayınları	Hikâye	TÖKK-MEB, 2010:223
2	Bülbül ile Bağcı	MEB Yayınları	Masal	TÖKK-MEB, 2010:81
3	Emine Teyze'nin Çilek Reçeli	MEB Yayınları	Hikâye	TÖKK-MEB, 2010:252

	AD-SOYAD	BRANŞ	İMZA
1	Döndü UYGUR	Türkçe Öğretmeni	
2	Hasan YAPICI	Türkçe Öğretmeni	
3	Asiye PEKTAŞ	Türkçe Öğretmeni	
4	Yasemin GİÇEK KOÇ	Türkçe Öğretmeni	
5	Hüseyin BOZDAYI	Türkçe Öğretmeni	
6	Ali SONGÖL	Sınıf Öğretmeni	
7	Halil DOĞAN	Sınıf Öğretmeni	
8	Faruk KILIÇ	Sınıf Öğretmeni	
9	Nurattin TALA	Müzik Öğretmeni	

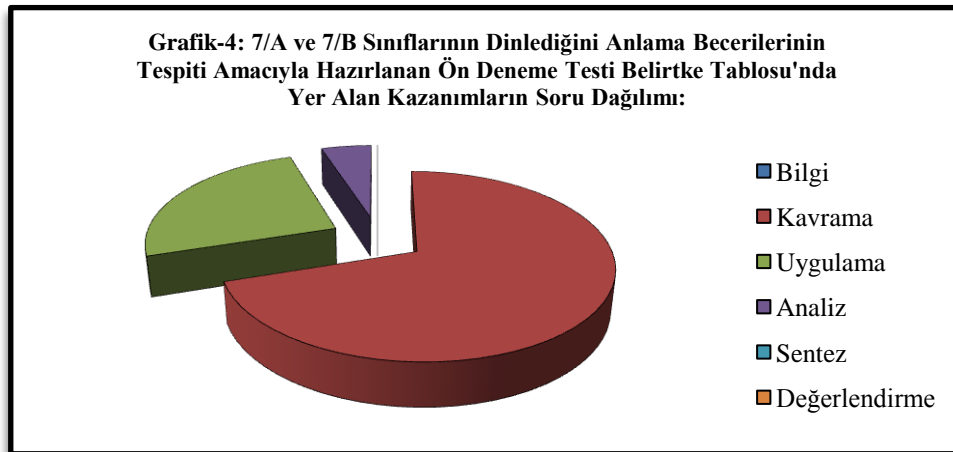
İş bu tutanak Cemil Şahin'in çalışacağı yüksek lisans tezi için düzenlenmiştir.

Tablo-18: 7/A ve 7/B Sınıflarının Dinlediğini Anlama Becerilerinin Tespiti Amacıyla Hazırlanan Ön Deneme Testi Belirtke Tablosu

KAZANIM NU.	KAZANIMLAR ↓	BİLİŞSEL ALAN BASAMAKLARI							
		SORULAR	BİLGİ	KAVRAMA	UYGULAMA	ANALİZ	SENTEZ	DEĞERLENDİRME	TOPLAM
1	<i>Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.</i>	1		X					2
		2		X					
2	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki anahtar kelimeleri fark eder.</i>	3		X					2
		4		X					
3	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.</i>	5		X					2
		6		X					
4	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.</i>	7		X					2
		8		X					
5	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.</i>	9				X			2
		10				X			
6	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.</i>	11		X					2
		12		X					
7	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde sebep-sonuç ilişkilerini belirler.</i>	13		X					2
		14		X					
8	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde amaç-sonuç ilişkilerini belirler.</i>	15		X					2
		16		X					
9	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki örtülü anlamları bulur.</i>	17		X					2
		18		X					
10	<i>Dinlediklerini/izlediklerini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.</i>	19		X					2
		20		X					
11	<i>Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorular oluşturur.</i>	21			X				2
		22			X				
12	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde yer alan öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.</i>	23			X				2
		24			X				
13	<i>Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin karşılaştırmalar yapar.</i>	25		X					2
		26		X					
14	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde ortaya konan</i>	27			X				2

	<i>sorunlara farklı çözümler üretir.</i>	28	X						
15	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.</i>	29	X					2	
		30	X						
16	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin başlığı/adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.</i>	31	X					2	
		32	X						
17	<i>Dinlediği/izlediği metne farklı başlıklar bulur.</i>	33	X					2	
		34	X						
18	<i>Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.</i>	35	X					2	
		36	X						
19	<i>Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.</i>	37		X				2	
		38		X					
20	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.</i>	39		X				2	
		40		X					
TOPLAM			0	28	10	2	0	0	40

7/A ve 7/B Sınıflarının Dinlediğini Anlama Becerilerinin Tespiti Amacıyla Hazırlanan Ön Deneme Testi Belirtke Tablosu'nda 20 dinleme becerisi kazanımı bulunmaktadır. Belirtke tablosunda belirtilen her bir dinleme kazanımı için 2 adet soru hazırlanmıştır. Bu sorulardan 28'i kavrama düzeyi, 10'u uygulama düzeyi ve 2'si analiz düzeyinde sorulardır. Toplamda 40 soru hazırlanmıştır. Yukarıda belirtilen belirtke tablosuna göre hazırlanan çoktan seçmeli sorular 23.09.2011 tarihinde 112 7.sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Test maddelerinin istatistikleri **Tablo-22**'de ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. **Grafik-4** ile ön deneme testindeki soru dağılımı görselleştirilmiştir.

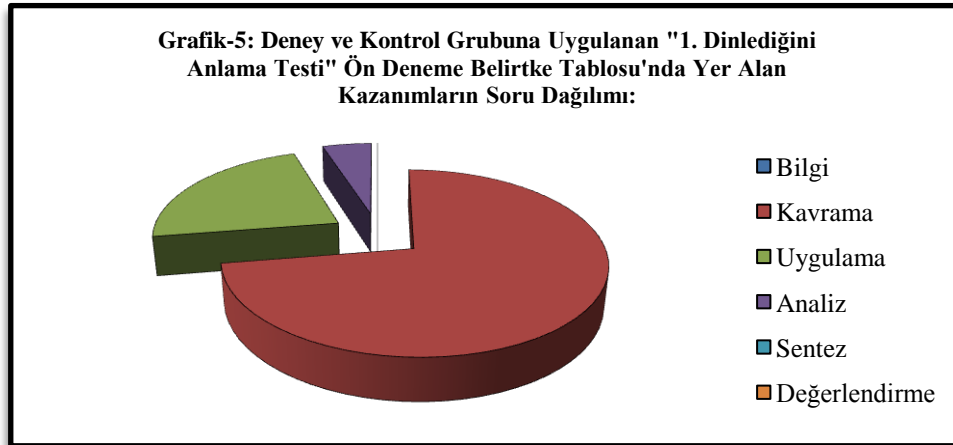

**Tablo-19: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 1. Dinlediğini Anlama Testi
Ön Deneme Testi Belirtke Tablosu**

KAZANIM NU.	KAZANIMLAR ↓	BİLİŞSEL ALAN BASAMAKLARI							
		SORULAR	BİLGİ	KAVRAMA	UYGULAMA	ANALİZ	SENTEZ	DEĞERLENDİRME	TOPLAM
1	<i>Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.</i>	1		X					2
		2		X					
2	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki anahtar kelimeleri fark eder.</i>	3			X				2
		4		X					
3	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.</i>	5							2
		6		X					
4	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.</i>	7		X					2
		8		X					
5	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.</i>	9				X			2
		10				X			
6	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.</i>	11		X					2
		12		X					
7	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde sebep-sonuç ilişkilerini belirler.</i>	13		X					2
		14		X					
8	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde amaç-sonuç ilişkilerini belirler.</i>	15		X					2
		16		X					
9	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki örtülü anlamları bulur.</i>	17		X					2
		18		X					
10	<i>Dinlediklerini/izlediklerini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.</i>	19		X					2
		20		X					
11	<i>Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorular oluşturur.</i>	21			X				2
		22			X				
12	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde yer alan öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.</i>	23		X					2
		24		X					
13	<i>Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin karşılaştırmalar yapar.</i>	25		X					2
		26		X					
14	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde ortaya konan</i>	27			X			2	

	<i>sorunlara farklı çözümler üretir.</i>	28	X						
15	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.</i>	29	X					2	
		30	X						
16	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin başlığı/adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.</i>	31	X					2	
		32	X						
17	<i>Dinlediği/izlediği metne farklı başlıklar bulur.</i>	33	X					2	
		34	X						
18	<i>Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.</i>	35	X					2	
		36	X						
19	<i>Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.</i>	37		X				2	
		38		X					
20	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.</i>	39		X				2	
		40		X					
TOPLAM			0	29	9	2	0	0	40

Deney ve kontrol grubuna uygulanan "1. Dinlediğini Anlama Testi" Ön Deneme Testi Belirtke Tablosu'nda 20 dinleme becerisi kazanımı bulunmaktadır. Belirtke tablosunda belirtilen her bir dinleme kazanımı için 2 adet soru hazırlanmıştır. Bu sorulardan 29'u kavrama düzeyi, 9'u uygulama düzeyi ve 2'si analiz düzeyinde sorulardır. Toplamda 40 soru hazırlanmıştır. Yukarıda belirtilen belirtke tablosuna göre hazırlanan çoktan seçmeli sorular 07.10.2011 tarihinde 103 7.sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Test maddelerinin istatistikleri **Tablo-23**'te ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. **Grafik-5** ile ön deneme testindeki soru dağılımı görselleştirilmiştir.

**Tablo-20: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 2. Dinlediğini Anlama Testi
Ön Deneme Testi Belirtke Tablosu**

KAZANIM NU.	KAZANIMLAR ↓	BİLİŞSEL ALAN BASAMAKLARI							
		SORULAR	BİLGİ	KAVRAMA	UYGULAMA	ANALİZ	SENTEZ	DEĞERLENDİRME	TOPLAM
1	<i>Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.</i>	1		X					2
		2		X					
2	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki anahtar kelimeleri fark eder.</i>	3		X					2
		4		X					
3	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.</i>	5							2
		6		X					
4	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.</i>	7		X					2
		8		X					
5	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.</i>	9				X			2
		10				X			
6	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.</i>	11		X					2
		12		X					
7	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde sebep-sonuç ilişkilerini belirler.</i>	13		X					2
		14		X					
8	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde amaç-sonuç ilişkilerini belirler.</i>	15		X					2
		16		X					
9	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki örtülü anlamları bulur.</i>	17		X					2
		18		X					
10	<i>Dinlediklerini/izlediklerini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.</i>	19		X					2
		20		X					
11	<i>Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorular oluşturur.</i>	21			X				2
		22			X				
12	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde yer alan öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.</i>	23		X					2
		24		X					
13	<i>Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin karşılaştırmalar yapar.</i>	25		X					2
		26		X					
14	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde ortaya konan</i>	27			X				2

	<i>sorunlara farklı çözümler üretir.</i>	28	X						
15	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.</i>	29	X					2	
		30	X						
16	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin başlığı/adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.</i>	31	X					2	
		32	X						
17	<i>Dinlediği/izlediği metne farklı başlıklar bulur.</i>	33	X					2	
		34	X						
18	<i>Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.</i>	35	X					2	
		36	X						
19	<i>Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.</i>	37		X				2	
		38		X					
20	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.</i>	39		X				2	
		40		X					
TOPLAM			0	30	8	2	0	0	40

Deney ve kontrol grubuna uygulanan “2. Dinlediğini Anlama Testi” Ön Deneme Testi Belirtke Tablosu’nda 20 dinleme becerisi kazanımı bulunmaktadır. Belirtke tablosunda belirtilen her bir dinleme kazanımı için 2 adet soru hazırlanmıştır. Bu sorulardan 30’u kavrama düzeyi, 8’i uygulama düzeyi ve 2’si analiz düzeyinde sorulardır. Toplamda 40 soru hazırlanmıştır. Yukarıda belirtilen belirtke tablosuna göre hazırlanan çoktan seçmeli sorular 11.11.2011 tarihinde 115 7.sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Test maddelerinin istatistikleri **Tablo-24**’te ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. **Grafik-6** ile ön deneme testindeki soru dağılımı görselleştirilmiştir.

**Tablo-21: Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 3. Dinlediğini Anlama Testi
Ön Deneme Testi Belirtke Tablosu**

KAZANIM NU.	KAZANIMLAR ↓	BİLİŞSEL ALAN BASAMAKLARI							
		SORULAR	BİLGİ	KAVRAMA	UYGULAMA	ANALİZ	SENTEZ	DEĞERLENDİRME	TOPLAM
1	<i>Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.</i>	1		X					2
		2		X					
2	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki anahtar kelimeleri fark eder.</i>	3		X					2
		4		X					
3	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.</i>	5		X					2
		6		X					
4	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.</i>	7		X					2
		8		X					
5	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.</i>	9				X			2
		10		X		X			
6	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.</i>	11		X					2
		12		X					
7	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde sebep-sonuç ilişkilerini belirler.</i>	13		X					2
		14		X					
8	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde amaç-sonuç ilişkilerini belirler.</i>	15		X					2
		16		X					
9	<i>Dinlediklerindeki/izlediklerindeki örtülü anlamları bulur.</i>	17		X					2
		18		X					
10	<i>Dinlediklerini/izlediklerini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.</i>	19		X					2
		20		X					
11	<i>Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorular oluşturur.</i>	21			X				2
		22			X				
12	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde yer alan öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.</i>	23		X					2
		24		X					
13	<i>Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin karşılaştırmalar yapar.</i>	25		X					2
		26		X					
14	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde ortaya konan</i>	27			X				2

	<i>sorunlara farklı çözümler üretir.</i>	28	X						
15	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.</i>	29	X					2	
		30	X						
16	<i>Dinlediklerinin/izlediklerinin başlığı/adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.</i>	31	X					2	
		32	X						
17	<i>Dinlediği/izlediği metne farklı başlıklar bulur.</i>	33	X					2	
		34	X						
18	<i>Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.</i>	35	X					2	
		36	X						
19	<i>Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.</i>	37		X				2	
		38		X					
20	<i>Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.</i>	39		X				2	
		40		X					
TOPLAM			0	30	8	2	0	0	40

Deney ve Kontrol Grubuna uygulanan “3. Dinlediğini Anlama Testi” Ön Deneme Testi Belirtke Tablosu’nda 20 dinleme becerisi kazanımı bulunmaktadır. Belirtke tablosunda belirtilen her bir dinleme kazanımı için 2 adet soru hazırlanmıştır. Bu sorulardan 30’u kavrama düzeyi, 8’i uygulama düzeyi ve 2’si analiz düzeyinde sorulardır. Toplamda 40 soru hazırlanmıştır. Yukarıda belirtilen belirtke tablosuna göre hazırlanan çoktan seçmeli sorular 09.12.2011 tarihinde 107 7.sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Test maddelerinin istatistikleri **Tablo-25**’te ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. **Grafik-7** ile ön deneme testindeki soru dağılımı görselleştirilmiştir.

Tablo-22: 7/A ve 7/B Sınıflarının Dinlediğini Anlama Becerilerinin Tespiti Amacıyla 26.09.2011 Tarihinde Uygulanan Test Maddelerinin 23.09.2011 Tarihinde Yapılan Ön Deneme Sonuçları (Maddelerinin Madde Güçlük İndeksleri (Pj) ve Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (rjx))

SORU	Pj	rjx	SORU	Pj	rjx
1	0,71	0,47	21	0,42	0,50
2	0,63	0,25	22	0,49	0,61
3	0,59	0,68	23	0,47	0,45
4	0,57	0,42	24	0,48	0,47
5	0,47	0,49	25	0,46	0,77
6	0,51	0,23	26	0,47	0,65
7	0,26	0,08	27	0,69	0,39
8	0,64	0,46	28	0,48	0,91
9	0,31	0,25	29	0,78	0,33
10	0,51	0,49	30	0,88	0,37
11	0,61	0,44	31	0,42	0,55
12	0,30	0,37	32	0,77	0,31
13	0,49	0,58	33	0,53	0,42
14	0,66	0,12	34	0,87	0,29
15	0,29	0,54	35	0,53	0,78
16	0,62	0,44	36	0,55	0,79
17	0,57	0,48	37	0,48	0,64
18	0,47	0,55	38	0,75	0,32
19	0,34	0,14	39	0,53	0,69
20	0,52	0,91	40	0,85	0,38
KR-20 Güvenirlilik Katsayısı= 0,83					
Testin Uygulandığı Öğrenci Sayısı: 112			Soru Sayısı: 40		

Testin ön denemesi yapıldıktan sonra Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (**rjx**) 0,30 ve bu değerin altında olan maddeler testten çıkartılmıştır. Daha sonra ise Madde Güçlük İndeksleri (**Pj**) 0,42 ila 0,64 arasında değişen; Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (**rjx**) ise 0,42 ila 0,91 arasında değişen 20 madde uzman görüşü alınarak esas/nihai teste alınmıştır. (Teste alınan 3, 4, 5, 8, 10, 13, 17, 18, 20, 21, 22, 25, 26, 28, 31, 33, 35, 36, 37 ve 39. maddeler koyu yazılmıştır.)

Tablo-23: 10.10.2011 Tarihinde Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan “1. Dinlediğini Anlama Testi” nin 07.10.2011 Tarihinde Yapılan Ön Deneme Sonuçları (Maddelerinin Madde Güçlük İndeksleri (Pj) ve Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (rjx))

SORU	Pj	rjx	SORU	Pj	rjx
1	0,70	0,45	21	0,60	0,49
2	0,45	0,24	22	0,66	0,67
3	0,55	0,56	23	0,82	0,31
4	0,40	0,64	24	0,56	0,53
5	0,55	0,24	25	0,78	0,34
6	0,52	0,71	26	0,44	0,73
7	0,67	0,80	27	0,55	0,44
8	0,55	0,76	28	0,33	0,44
9	0,41	0,55	29	0,55	0,51
10	0,46	0,45	30	0,45	0,59
11	0,58	0,47	31	0,66	0,42
12	0,90	0,29	32	0,49	0,54
13	0,47	0,48	33	0,62	0,44
14	0,58	0,41	34	0,21	0,37
15	0,47	0,51	35	0,33	0,45
16	0,49	0,67	36	0,78	0,33
17	0,80	0,25	37	0,28	0,27
18	0,57	0,45	38	0,35	0,40
19	0,75	0,31	39	0,56	0,59
20	0,45	0,56	40	0,38	0,29
KR-20 Güvenirlik Katsayısı= 0,79					
Testin Uygulandığı Öğrenci Sayısı: 103			Soru Sayısı: 40		

Testin ön denemesi yapıldıktan sonra Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (**rjx**) 0,30 ve bu değerin altında olan maddeler testten çıkartılmıştır. Daha sonra ise Madde Güçlük İndeksleri (**Pj**) 0,40 ila 0,60 arasında değişen; Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (**rjx**) ise 0,41 ila 0,71 arasında değişen 20 madde uzman görüşü alınarak esas/nihai teste alınmıştır. (Teste alınan 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 25, 26, 27, 29, 30 ve 39. maddeler koyu yazılmıştır.)

Tablo-24: 14.11.2011 Tarihinde Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan “2. Dinlediğini Anlama Testi” nin 11.11.2011 Tarihinde Yapılan Ön Deneme Sonuçları (Maddelerinin Madde Güçlük İndeksleri (Pj) ve Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (rjx))

SORU	Pj	rjx	SORU	Pj	rjx
1	0,67	0,31	21	0,70	0,55
2	0,45	0,47	22	0,46	0,12
3	0,37	0,35	23	0,65	0,23
4	0,65	0,51	24	0,49	0,57
5	0,63	0,59	25	0,80	0,25
6	0,46	0,41	26	0,57	0,45
7	0,55	0,76	27	0,31	0,27
8	0,39	0,24	28	0,55	0,76
9	0,46	0,45	29	0,41	0,45
10	0,58	0,49	30	0,24	0,21
11	0,65	0,45	31	0,44	0,45
12	0,36	0,36	32	0,44	0,63
13	0,56	0,29	33	0,50	0,41
14	0,70	0,62	34	0,24	0,14
15	0,57	0,43	35	0,61	0,55
16	0,69	0,51	36	0,29	0,54
17	0,41	0,55	37	0,62	0,54
18	0,33	0,13	38	0,21	0,37
19	0,54	0,44	39	0,55	0,47
20	0,66	0,31	40	0,68	0,54
KR-20 Güvenirlik Katsayısı= 0,81					
Testin Uygulandığı Öğrenci Sayısı: 115			Soru Sayısı:40		

Testin ön denemesi yapıldıktan sonra Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (**rjx**) 0,30 ve bu değerin altında olan maddeler testten çıkartılmıştır. Daha sonra ise Madde Güçlük İndeksleri (**Pj**) 0,41 ila 0,70 arasında değişen; Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (**rjx**) ise 0,41 ila 0,76 arasında değişen 20 madde uzman görüşü alınarak esas/nihai teste alınmıştır. (Teste alınan 4, 5, 7, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 21, 24, 26, 28, 29, 32, 33, 35, 37, 39 ve 40. maddeler koyu yazılmıştır.)

Tablo-25: 13.12.2011 Tarihinde Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan “3. Dinlediğini Anlama Testi” nin 09.12.2011 Tarihinde Yapılan Ön Deneme Sonuçları (Maddelerinin Madde Güçlük İndeksleri (Pj) ve Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (rjx))

SORU	Pj	rjx	SORU	Pj	rjx
1	0,54	0,45	21	0,60	0,39
2	0,65	0,54	22	0,66	0,67
3	0,35	0,39	23	0,62	0,41
4	0,40	0,34	24	0,59	0,52
5	0,55	0,44	25	0,78	0,34
6	0,65	0,54	26	0,34	0,33
7	0,67	0,80	27	0,50	0,49
8	0,57	0,65	28	0,33	0,44
9	0,31	0,25	29	0,55	0,52
10	0,56	0,43	30	0,75	0,39
11	0,58	0,49	31	0,66	0,52
12	0,90	0,29	32	0,49	0,54
13	0,57	0,48	33	0,62	0,24
14	0,55	0,51	34	0,71	0,37
15	0,76	0,21	35	0,63	0,45
16	0,48	0,68	36	0,68	0,43
17	0,80	0,25	37	0,28	0,27
18	0,55	0,48	38	0,35	0,40
19	0,65	0,45	39	0,76	0,43
20	0,65	0,26	40	0,58	0,54
KR-20 Güvenirlik Katsayısı= 0,77					
Testin Uygulandığı Öğrenci Sayısı: 107			Soru Sayısı: 40		

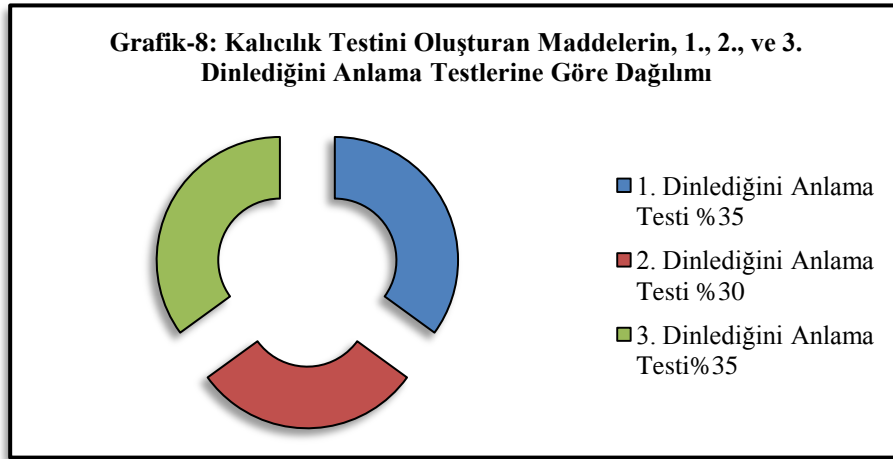
Testin ön denemesi yapıldıktan sonra Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (**rjx**) 0,30 ve bu değerin altında olan maddeler testten çıkartılmıştır. Daha sonra ise Madde Güçlük İndeksleri (**Pj**) 0,48 ila 0,76 arasında değişen; Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (**rjx**) ise 0,41 ila 0,68 arasında değişen 20 madde uzman görüşü alınarak esas/nihai teste alınmıştır. (Teste alınan 2, 6, 8, 10, 11, 13, 16, 18, 19, 22, 23, 24, 27, 29, 31, 32, 35, 36, 39 ve 40. maddeler koyu yazılmıştır.)

Tablo-26: 07.01.2012 Tarihinde Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan “Kalıcılık Testi” ne Seçilen Maddelerin Madde Güçlük İndeksleri (Pj), Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksleri (rjx) ve Soru Numaraları

TEST	SORU NU.	KALICILIK TESTİ SORU NU.	Pj	rjx
1)DİNLEDİĞİNİ ANLAMA TESTİ	16	1	0,55	0,56
	5	2	0,52	0,71
	6	3	0,46	0,45
	1	4	0,58	0,49
	8	5	0,65	0,45
	3	6	0,58	0,41
	15	7	0,47	0,51
2)DİNLEDİĞİNİ ANLAMA TESTİ	6	8	0,46	0,45
	17	9	0,58	0,49
	18	10	0,65	0,45
	13	11	0,55	0,76
	19	12	0,41	0,55
	15	13	0,68	0,54
3)DİNLEDİĞİNİ ANLAMA TESTİ	12	14	0,66	0,67
	15	15	0,62	0,41
	16	16	0,59	0,52
	8	17	0,57	0,65
	9	18	0,66	0,52
	10	19	0,49	0,54
	19	20	0,48	0,68
$\bar{X} =$			0,5275	0,5405

Kalıcılık Testi 1. Dinlediğini Anlama Testi'nden 7 madde, 2. Dinlediğini Anlama Testi'nden 6 madde, 3. Dinlediğini Anlama Testi'nden ise 7 madde seçilerek

oluşturulmuştur. Testlere göre seçilen maddelerin Kalıcılık Testi'ndeki oransal dağılımı ise şöyledir: 1. Dinlediğini Anlama Testi %35, 2. Dinlediğini Anlama Testi %30, 3. Dinlediğini Anlama Testi ise %35'lik bir orana sahiptir. Kalıcılık Testi'ne seçilen maddelerin madde güçlük indeksi (P_j) 0,41 ila 0,68 madde ayırıcılık gücü indeksi (r_{jx}) ise 0,41 ila 0,76 arasında değişmektedir.

EK:4

7/A ve 7/B Sınıflarının Dinlediğini Anlama Becerilerinin Tespiti Amacıyla Dinletilen Metin (Kaynak: MEB 7. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı 2010:223,224)

MİRAS KEÇE

Geçen sene ailemize bir taraftan küçük bir miras hissesi düştü. Çini bir soba ile dört boru, iki kanat perde, ayaklı bir gaz lambası, beş altı tencere, boş bir sandık. Yani davalı bir mirasta karşı tarafın gönderebileceği birtakım şeyler... Afedersiniz; birçok defalar yaptığım gibi yine unuttuyordum: Bir de küçük bir keçe parçası.

Evdekiler bütün bunları didik didik ettikten sonra:
– Doğrusu, Paşa'nın karısı tam ümit ettiğimiz gibi çıktı, dediler. Ayol bunları eskici bile kabul etmez.

Hakları vardı. Çini soba, mirasına konduğumuz Paşa'nın 310'da evlendiği zaman aldığı sobaydı. Sandık da hanımın ilk çeyizleri sakladığı sandık. Perdeler lime lime olmuştu. Yalnız birisinin komişi duruyordu. Birisinin de uç tarafındaki işlemler henüz çürümemişti. Tencereler kalaysızdı! Ya şu keçe parçası...

Halam:
– Vallahi utansınlar, dedi. Bu keçe parçası da gönderilir mi kardeş?

Annem:
– Deli olmuşlar, dedi. Hiç olmazsa Paşa'nın Yemen dönüşü getirdiği canım Hicaz işlerinden bir tanecik koyar insan.

Halam:
– Kuzum Hanife, dedi. Allah aşkına şu keçe parçasını uşakla yollayıp bahçe duvarlarından içeriye attır.

Ve sonra, iç kapının hemen önünde odaya atılmış olan keçe parçasına terliklerinin ucuyla şöyle bir dokundu:

– O, dedi. Keçe değil, pislik yuvası.

Ertesi gün, bizim küçük mirası çöpçü bile kabul etmedi. "Arabayı abur cuburla dolduramam hanımefendi!" dedi. Yalnız, Aşçı Mehmet başka bir şey yaptı. Keçeyi beş altı su yıkadı. Tele astı. Kuruttu:

– Hanımefendiciğim, dedi. İsterseniz yemek odasının kapısı altına seriverelim. Kuru tahtayı da

kapatmış oluruz!

Keçe bir müddet orada kaldı. Belki beş altı ay, hizmetçi kız haftada iki defa çınar ağacının altına asıyor; elinde bir değnek, bir taraftan var gücüyle vuruyor, bir taraftan da:

– İllallah bu keçeden, diyordu. Evin bütün tozlarını yer yutar!

Sonra bir gün çamaşırcının küçük iskemlesinin üzerinde gördüm. Orada dört kat edilip bırakılmıştı. Kış gelince bir iki ay kümesin üstüne örtüldü. Birkaç hafta bahçede sürünüp kaldı. Bir gün, sokak kapısının önünde, baktım paspas vazifesini görüyor.

Nihayet geçen hafta annem şöyle dedi:

– Bu ufak tefeklerden bıktım usandım çocuklar!

Annemin ufak tefek dediği şeyler Paşa'nın mirasından çini soba ile borular, ayaklı gaz lambası, bir yığın Fransızca mecmua, eski bir dolap, birkaç da tencereydi. "Küçük odaya bunlardan girilmiyor doğrusu. Satmaktan başka çare yok!"

İki eskici ile anlaşamadık. Ertesi gün getirdiğim biri de topuna birden üç buçuk lira verince annem:

– Dilenciye veririm de bu adamlara yine satmam! dedi. Adamı da kapı dışarı etti. Sadece eskiciyi kapıya doğru uğurluyordum ki birdenbire durdu.

– Beyim, dedi. Bunu satıyor musunuz?

– Hangisini?

– Şu keçeyi canım!

Annem:

– Allah Allah, dedi. Adam çıldırmış galiba! Ayol kaç para verirsin ona sen!

– Dört lira vereyim hanım!

– Aaa, sen sahiden aklını oynatmışsın ayol.

Canım çini soba ile sedirlerle on lirayı çok gör de pis keçeye dört lira?

Halam merdivenlerden acele acele indi.

Zannedersem annemin koluna bir çimdik atmış olacak ki ikisi birden yan odaya daldılar. Ben de kapı ile sofa arasında onlara kulak verdim.

Halam:

– Aman Hanife'ciğim, bu işte bir şey olacak, diyordu. Adam ya hiçbir şeyden anlamıyor yahut bu keçe değerli bir şey.

Ben:

– Canım dedim, uzatmayın Allah aşkına. Böyle eskiciler vardır. Bir eve girdiler mi en umulmayacak şeye para verirler. Ama blöftür ha; alaydır, verin bakalım alıyor mu?

Bununla beraber üçümüz, daha doğrusu ben, annem, halam, hizmetçi kız, aşçı miras keçenin üzerine birdenbire eğilmiştik. Ayaklanmızın altında günlerce paspas vazifesi gören keçe, bana gerinip uyanıyor gibi geldi. Âdeta şahrem şahrem dökülen kenarları, binlerce ayak gibi kıvıldıyor, ayaklanmızla yara içinde kalan göğsü, tuhaf bir şifa merhemiyile

iyileşmiş kadar teneffüs ediyor; ötesinde berisinde bir iki çiçek kırıntısı tarhlan yeni yapılmış bir bahçede sanki gözlerini açıyordu. Sanki bir iki dakika daha geçerse birdenbire aramızda ayaklanacak; parmaklarımızın arasında fırsatını bulduğu dakika, cins bir at gibi süratle uzaklaşıp gidecekti.

Fakat annem uzatmadı:

– Bana bak, dedi. Bizim alayla düzenle işimiz yok. Hepsine on lira ver, al git.

Adam, diğer eşyalann bulunduğu odaya girmeden keçeyi derleyip topladı, koltuğuna aldı:

– Hanımcığım, dedi. Şimdi bir araba getirip ötekileri de alırım!

Miras keçenin müşterisini ancak bir hafta sonra görebildik. Daha kapıdan girer girmez:

– Sormayınız, dedi. Daha iki dakika duracak olsaydım, sizin keçeden tam iki yüz lira kazanıyordum. Bir dakika durdu:

– Müzeden aldılar, dedi. Benim yirmi beş liraya sattığım adam, tam yüz yetmiş beş lira kazandı.

Halam koltuğuna yığıldı. Annem biraz kolonya ister gibi oldu. Ben de soğuk su ile yüzümü bir iyice yıkadım!

Halamdan aşçıya kadar gece gündüz üç gün bizim keçe konuşuldu, içimizde hiçbirimiz inanmıyor; halam:

– Gözlerimle görmeliyim, diyordu. Bizim keçe... Paşa'nın mirası... İki yüz lira... Vallahi yalan...

Bu konuşmanın ertesi günü halamla annem önde, ben arkada, hizmetçi kızla aşçı daha geride Topkapı Sarayı'nın yeni açılan eski işlemler ve halılar müzesinden içeri girdik.

Her nedense hepimizde tuhaf bir titreme vardı. Hizmetçi kız aşçıya sokuluyor, çınar ağacının altında miras keçeyi değnekle saatler saati dövdüğü, suya vurduğu, ıslattığı, tekrar kuruttuğu, tekrar dövdüğü günleri düşünüyordu.

Halam birdenbire durdu.

– Çocuk, dedi. İşte, işte!

Hakikaten bizim keçeydi. Bir sedirin üstünde duruyordu. Tek basmaydı. Yukarıdan açık bir pencereden, yüzüne hafif bir gün ışığı vumuştı. Âdeta bacak bacak üstüne atmıştı, gururlu bir hâli vardı. Hepimiz bir adım geri çekildik. Zaten kalın bir kordon bizi birbirimizden ayırıyor, aramıza âdeta denizler, okyanuslar, servetler ve asırlar koyuyordu. Ben biraz eğildim ve keçe hazretlerinin hemen üstüne bırakılmış olan levhayı okumaya çalıştım:

Halam duramadı. Elini uzatmak, parmaklarıyla yoklamak istedi. Fakat birdenbire yan tarafımızda odacıardan biri atıldı:

– Hanım, dedi. Bak, peşin haber vereyim. El sümek, dokunmak yasak. Bunlar antika şeylerdir çünkü. Sonra yavaş yavaş annemle halamın arasına girdi:

– Müzeye geleli bir hafta oluyor, dedi. Ama bin senelik. Yazık ki maldan anlamayan kişilerin eline

düşmüş. Şu örmeye bakın, şu sarı renge, şu tozpembesine... Sanattan anlamayan bile bunları görürdü.

Keçenin karşısında ne kadar kaldığımızı bilmiyorum. Yalnız benim başımın içinde bir sinema hilesi gibi keçe, değnek, paspas üstünde tepinen ayaklar, çamaşırıktaki iskemle, kümesin üstü, tozlar, sonra tekrar değnek, yine paspas üstünde tepinen ayaklar, halam, hizmetçi kız, hepsi birbirine kaşıyor, bu oda içindeki bütün eşyaları alıp götürren bir sel hızlı hızlı akıyordu.

Kenan Hulusi KORAY

EK:5

Deney ve Kontrol Grubuna Dinletilen 1. Metin
(Kaynak: MEB 7. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı 2010:223,224)

YEŞİL GÖZLÜ KARDAN ADAM

Gökten kar yerine çiçek yağıyor, her kar tanesi diğerinden farklı. Tıpkı parmak izlerimiz gibi.

Öğretmenimiz anlatmıştı. Milyarlarca insan, milyarlarca parmak izi dememiş. Hani suçluları parmak izinden tespit ediyorlar ya! Bu farklılıktan dolayı.

Kar taneleri de öyle. Hepsinde aynı nakış, hepsinde aynı motif. Aynı olan, üzerlerindeki imza. İmza hep aynı.

Kar taneleri yere usul usul iniyor. Paraşütle iner gibi. Kar nasıl oluşuyor? Merak edip araştırdım, birkaç kitap karıştırdım. Çok ilginç bir serüveni var kar tanelerinin. Hayret verici bir yolculuk.

Su damlası sıcaktan buharlaşıyor. Güneş ışınlarına binip göğe çıkıyor. Yukarıda hava öyle soğuk ki Kuzey Kutbu gibi. Bizim minicik su damlası çıktığına çıkacağına pişman oluyor. Saydam bilye gibi bir su damlasıyken donup kristal oluyor. Üşüyor yani. Üşüyünce de azıcık ısınmak için aşağıya inmek istiyor. Böylece kar tanesi olarak yere iniyor. Belki de aslına dönmek istiyor. Tekrar su damlası olmayı hayal ediyor.

İyi ki iniyor. Bizim için de eğlence oluyor.

Alper, Murat, Temel, Burak, Can... Yani biz, beş kafadar hemen toplanıyoruz. Önce yoruluncaya kadar kar topu oynuyoruz, sonra da dinlenmek için kardan adam yapıyoruz. Kardan adamın gövdesi, kafası tamamlanınca sıra giydirmeye, kuşatmaya, süslemeye geliyor.

Murat,

– Boyunbağı benden, diyor.

Alper atılıyor:

– Kalemi de benden. Şöyle sağ elinde bir tükenmez kalem olmalı.

– Tükenmez kalem mi? diyorum. Elinde kalem olan bir kardan adam hiç görmedim ben.

– İyi ya işte, diyor Alper. İlki bizimki olacak. Eli kalem tutan bir kardan adamımız olsa fena mı olur?

– Haklısın, diyorum. Yazar çizer bir kardan adam olsun.

Ne o süpürge filan? Bütün kardan adamlar çöpçü olmak zorunda mı?

– Cep telefonu da olmalı, diyor Burak.

– O kadarda değil, diyorum. Kardan adam cep telefonunu ne yapsın?

– Rica ederim, diyor Burak. İletişim çağındayız, unutmayalım. İletişimden uzak bir kardan adam olur mu?

– Oldu olacak kucağına bir de dizüstü bilgisayar verelim, diyorum.

– Harika! diye bağınıyor Murat.

– Ama nereden bulmalı? diye ekliyor.

Alper, "Beş dakikaya kalmaz gelirim." deyip ayrılıyor. Biraz sonra elinde bir tükenmez kalem ve birkaç zeytin tanesiyle yanımıza dönüyor.

Bir dakika! Ama bu zeytinler siyah değil, yeşil.

– Siyah zeytin bulamadın mı, Alper? diyoruz.

– Bulamadığım için değil, diyor. Bütün kardan adamlar kömür gözlü olacak değil ya. Bizim kardan adamımız da yeşil gözlü olsun.

Bu da bir ilk olacak galiba.

Yeşil gözlü kardan adam.

– Bir de gözlük takmalı diyor, Temel. O zaman resim tamamlanır işte.

Sonra heyecanla devam ediyor:

– Bakın, aklıma ne geldi! Bizim kardan adamın okuyazar olması yetmez. Bence bilim adamı olmalı o. TUZAM' da çalışmalı.

– Abartmayalım istersen, diyor Burak. Bir kardan adam yapalım dedik, işi nerelere götürdünüz. Tükenmez kalemmiş, cep telefonuymuş, dizüstü bilgisayarımış. Bir de TUZAM çıktı şimdi. Söylesene TUZAM da ne demek oluyor?

– Türkiye Uzay Araştırmaları Merkezi.

– Öyle bir kuruluş olduğunu bilmiyordum.

– Olmalı, diyor Temel. Amerika' da NASA varsa bizde de TUZAM neden olmasın?

Bu çocuk uçuyor. Gök bilimleriyle kafayı bozmuş.

– Astronomi okuyacağım, diyor. Uzaya çıkan ilk Türk astronot ben olacağım. İlk Türk uzay mekiğini ben uçuracağım.

Konya ovasına bir uzay üssü kuracakmış. Füze fırlatma rampası için Konya-Karaman sınırı uygunmuş.

– Niçin Konya-Karaman? diyoruz.

– Araştırdım, diyor, deprem konusunda güvenli. Fay hattı may hattı yok. Allah korusun, tam fırlatma sırasında deprem olsa felaket olmaz mı?

Her şeyi düşünmüş Temel. Ayrıntılara varıncaya kadar hepsini hesaplamış. İlk uzay mekiğinin adını bile koymuş: Birunî.

– Niçin Birunî? diye soruyor Alper.

Temel, bir bilim adamı ciddiyetiyle cevap veriyor:

– Bir sürü ansiklopedi karıştırdım. Birunî ilk Türk astronomi bilginlerinden biri. Bin yıl önce yaşamış. Dünyanın hem kendi etrafında hem de güneşin etrafında döndüğünü ilk defa o ispatlamış. Yerin çapını da ilk defa o ölçmüş.

Kardan adamın boyun bağı düzeltirken

– Aslında, diyor, kardan adama bir astronot elbisesi giydirebilseydik, ne hoş olurdu.

– Amma attın! diyoruz.

– Öyle demeyin diyor. Kardan adamların da astronot olmaya hakkı var.

– Onlar su damlasıyken buharlaşıp göğe çıkıyorlar, profesör, diyorum. Onların mekiğe filan ihtiyacı yok.

– O da doğru ya! diyor.

Öğleye doğru güneş iyiden iyiye kendini hissettiriyor. Kar yumuşuyor. Kardan adamımız kendinden geçiyor.

Yeşil gözlü, bilgin kardan adamımızı güneşin insafına terk edip evlerimize dağılıyoruz.

Tacettin ŞİMŞEK

EK:6

Deney ve Kontrol Grubuna Dinletilen 2. Metni
(Kaynak: MEB 7. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı 2010:81)

BÜLBÜL İLE BAĞCI

Gül bahçesi... Kırmızı, pembe, sarı güller... Çevreyi gül kokusuna boğan, rengârenk güllerin yetiştiricisi ihtiyar bir bağcıydı. Geçimini sağlamak bir yana, bir gülün açmasıyla sanki bayram ederdi. Bahçede değil de sanki kalbinde büyütüyordu tomurcukları.

Gül mevsiminde bağcı kendisini kaybederdi âdeta.

Bu yıl yeni bir gülün aşısını yapmıştı. Açılmasını sabırsızlıkla bekliyordu. Onu veren bahçıvan, "Bu gül, güllerin sultanıdır. Rengi, kokusu çok farklıdır. Diğer güllere benzemez." demişti.

Bağcı, gülü özenle büyütüyordu. Daldaki tomurcukları gözü gibi koruyordu. Sonunda tomurcuklar goncaya dönüştü. Gonca patladı ve bahçeyi güzelliğe boğan bir gül çıkıverdi ortaya. Bağcının içi içine sığmıyordu sevinçten.

O günü akşama dek bağda geçirdi.

Gece uzadı da uzadı. Bağcının gözüne bir türlü uyku girmedi. Sabahı zor etti. Şafaktan sonra, günün ilk ışıklarıyla birlikte bağa gitti. Baktı ki ne görsün!

Bir bülbül, güle konmuş, hoyratça yapraklarını yoluyor.

Bağcı dehşet içinde olup biteni seyretti bir süre. Bülbülü yakalamak için çok uğraştı fakat kaçırıldı. Ertesi gün, bülbül yine aynı güle konmuş, kalan yapraklarını yolmuştu. Bağcı bu kez de bülbülü kaçırdı.

Artık kararını vermişti. Bir tuzak kuracaktı bülbüle.

Ustaca hazırladı tuzağı. Bülbül geldi yine ağaca konmak için bir güzel tuzağa düştü, bağcı alıp eve götürdü, kafese hapsetti. Bağcı ertesi gün bülbülü kafeste bırakarak bağına gitti. Akşam eve dönüp geldi, bülbül ağlıyordu.

– Ben sana ne yaptım da beni buraya hapsediyorsun? Sesimi beğendiysen kafese koymana gerek yok, ben, zaten senin bahçenin bülbülüym.

Bağcı:

– Sen, dedi, kızgın kızgın; benim en güzel gülümü yoldun.

– Nasıl olsa birkaç gün sonra kendisi solacaktı, yaprağını dökecekti, dedi bülbül.

Bağcı baktı, doğru söylüyor bülbül. Kızgınlığı geçti, acıyarak serbest bıraktı onu.

Bülbül, pencereye kondu. Uçmadan önce:

– Beni özgür bıraktın... Çok teşekkür ederim. Ben de buna karşılık sana bir sır söyleyeceğim. Bağcının kuzey ucunda, o büyük dut ağacının yanında bir hazine gizli, dedi. Sonra kanatlanarak gözden kayboldu.

Bağcı, başlangıçta inanmadı kuşun söylediğine. Sonra, içine bir kuşkudur düştü, "Belki doğrudur." diyerek kazdı bülbülün sözünü ettiği yeri. Kazdı ki ne görsün... Büyük bir küp, içi dolu altın.

Ertesi gün bülbül yine bağdaydı.

Bağcı, bülbüle:

– Bir şeyi, dedi, çok merak ediyorum.

– Neyi?

– Sen, hazinenin yerini bildin de tuzağı nasıl fark edemedin?

(...)

Beydeba

EK:7

Deney ve Kontrol Grubuna Dinletilen 3. Metin
(Kaynak: MEB 7. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı 2010:252)

EMİNE TEYZE'NİN ÇİLEK REÇELİ

Biz onu çok seviyorduk. Köyden taşınmışlardı. İki kızı bir oğlu vardı. Boş durmayı hiç sevmezdi Emine Teyze. Apartmanın çevresindeki küçük bahçe o gelince yeşillendi. Renk renk kasımpatılar, aslanağızlan, güller dikti. Annemi görünce yakınırdı:

"Güneşe hasret zavallı çiçekler. Günde yarım saatçik yalayıp geçiyor. Bu kadar güneş yetmez ki onlara."

Annem hak verirdi ona. Başını sallar:
"Haklısın Emine Teyze, çok düzensiz yerleştirmişler yapıları. Yalnız çiçekler değil, biz bile göremiyoruz güneşin yüzünü." derdi.

Emine Teyze çok şakacı bir insandı. Anneme takılır:
"Sizin ayağınız var, yürüyüp gidersiniz parklara, meydanlara. Ya bu elsiz ayaksız yavrucaklar ne yapacak?" der çiçekleri gösterirdi. Onları hep insanmış gibi düşünmesi çok hoşuma giderdi. Bitkileri sevmeyi, onları incitmemeyi Emine Teyze'den öğrendim, diyebilirim.

Evinin işini ve çiçeklerle ilgilenmeyi bitirdikten sonra kapı önüne bir sandalye çıkarırdı. Orada oturur, dantel işlerdi. Gelen geçen kadınlar ilgiyle bakardı onun durmadan işleyen parmaklarına. Dantel motifini inceler, hayran kalırlardı güzelliğine. Kimisi eve koşup biraz ip alır gelir, aynı örneği çıkarmaya çalışırdı. El işi yapamayan kadınlar:

"Bize de işle Emine Teyze. İpini alınız, el emeğini de öderiz." derlerdi.

Ben ders çalışmaktan sıkıldığımda balkona çıkar, onu izlerdim. Benimle de ilgilenir, şakalaşırı. Bana "Salon Çiçeği" derdi, evden pek çıkmadığım için.

Babam, Emine Teyze'nin oğluna kendi çalıştığı yerde bir iş bulduğunda kadıncağzı bizi yere göğe sığdıramaz oldu. Herkese ne kadar iyi insanlar olduğumuzu anlata bitiremiyordu. Bizim aileyi dünyanın en iyiliksever ailesi ilan etmişti neredeyse.

Mahallemizdeki insanlar bu olaydan sonra babamın yolunu gözlemeye başladılar. Kimi zaman onu sokakta yakalarlar; oğullarına, kızlarına iş bulmasını isterlerdi. Babam kimseyi kırmak istemezdi ama o kadar kişiye nereden iş bulacaktı? Yine de sağa sola telefon eder, arkadaşlarına sorar, çevresindeki insanlar için iş arardı.

Bir akşam Emine Teyze bize geldi. Elinde de küçük bir kavanoz reçel vardı, çilek reçeli.
"Ben yaptım, afiyetle yiyin." dedi.

Ben de babam da çilek reçelini çok severdik. Emine Teyze daha kapıdayken hemen tatmak istedik. Koşarak mutfığa gidip iki çay kaşığı getirdim. Babamla reçeli tattık, gerçekten çok güzeldi. Babam ağzını şapırdatarak Emine Teyze'yi kolundan tutup oturma odasına götürdü:
"Gel bakalım Emine Teyze, otur şöyle. Önce şu reçeli nasıl yaptın, onu anlat, sonra hâl hatır sorarım. Aklıma herkesi rahatlatacak bir düşünce geldi." diyerek bizi de meraklandırdı.

Emine Teyze, reçelinin beğenilmesinden kıvanç duymuştu. Güzelce kuruldu koltuğa ve ballandıra ballandıra reçeli nasıl yaptığını anlattı. Babam:
"Başka reçeller de yapabilir misin peki?" diye sorunca Emine Teyze, bu da bir şey mi anlamında elini salladı.
"Sen ne diyorsun Mehmet Bey oğlum, elli çeşit reçel yaparım ben. Patlıcan reçelinden tut, muz reçeline kadar. Elime ne geçerse onun reçelini yapabilirim."

Ben de Emine Teyze'nin yanına oturmuş hayran hayran anlatışını izliyordum. Bana sarılarak:
"Bu salon çiçeğinden bile reçel yaparım." deyip öptü beni.

Babam ellerini ovuşturuyor "müthiş", "çok güzel" diye kendi kendine konuşuyordu. Sonunda aklındaki düşünceyi açıkladı.

"Bir reçel yapimevi kuracağız. Emine Teyze de baş aşçımız olacak."

Elindeki işsizler listesini sallıyordu babam.
"Burada adları olan on beş kişi de reçel yapimevinde çalışacak."

Hepimiz şaşkınlıkla izliyorduk onu. Her şeyi planlamış gibi anlatıyordu. Meyvelerin nasıl alınacağını, kavanozları, satışın nasıl yapılacağını, bu iş için ne kadar para gerektiğini oracıkta anlatıverdi. Emine Teyze:
"Aferin Mehmet Bey oğlum, sen büyük adamsın vallahi!" diyerek onayladığını ve bu işe katılacağını belirtmiş oldu.

Babam ertesi gün işsizler listesini elimde tutuşturup bir bir bu insanları bulmamı, akşam bizim evde toplantı yapılacağını haber vermeme istedi. Bu işi yapmak doğrusu kolay olmadı. Bulduğum insanlar, ne olduğunu merak ediyor, benden öğrenmeye çalışıyorlardı. Babamın tembihlediği gibi kimseye bir şey söylemiyor:
"Akşam babam her şeyi anlatacak." diyordum.

Saat sekiz buçuk olduğunda listedeki herkes bizim eve gelmişti. Salonunda oturacak sandalye, koltuk yeterli sayıda olmadığından, çoğu yere oturdu.

Babam, elinde not aldığı kâğıtlar, seslerin kesilmesini bekliyordu. Sağında Emine Teyze vardı. Yaptığı çilek reçelinin bir iş alanı oluşturmasından gurur duyduğu yüzünden belli oluyordu.

Babam konuşmaya başladı:
"Arkadaşlar, hepinizin toplantı nedenini çok merak ettiğinizi biliyorum. Bu yüzden sözü uzatmadan konuya

gireceğim. Size bir müjdem var... Mahallemizdeki işsizlerin seyerek çalışıp kazanç sağlayabilecekleri bir iş kuracağız..."

Salonda bir uğultu başladı. Herkes şaşkınlığını değişik ünlemlerle dile getiriyordu:

"Ne işi bu acaba?"

"Allah Allah!"

"Sen biliyor musun komşu?"

Babam masaya kalemiyle birkaç kez vurduktan sonra uğultu azalarak kesildi. Babam konuşmasını sürdürdü:

"Emine Hanım'ın reçel yapım yöntemiyle bir reçel yapımevi kuracağız. Buradaki herkes işin içinde olacak. Bir dayanışma oluşturacağız. Gerekli ürünleri, araç ve gereçleri satın alacağız. Herkes kendi bütçesine göre para koyacak ve ortaklaşa yürüteceğimiz bu işi. Kazancımızı da bölüşeceğiz. Ne diyorsunuz? Yapabilir miyiz bu işi?"

Salondakiler babamın sorusunu alkışlayarak yanıtladı. Alkış uzun süre dinmedi. Babam heyecanlanmış, yanakları kızarmıştı. Onu ilk kez böyle görüyordum.

Alkışlar dindikten sonra birkaç kişi reçel yapımevi ile ilgili sorular yöneltti. Babam onları yanıtladı ve herkes bu işin olabileceğine inandı.

O akşam toplantı geç saatlere dek sürdü. Para miktarı belirlendi. Reçel yapımevinin neresi olacağına karar verildi. Artık herkesin uykusu geldiğinden bir hafta sonra toplanmak üzere babam toplantıya son verdi.

Sonraki günler her şey yolunda gitti. Ortak üyeler oy çokluğu ile babamı reçel yapımevine müdür yaptılar. Böylelikle babam diğer işinden ayrılmış oldu.

Reçellerin markası ne oldu biliyor musunuz? EMİNE TEYZE REÇELLERİ... Bu adı toplantıda ben önermiştim. Oy birliği ile kabul edildi.

Miyase SERTBARUT

EK:8

**7/A ve 7/B Sınıflarının Dinlediğini Anlama Becerilerinin Tespiti Amacıyla
Uygulanan Test Soruları**

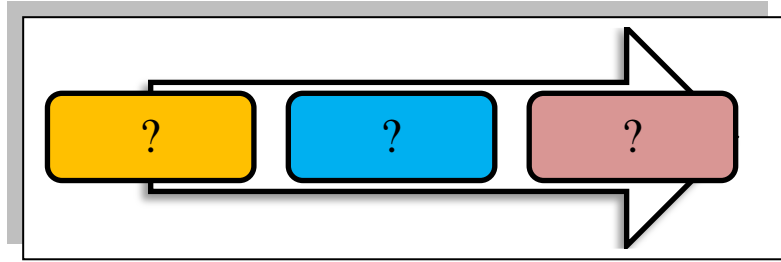
Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız. Her sorunun bir doğru cevabı bulunmaktadır. Teste istediğiniz sorudan başlayabilirsiniz.

SORULAR:

- 1) **Miras olarak aileye gönderilenler arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?**
 - a) çini soba
 - b) keçe
 - c) perde
 - d) saat
- 2) **Aşağıdakilerden hangisi metinde geçen kahramanlardan biri değildir?**
 - a) Anne
 - b) Aşçı Mehmet
 - c) Müze Müdürü
 - d) Hizmetçi Kız
- 3) **Annenin metinde geçen gerçek ismi nedir?**
 - a) Hanife
 - b) Pakize
 - c) Nefise
 - d) Hülya
- 4) **Hala miras keçeyi ilk gördüğünde neye benzetmiştir?**
 - a) Beyaz bir pamuğa
 - b) Pislik yuvasına
 - c) Desenleri güzel bir işlemeye
 - d) Kirlenmiş bir havluya

- 5) Keçeyi “yemek odasının kapı altına sermeyi” teklif eden kimdir?
 a) Aşçı Mehmet
 b) Hizmetçi Pakize
 c) Hala
 d) Şoför Yaşar
- 6) Paşa’dan kalma mirasın satılması gerektiğini teklif eden kimdir?
 a) Hala
 b) Anne
 c) Yazar
 d) Hizmetçi kız
- 7) Keçeyi aileden 4 liraya alan eskici kaç liraya satmıştır?
 a) 25
 b) 35
 c) 45
 d) 55

8)

Yukarıdaki kutucuklara miras keçenin serüveni yazılacaktır. Sizce hangi seçenek yazılmalıdır?

- a) Yazarın evi-eskici -müze
 b) Mısır-yazarın evi-müze
 c) Mısır-Paşa Konağı-müze
 d) Paşa Konağı- yazarın evi- müze
- 9) Müze miras keçeyi kaç liraya almıştır?
 a) 155
 b) 165
 c) 175
 d) 185
- 10) Miras keçenin sergilendiği müze nerede bulunmaktadır?
 a) Yıldız Sarayı’nda
 b) Topkapı Sarayı’nda
 c) Beylerbeyi Sarayı’nda
 d) Çırağan Sarayı’nda

- 11) Miras keçeyi Müze neden yüklü bir miktar para vererek satın almıştır?
 a) Antika olduğu için
 b) Paşa'dan kaldığı için
 c) Mısır ürünü olduğu için
 d) Güzel olduğu için
- 12) Miras keçenin 1000 yıllık olduğunu söyleyen kimdir?
 a) Müze Müdürü
 b) Müzedeki odacı
 c) Paşa'nın kardeşi
 d) Eskici
- 13) “El sürmek, dokunmak yasak. Bunlar antika eşyalar çünkü.” Metinde geçen altı çizili kelimenin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?
 a) Tarihi değer taşıyan, eski ve değerli eşya
 b) Kullanılmaktan yıpranmış eşya
 c) Çöpe atılması gereken, üzerinde çeşitli bakteri ve mikroplar taşıyan eşya
 d) Mısır medeniyetine ait eşyalara verilen ad.
- 14) Metinde geçen “*mirasa konmak*” kelime grubunun anlamı aşağıdakilerden hangisidir?
 a) Miras bırakılan eşyaları teslim etmek
 b) Miras bırakanları takip etmek
 c) Kendisine bırakılan mirasa sahip olmak
 d) Başkasına bırakılan mirası elde etmek için fırsat kollamak.
- 15) Metinde “*Adeta bacak bacak üstüne atmış gururlu bir hali vardı.*” şeklinde anlatılan nedir?
 a) Çini Soba
 b) Hizmetçi Pakize
 c) Şoför
 d) Miras Keçe
- 16) Miras Keçe eskiciye satılmadan önce ve satıldıktan sonra evdekilerin genel olarak duyguları nasıldır?
 a) Sinirli-pişman
 b) Sevinçli-üzgün
 c) Pişman-mutlu
 d) Üzgün-kızgın
- 17) Aşağıdakilerden hangisi metnin başlığı olamaz.
 a) Miras
 b) Son Pişmanlık
 c) Küçük Keçe
 d) Sonbahar

18) Metnin yazarı kimdir?

- a) Kenan Hulusi Koray
- b) Kemal Hakan Karay
- c) Kemalettin Hakan
- d) Koray Özhakan

19) Aşağıdakilerden hangisi dinlediğiniz metne ilişkin bir soru olamaz.

- a) Keçe niçin bu aileye verilmiştir?
- b) Keçeyi aile kime satıyor?
- c) Keçe kaç liraya satılıyor?
- d) Keçeyi alan kapıcı, keçeye ne yapıyor?

20) “Hakikaten bizim keçeydi. Bir üzerinde duruyordu.” Cümledeki noktalı alana hangi kelime gelmelidir.

- a) Masa
- b) Sedir
- c) İp
- d) Çadır

EK:9

Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 1. Dinlediğini Anlama Testi Soruları

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız. Her sorunun bir doğru cevabı bulunmaktadır. Teste istediğiniz sorudan başlayabilirsiniz.

SORULAR:

- 1) **Kar tanelerinin yeryüzüne inmesini yazar neye benzetiyor?**
 - a) Paraşütle atlamaya
 - b) İntihar etmeye
 - c) Nehirde sürüklenmeye
 - d) Bir çiğ tanesine
- 2) **Aşağıdakilerden hangisi metinde geçen kahramanlardan biri değildir?**
 - a) Alper
 - b) Murat
 - c) Can
 - d) Dursun
- 3) **Kardan adamın eline kalem vermeyi akıl eden kimdir?**
 - a) Burak
 - b) Dursun
 - c) Alper
 - d) Hülya
- 4) **Metinde geçen çocukların tasarladığı ilk uzay aracının adı nedir?**
 - a) Farabi
 - b) İbni Sina
 - c) Biruni
 - d) Pisagor

- 5) **Temel'in düşlediği uzay üssü nerede yapılacaktır ?**
- Kayseri
 - Kırşehir
 - Konya
 - Kütahya
- 6) **Temel'in kuracağı uzay üssünün adı ne olacaktır?**
- NASAM
 - TUKEY
 - TUZAM
 - FÜZEM
- 7) **Kardan adam yapan arkadaşlar kaç kişidir?**
- 3
 - 4
 - 5
 - 6
- 8) **Kardan adamın eline neden cep telefonu vermek istiyorlar?**
- Eski bir telefonları olduğu için
 - Uzay çağında olduğumuz için
 - Güzel gözükeceği için
 - Kar rengiyle uyumlu olduğu için
- 9) **Arkadaşlar arasında en ilginç fikirleri olan hangisidir?**
- Temel
 - Dursun
 - Burak
 - Halil
- 10) **Kardan adama yeşil gözleri takan kimdir?**
- Burak
 - Halil
 - Alper
 - Can
- 11) **Metnin yazarı kimdir?**
- Cemalettin Şimşek
 - Tacettin Şimşek
 - Taner Şahin
 - Hayati Şahan

12) Murat'ın kardan adama takmak istediği şey nedir?

- a) Kalem
- b) Boyunbağı
- c) Eldiven
- d) Gözlük

13) Çocuklar yaptıkları kardan adama hangi mesleği yakıştırmışlardır?

- a) Bilim Adamı
- b) Öğretmen
- c) Doktor
- d) Polis

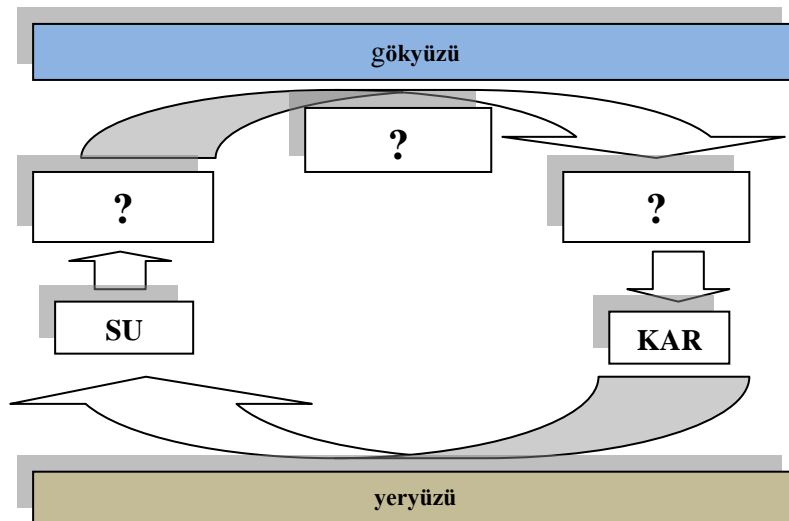
14) Kar tanelerinin birbirinden farklı oluşu neye benzetiliyor?

- a) Çiçek
- b) Şeker
- c) Parmak İzi
- d) İnsan Yüzü

15) Kartopu oynayarak yorulan çocuklar dinlenmek için ne yapıyorlar?

- a) Oturup dinleniyorlar
- b) Yakındaki çay bahçesine gidiyorlar
- c) Eve gidiyorlar
- d) Kardan adam yapıyorlar

16) Aşağıdaki şekilde kar tanesinin serüveni gösterilmiştir. Metne göre şekildeki boşluklara getirilecek en uygun seçenek aşağıdakilerden hangisidir?

- a) buharlaşma → soğuk hava → kristalleşme
- b) soğuk hava → buharlaşma → kristalleşme
- c) kristalleşme → buharlaşma → soğuk hava
- d) soğuk hava → kristalleşme → buharlaşma

17) Aşağıdaki görsellerden hangisi dinlediğiniz metin ile ilgili değildir?

a)

b)

c)

d)

18) Dinlediğiniz metinde geçen aşağıdaki cümlelerin hangisi öznel yargıdır?

- a) Biruni ilk Türk astronomi bilginlerindedir.
- b) Su damlası sıcaktan buharlaşır.
- c) Bizim kardan adam bence bilim adamı olmalı.
- d) Yerin çapını ilk defa Biruni ölçmüştür.

19)

Gökten kar yerine çiçek yağıyor, her kar tanesi diğerinden farklı. Tıpkı parmak izlerimiz gibi.

Metinden alınan yukarıdaki bölümde aşağıdakilerden hangisi vardır?

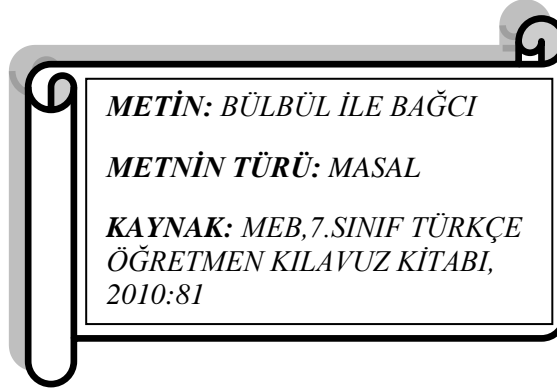
- a) Kişileştirme
- b) Benzetme
- c) Abartma
- d) Konuşturma

20) Metinde geçen NASA nerededir?

- a) İngiltere
- b) Amerika
- c) Afganistan
- d) Hindistan

EK:10

Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 2. Dinlediğini Anlama Testi Soruları

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız. Her sorunun bir doğru cevabı bulunmaktadır. Teste istediğiniz sorudan başlayabilirsiniz.

SORULAR:

- 1) **Bağcı hangi mevsimde kendisini kaybediyor?**
 - a) Gül mevsiminde
 - b) Yaz mevsiminde
 - c) Güz mevsiminde
 - d) Kış mevsiminde

- 2) **Bağcı ne zaman bayram ederdi?**
 - a) Bir gülün açmasıyla
 - b) Yeni bir gül gördüğünde
 - c) Bülbülü gördüğünde
 - d) Çok sevdiği bülbülün gelmesiyle

- 3) **“Bağcı gülleri adeta kalbinde büyütüyordu.” Cümlesi Bağcının gülleri hangi duyguyla yetiştirdiğini gösteriyor?**
 - a) Gururlu
 - b) Korkak
 - c) Şefkatli
 - d) Umursamaz

- 4) **Bağcının fiziksel özellikleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?**
 - a) Genç
 - b) İhtiyar
 - c) Şişman
 - d) Uzun boylu

- 5) **Bu yıl Bağcıyı heyecanlandıran şey nedir?**
- Yeni aşıladığı gülün çıkması.
 - Yeni aldığı bağdaki bülbül
 - Bülbüllerin gelme mevsiminin yaklaşması
 - Bağcının bağına kavuşması
- 6) **“Güllerin Sultanı” denilen gülün özelliği nedir?**
- Sadece bir ülkede yetişmesi
 - Renginin ve kokusunun çok farklı olması
 - Dikensiz olması
 - Yapraklarını hiç dökmemesi
- 7) **Güllerin Sultanı açınca Bağcı ne yapıyor?**
- Heyecandan diğer gülleri sulamayı unuttu.
 - Hayal kırıklığına uğradı ve üzüldü.
 - Umduğunu bulamamanın verdiği üzüntü ile evinin yolunu tuttu.
 - Çok sevindi ve o günü akşama kadar bağda geçirdi.
- 8) **Metinde geçen “içi içine sığmamak” deyiminden ne anlıyorsunuz?**
- Gurur duymak
 - Çok sevinmek
 - İçi bulanmak
 - Çok yemekten kaynaklanan ağrı
- 9) **Bağcı “Güllerin Sultanı” açtıktan sonra ne zaman bağa gidiyor?**
- Ertesi gün şafak vakti.
 - Ertesi gün öğle vakti.
 - Ertesi gün akşam vakti.
 - Ertesi gün öğleden sonra.
- 10) **Bağcı “Güllerin Sultanı” açtıktan sonra bağa gittiğinde ne görmüştür?**
- Yabani bir hayvanın bağa girdiğini
 - Bağın duvarlarının yıkıldığını
 - Bir bülbülün gülün yapraklarını yolduğunu
 - Bağın seller altında kaldığını
- 11) **“Bülbül ağlıyordu.” Cümlesinde hangi sanata başvurulmuştur?**
- Kişileştirme
 - Benzetme
 - Abartma
 - Konuşturma

12) Bülbülü yakalayarak kafese koyan kimdir?

- a) Ahmet Amca
- b) Bağcı
- c) Bağcının kardeşi
- d) Bağcının ırağı

13) Bülbül neden kafese konmuştur?

- a) Bağcıya şarkı söylemediği için
- b) Gln yapraklarını yolduğu için
- c) Bağcıdan izinsiz hareket ettiği için
- d) Bağcının kardeşini ısırđıęı için

14) Bağcı bülbülü neden serbest bırakıyor?

- a) Bülbülü sevdiği için.
- b) Bülbüle acıdığı için.
- c) Gller bir süre sonra yaprağını dökeceği için
- d) Bir canlıya zarar vermenin günah olduğu için.

15) Bağcı neden gl yetiştiriyor?

- a) Geçimini sağlamak için.
- b) Sevdiği için.
- c) Başka yapacak işi olmadığı için
- d) Boş zamanlarını değerlendirmek için.

16) Metinde, bülbül: “Ben zaten senin bağının blblym.” demektedir. Burada aşağıdakilerden hangisinin rneği vardır?

- a) Benzetme
- b) Kişileştirme
- c) Abartma
- d) Teşbih

17) Bağcının serbest bıraktığı bülbül, Bağcıya nasıl teşekkür ediyor?

- a) Bağcıya sır vererek
- b) Bağcının dediklerini yaparak
- c) Bağcıya bir hediye vererek
- d) Bağcıya gl vererek.

18) Aşağıdaki kelimelerden hangisi ile dinlediğiniz metnin içeriğinde yoktur?

- a) Hazine
- b) Sır
- c) Tuzak
- d) Lale

19) Dinlediğiniz metnin sonunda Bağcının içerisinde bulunduğu ruh hali nasıldır?

- a) Őaşkın
- b) Pişman
- c) KorkmuŐ
- d) Hüzünlü

20) Dinlediğiniz metin hangi mesajı vermektedir?

- a) Hayvanlara zarar vermemeliyiz.
- b) Güller hayatımızda çok önemli yer tutar.
- c) Geçici mutluluklar için kalp kırmamalıyız.
- d) Gerçek hazine hayvan sevgisidir.

EK:11

Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan 3. Dinlediğini Anlama Testi Soruları

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız. Her sorunun bir doğru cevabı bulunmaktadır. Teste istediğiniz sorudan başlayabilirsiniz.

SORULAR:

- 1) Emine Teyze'nin kaç çocuğu vardır?
 - a) 2
 - b) 3
 - c) 4
 - d) 5
- 2) Emine Teyze kahramana neden "Salon Çiçeği" derdi?
 - a) Evden hiç çıkmadığı için
 - b) Salonda oturmayı çok sevdiği için
 - c) Salonda kendi diktiği bir çiçek olduğu için
 - d) Salondaki çiçekle aynı adı paylaştığı için
- 3) Emine Teyze'nin, yazarımızın ailesini yere göğe sığdıramamasının sebebi nedir?
 - a) Yazarın babasının Emine Teyze'nin oğluna iş bulması.
 - b) Emine Teyze ile akraba olmaları.
 - c) Emine Teyze'nin sağlık problemlerinin bulunması.
 - d) Emine Teyze'nin kira vermemesi.
- 4) Emine Teyze'nin yazarın ailesine ilk hediyesi ne oldu?
 - a) Gül reçeli
 - b) Ayva reçeli
 - c) Çilek reçeli
 - d) Kayısı reçeli

- 5) Hikâyede geçen, yazarın babasının adı nedir?
a) Mutlu
b) Mahmut
c) Ahmet
d) Mehmet
- 6) Yazarımızın babasının aklına gelen parlak fikir nedir?
a) Ekmek fırını açmak
b) Tatlıcı açmak
c) Pastane açmak
d) Reçel yapımevi kurmak
- 7) Yazarın evinde yapılan toplantı saat kaçta başlamıştır?
a) 8.30
b) 9.30
c) 5.30
d) 6.30
- 8) Açılan yeni kuruluşun müdürü kim olmuştur?
a) Yazar
b) Yazar'ın babası
c) Yazar'ın annesi
d) Yazar'ın ablası
- 9) Üretilecek ürünlerin adını kim koymuştur?
a) Yazar
b) Yazar'ın babası
c) Yazar'ın annesi
d) Yazar'ın ablası
- 10) Aşağıdakilerden hangisi metnin başlığı olamaz?
a) Babamın Fikri
b) Yeni Kurulan İş
c) Becerikli Teyze
d) Zeki Çocuk
- 11) Metnin yazarı kimdir?
a) Münevver Gözübüyük
b) Mahmut Ölmez
c) Mihriban Üzülmez
d) Miyase Sertbarut

12)

Yandaki görsel metin ile ilgili hangi mesajı vermektedir?

- a) Kibarlık
- b) Yardımseverlik
- c) Tatlı dil
- d) Temizlik

13) Dinlediğiniz metinde geçen, “*Annemi görünce yakınırdı.*” cümlesinde altı çizili sözcük hangi anlamda kullanılmıştır?

- a) Ateşle yakmak
- b) Üzgünlüğünü ifade etmek
- c) Şikâyet etmek
- d) Dedikodu yapmak

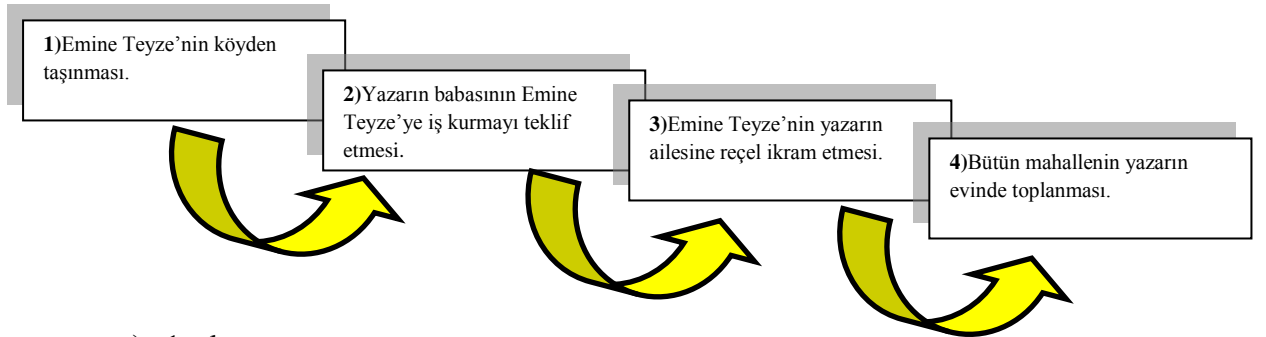
14) Dinlediğiniz metinde geçen, “*Güzelce kuruldu koltuğa ve ballandıra ballandıra reçelin nasıl yapıldığını anlattı.*” cümlesinde altı çizili söz grubu hangi anlamda kullanılmıştır?

- a) Başka nesnelere benzeterek
- b) Gereğinden fazla abartarak
- c) Gereğinden fazla uzatarak
- d) Tatlı bir söyleyişle anlatarak

15) Dinlediğiniz metinde aşağıdaki sonuçların hangisi çıkarılamaz?

- a) Çalışmanın ve üretmenin yaşı yoktur.
- b) Birlikten kuvvet doğar.
- c) Bir evde yalnız bir kişinin çalışması yeterlidir.
- d) İnsanlar birlik içerisinde olurlarsa pek çok zorluğu kolayca aşarlar.

16) Aşağıda verilen olaylardan hangisi dinlediğiniz metindeki olayların akış sırasını bozmaktadır?

- a) 1. olay
- b) 2. olay
- c) 3. olay
- d) 4. olay

17) Dinlediğiniz metinde geçen ve aşağıda verilen sebep-sonuç cümlesindeki boşluğa aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

“ Emine Teyze..... çok üzgündü.

- a) Hasta olduğu için
- b) Oğlu işsiz olduğu için
- c) İsteddiği reçeli yapamadığı için
- d) Şehre uyum sağlayamadığı için

18) Dinlediğiniz metinde geçen ve aşağıda verilen amaç-sonuç cümlesindeki boşluğa aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

“Babam..... fabrika kurmaya karar vermişti.”

- a) Çok para kazanmak amacıyla
- b) Mahalledeki işsizliğe son vermek amacıyla
- c) Dedesinden kalan mirası değerlendirmek amacıyla
- d) Reçel yapmak amacıyla

19) Dinlediğiniz metinde yazarın babasının hangi kişilik özelliği öne çıkmaktadır?

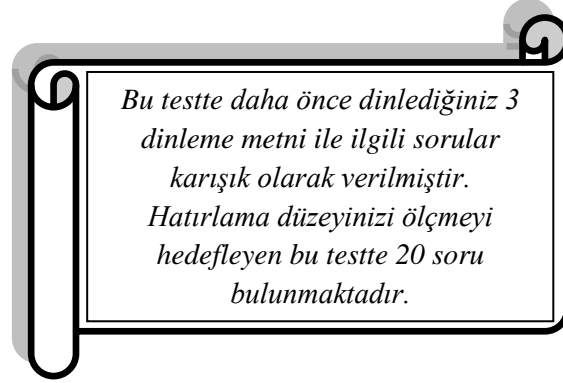
- a) Liderlik
- b) Sakinlik
- c) Kızgınlık
- d) Duygusallık

20) Dinlediğiniz metinde hangi toplumsal soruna çözüm bulunmuştur?

- a) İşsizlik
- b) Hırsızlık
- c) Saygısızlık
- d) Görgüsüzlük

EK:12

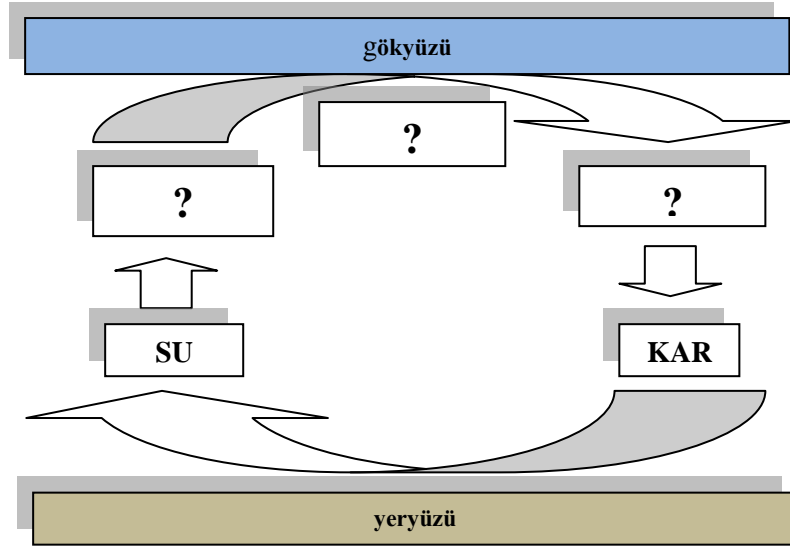
Deney ve Kontrol Grubuna Uygulanan Kalıcılık Testi Soruları

Her sorunun bir doğru cevabı bulunmaktadır. Teste istediğiniz sorudan başlayabilirsiniz.

SORULAR:

- 1) Aşağıdaki şekilde kar tanesinin serüveni gösterilmiştir. “Yeşil Gözlü Kardan Adam” metnine göre şekildeki boşluklara getirilecek en uygun seçenek aşağıdakilerden hangisidir?

- a) buharlaşma → soğuk hava → kristalleşme
 b) soğuk hava → buharlaşma → kristalleşme
 c) kristalleşme → buharlaşma → soğuk hava
 d) soğuk hava → kristalleşme → buharlaşma

2)

Yandaki görsele göre “Emine Teyze’nin Çilek Reçeli” isimli metnin vermek istediği mesaj aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Kibarlık
- b) Yardımseverlik
- c) Tatlı dil
- d) Temizlik

3) “Bülbül ile Bağcı” isimli metinde “Güllerin Sultanı” denilen gülün özelliği nedir?

- a) Sadece bir ülkede yetişmesi
- b) Renginin ve kokusunun çok farklı olması
- c) Dikensiz olması
- d) Yapraklarını hiç dökmemesi

4) “Yeşil Gözlü Kardan Adam” metnine göre Temel’in düşlediği uzay üssü nerede yapılacaktır?

- a) Kayseri
- b) Kırşehir
- c) Konya
- d) Kütahya

5) “Yeşil Gözlü Kardan Adam” metnine göre Temel’in kuracağı uzay üssünün adı ne olacaktır?

- a) NASAM
- b) TUKEY
- c) TUZAM
- d) FÜZEM

6) “Bülbül ile Bağcı” isimli metne göre Bağcının serbest bıraktığı bülbül, Bağcıya nasıl teşekkür ediyor?

- a) Bağcıya sır vererek
- b) Bağcının dediklerini yaparak
- c) Bağcıya bir hediye vererek
- d) Bağcıya gül vererek.

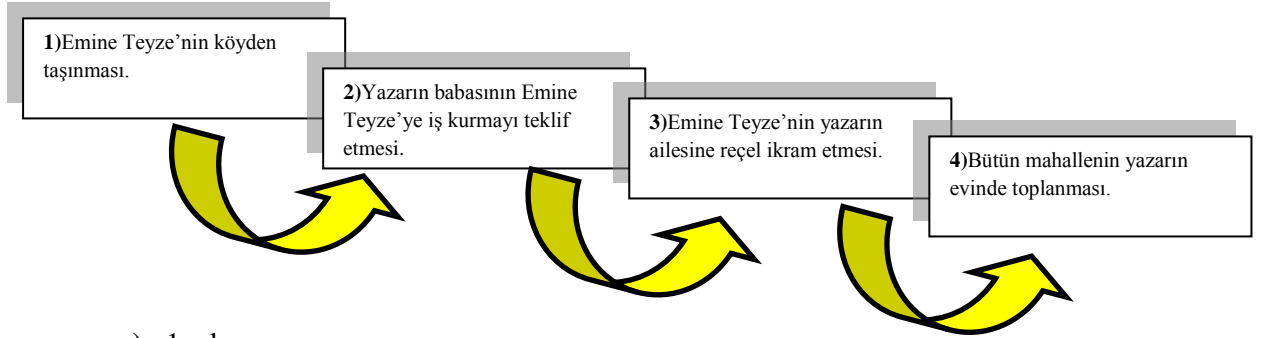
7) Aşağıdaki kelimelerden hangisi ile “Bülbül ile Bağcı” isimli metnin içeriğinde yoktur?

- a) Hazine
- b) Sır
- c) Tuzak
- d) Lale

8) “Emine Teyze’nin Çilek Reçeli” isimli metinde aşağıdaki sonuçların hangisi çıkarılamaz?

- a) Çalışmanın ve üretmenin yaşı yoktur.
- b) Birlikten kuvvet doğar.
- c) Bir evde yalnız bir kişinin çalışması yeterlidir.
- d) İnsanlar birlik içerisinde olurlarsa pek çok zorluğu kolayca aşarlar.

9) Aşağıda verilen olaylardan hangisi “Emine Teyze’nin Çilek Reçeli” isimli metindeki olayların akış sırasını bozmaktadır?

- a) 1. olay
- b) 2. olay
- c) 3. olay
- d) 4. olay

10) “Yeşil Gözlü Kardan Adam” metninde kar tanelerinin yeryüzüne inmesini yazar neye benzetiyor?

- a) Paraşütle atlamaya
- b) İntihar etmeye
- c) Nehirde sürüklenmeye
- d) Bir çiğ tanesine

11) Aşağıdakilerden hangisi “Yeşil Gözlü Kardan Adam” metninde geçen kahramanlardan biri değildir?

- a) Alper
- b) Murat
- c) Can
- d) Dursun

12) “Yeşil Gözlü Kardan Adam” metninde kardan adamın eline kalem vermeyi akıl eden kimdir?

- a) Burak
- b) Dursun
- c) Alper
- d) Hülya

- 13) “Bülbül ile Bağcı” isimli metinde Bağcı bülbülü neden kafese koymuştur?
- Bağcıya şarkı söylemediği için
 - Gülün yapraklarını yolduğu için
 - Bağcıdan izinsiz hareket ettiği için
 - Bağcının kardeşini ısırduğu için
- 14) “Bülbül ile Bağcı” isimli metinde Bağcı bülbülü neden serbest bırakıyor?
- Bülbülü sevdiği için.
 - Bülbüle acıdığı için.
 - Güller bir süre sonra yaprağını dökceği için
 - Bir canlıya zarar vermenin günah olduğu için.
- 15) “Bülbül ile Bağcı” isimli metinde Bağcı neden gül yetiştiriyor?
- Geçimini sağlamak için.
 - Sevdiği için.
 - Başka yapacak işi olmadığı için
 - Boş zamanlarını değerlendirmek için
- 16) “Emine Teyze’nin Çilek Reçeli” isimli metinde açılan yeni kuruluşun müdürü kim olmuştur?
- Yazar
 - Yazar’ın babası
 - Yazar’ın annesi
 - Yazar’ın ablası
- 17) “Emine Teyze’nin Çilek Reçeli” isimli metinde üretilecek reçellerin adını kim koymuştur?
- Yazar
 - Yazar’ın babası
 - Yazar’ın annesi
 - Yazar’ın ablası
- 18) “Emine Teyze’nin Çilek Reçeli” isimli metne aşağıdakilerden hangisi başlık olamaz?
- Babamın Fikri
 - Yeni Kurulan İş
 - Becerikli Teyze
 - Zeki Çocuk
- 19) “Yeşil Gözlü Kardan Adam” metninde kartopu oynayarak yorulan çocuklar dinlenmek için ne yapıyorlar?
- Oturup dinleniyorlar
 - Yakındaki çay bahçesine gidiyorlar
 - Eve gidiyorlar
 - Kardan adam yapıyorlar

- 20) “Emine Teyze’nin ilek Reçeli” isimli metinde yazarın babasının hangi kişilik özelliği ne çıkmaktadır?
- a) Liderlik
 - b) Sakinlik
 - c) Kızgınlık
 - d) Duygusallık

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öz Geçmiş

Adı Soyadı:	Cemil ŞAHİN			
Doğum Yeri:	KIRŞEHİR/MUCUR			
Doğum Tarihi:	15.09.1985			
Medeni Durumu:	EVLİ			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Fatih İlköğretim Okulu	Kırşehir/Mucur	1999
Ortaöğretim	Mucur Çok Programlı Lisesi	Sosyal Bilimler	Kırşehir/Mucur	2002
Lisans	Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı	Konya/Meram	2006
Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı	Konya/Meram	2012
Becerileri:	Bağlama Çalmak, Tiyatro, Eğitimde Drama ve Uygulamaları, Güzel Konuşma ve Yazma...			
İlgi Alanları:	Türkçe Öğretimi (dinleme-konuşma-okuma-yazma), Eğitimde Yapılandırmacılık, Beyin Temelli Öğrenme, Çoklu Zeka, Türk Halk Edebiyatı, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Öğretim Programları, Amerika, Avrupa ve Uzak Doğu Ülkeleri Eğitim Sistemleri, Eğitim Yönetimi...			
İş Deneyimi:	2006-2009 MEB Türkçe Öğretmeni (Konya) 2009-2010 Yedek Subay (Antalya/Gaziantep) 2010-... MEB Türkçe Öğretmeni (Konya)			
Aldığı Ödüller:	MEB Teşekkür Belgesi 13.06.2008 Belge Nu: 290 MEB Teşekkür Belgesi 21.06.2010 Belge Nu: 454			
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Yrd. Doç. Dr. Osman UYANIK Dr. Muhammet BAŞTUĞ Servet ALTUNTAŞ (Milli Eğitim Müdürü) Sezgin ALP (Okul Müdürü)			
Tel:	05318450140			
Adres	Alparslan Mah. Olof Palme Bulvarı 377/9 Kulu/Konya			